

ÎMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

BULETINUL INFORMATIV AL DELEGAȚIEI UNIUNII EUROPENE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

COOPERAREA UE – R. MOLDOVA: NOUTĂȚI

IUNIE – AUGUST 2022

CUPRINS

01

MOBILITATE ȘI OAMENI

Echipa Europa și Ministerul Educației și Cercetării vor conlucra pentru consolidarea capacității sistemului de învățământ profesional tehnic în cadrul programului „EU4 Moldova: Comunități locale”	7
Situația în domeniul egalității și nediscriminării prezentată la conferința dedicată aniversării a 10 ani de la adoptarea legii cu privire la asigurarea egalității	8
Tabăra de vară – ‘Bullying Free Zone’, organizată cu suportul UE și al Echipei Europa	10
Cinci noi proiecte câștigătoare Erasmus+ Jean Monnet pentru universitățile din Republica Moldova	11
Un concert cu muzică din filmele Oscar a fost organizat la Cetatea Tighina, cu suportul UE	13
Peste 1.600 de pelicule din arhiva Moldova Film vor fi digitalizate, cu sprijinul Uniunii Europene și al Guvernului SUA	14
Telemedicina, un colac de salvare pentru refugiații care ajung în Moldova, lansat cu sprijinul Uniunii Europene	15
Cavoul familiilor Macri-Donici, restaurat cu sprijinul Uniunii Europene	17
Bursierii programului inovator lansat de Uniunea Europeană și Guvernul Republicii Moldova își finalizează cu succes stagiile în instituțiile statului	19
Profesioniști din prima linie, cu suportul Uniunii Europene și al Echipei Europa, sunt capacitați să asigure protecție copiilor în situații de violență	21
Tineri și tinere de la Strășeni și Fălești sunt încurajați să realizeze proiecte promovează egalitatea de gen	24
Politici prietenoase cu egalitatea de șanse între femei și bărbați – instruirea stakeholderilor relevanți, organizată cu sprijinul UE	26
25 de adolescenți, participanți la Școala de vară de antreprenoriat organizată cu suportul UE, își vor dezvolta propriile idei de afaceri	28
Hackatonul Civic – spațiul ideilor și soluțiilor inovatoare pentru provocările tinerilor din Republica Moldova	31

Cinci cantine sociale din țară activează cu suportul Uniunii Europene începând cu luna mai 2022	34
Uniunea Europeană susține modernizarea sistemului de transport public al municipiului Chișinău	36
Proiectul finanțat de UE „MOVE IT Like Lublin”, a participat la Festivalul Transportului Alternativ, organizat în Chișinău	38
Uniunea Europeană susține eforturile de advocacy pentru ca fiecare copil bolnav de cancer să aibă posibilitatea de a se trata în țară	39
Uniunea Europeană și People in Need, alături de cei care oferă ajutor refugiaților din Ucraina	41
Educația financiară a studenților din Republica Moldova	43
Uniunea Europeană acordă sprijin instituțiilor media locale din Republica Moldova	44
Concerte de muzică clasică pentru publicul larg au fost organizate în contextul Anului European al Tineretului	45

02

INSTITUȚII ȘI GUVERNARE

Conferința „Dreptul la informație: de la o nouă lege privind accesul la informație la schimbări instituționale în Republica Moldova”, organizată cu sprijinul UE	47
Funcționarii Parlamentului Republicii Moldova - instruiți în domeniul aproximării legislației UE	50
Atelier de lucru despre aproximarea la legislația UE și despre viitoarele negocieri de aderare la UE	52
Atelier de lucru cu autoritățile publice privind consolidarea capacității instituționale în estimarea costurilor măsurilor de implementare a Acordului de Asociere UE-Moldova	55
Următorii pași pentru Republica Moldova după obținerea statutului de stat candidat la UE – discuții cu instituțiile de stat din Republica Moldova	57
Eficientizarea fluxului de mărfuri din Ucraina către UE discutată de șeful Misiunii EUBAM cu Directorul Serviciului Vamal din Moldova	59
EUBAM împărtășește bunele practici europene în combaterea criminalității farmaceutice	60
Exercițiul EUBAM „Coridoare de solidaritate” susține fluxul rapid al mărfurilor ucrainene	61
Adunat la invitația EUBAM, Grupul de lucru pentru arme a discutat tendințele traficului ilicit de arme	62
Sporirea securității la frontieră – subiectul întâlnirii reprezentanților Frontex și autorităților moldovenești	63

Stagiarii programului inovator al Uniunii Europene și Guvernului discută stadiul actual al relațiilor UE – R. Moldova în sectoare cheie	64
Misiunea Înalților Consilieri ai Uniunii Europene pentru Republica Moldova: la Bruxelles s-a discutat dosarul Transnistrean	65
UE susține eforturile societății civile de îmbunătățire a proiectului noului Cod electoral al Republicii Moldova	66
Vizite de studiu în Croația și Polonia pentru experții Agenției Relații Funciare și Cadastru, facilitate de proiectul Twinning finanțat de UE	68

03

ECONOMIE ȘI DEZVOLTAREA AFACERII

Uniunea Europeană susține producătorii și agricultorii din raionul Căușeni prin acces la tehnologii și echipament agricol performant	70
La Chișinău a fost lansat primul Accelerator al Antreprenoriatului Social - Regiunea Centru, cu suportul financiar al Uniunii Europene	73
Uniunea Europeană a lansat în premieră un hub regional de susținere a antreprenoriatului social în Sîngerei	75
Primul Centru de suport și dezvoltare a afacerilor sociale din Tiraspol, lansat cu suportul Uniunii Europene	77
La Tiraspol a fost lansat un nou Business HUB, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene	79
UE acordă granturi în valoare de 100.000 euro Grupurilor de Acțiune Locală din regiunile Ungheni și Cahul	80
Tinerii antreprenori sociali din Republica Moldova și Ucraina au lansat start-up-uri sociale cu sprijinul Uniunii Europene	74
EU4Moldova: Local Communities programme is ready to support Leova, Edineț and Strășeni	82
37 de grupuri de acțiune locală selectate pentru a accesa fonduri naționale în cadrul programului LEADER	87
Prima Tabără de antreprenoriat a avut loc la Cahul cu suportul UE și al Echipii Europa	89
Dezvoltarea agrară și sporirea securității alimentare a Republicii Moldova cu asistența UE	91

04

REZILIENTĂ ENERGETICĂ

Moldovenii pot economisi 65 milioane de lei anual pe energia electrică, arată un experiment comportamental	93
UE oferă sprijin adițional nerambursabil de 10 milioane de euro Republicii Moldova pentru depășirea crizei energetice	96
Energocom va putea monitoriza și prognoza producerea energiei electrice din surse regenerabile, cu susținerea Uniunii Europene	98
Cinci blocuri de locuit vor fi dotate cu sisteme de încălzire eficiente, iar trei spitale cu panouri fotovoltaice, cu sprijinul Uniunii Europene	100
Energy Sprint – inițiativa UE de economisire a energiei ia amploare și în R. Moldova	102
Școlile și grădinițele din Cantemir, beneficiare ale măsurilor de eficiență energetică cu sprijinul UE, continuă să inspire	103
Liceul Teoretic „Ion Vatamanu” din mun. Strășeni a beneficiat de lucrări de eficientizare energetică cu suportul Uniunii Europene	105
Famiiliile vulnerabile, ajutate de Uniunea Europeană să treacă mai ușor de criza energetică	107

05

MEDIU ȘI CLIMĂ

EU4Environment: Resurse de apă și Date de mediu - Atelier de lucru privind delimitarea corpurilor de apă subterană și interpretare a datelor	109
Elevii din 12 școli din R. Moldova au învățat cum să identifice și să rezolve probleme de mediu, cu suportul UE și al Echipei Europa	111
Cu sprijinul UE, Agenția de Mediu va oferi date fiabile despre emisiile de gaze cu efect de seră	113
Biodiversitatea și reziliența în țările Parteneriatului Estic: cum să le facem real pentru comunitățile locale?	115
Sensibilizarea de gen în ecologizarea industriei naționale – atelier de instruire în Republica Moldova, organizat cu suportul financiar al Uniunii Europene	116
Reuniunea de experți privind ecologizarea piețelor de capital pentru datorii din țările partenere estice ale UE și Kazahstan: rolul obligațiunilor verzi	118
Spre o transformare verde a Republicii Moldova – eveniment national organizat cu sprijinul UE	119
Economisirea energiei și a apei și producția mai pură: Cum ar putea beneficia întreprinderile care lucrează în Cahul de sprijinul UE?	121

Inspecții comune de mediu: bune practici și lecții învățate – seminar organizat cu suportul UE 122

UE pentru mediu: al doilea atelier subregional privind aplicarea practică a evaluării strategice de mediu și a evaluării impactului asupra mediului în context transfrontalier 123

06

TRANSFORMARE DIGITALĂ REZILIENTĂ

165 de copii din sudul țării au absolvit cursuri de robotică și programare, organizate cu suportul UE 124

EU4Moldova: Startup City Cahul - elevii din sudul Moldovei construiesc un viitor eco 127

EU4Moldova: StartUp City Cahul - peste 3.400 de elevi vor beneficia de laboratoare digitale noi 130

EU4Moldova: Startup City Cahul - 37 de persoane din regiunea Cahul au absolvit o serie de cursuri de formare a competențelor digitale 132

Cele mai importante proiecte IT din regiunea Cahul au fost prezentate în cadrul Tekwill Expo Day, organizat cu suportul UE și al Echipei Europa 134

EU4Moldova: Startup City Cahul - 80 de profesori din regiunea Cahul au învățat limbaje de programare și design grafic 137

MOBILITATE ȘI OAMENI

ECHIPA EUROPA ȘI MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII VOR COLUCRA PENTRU CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII SISTEMULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL TEHNIC ÎN CADRUL PROGRAMULUI „EU4 MOLDOVA: COMUNITĂȚI LOCALE”

Cu sprijinul Uniunii Europene și al Echipei Europa, Agenția Austriacă pentru Dezvoltare (ADA) va sprijini instituțiile ÎPT (Învățământul Profesional Tehnic) din Republica Moldova în vederea consolidării sistemului ÎPT și asigurarea unei tranziții eficiente a tinerilor pe piața muncii. În acest sens, la 22 iunie curent, a fost semnat Memorandumul de Înțelegere între ADA și Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova (MEC).

Documentul pune bazele diversificării oportunităților economice în afara agriculturii în comunitățile locale selectate, ca parte a subcomponentei învățământului profesional tehnic, prin alinierea acestuia la standardele educaționale internaționale și UE. Instituțiile ÎPT beneficiare sunt din raionul Edineț - Școala Profesională Cupcini și Colegiul Veterinar și Economie în Agricultură Brătușeni; raionul Leova - Școala Profesională; Raionul Strășeni - Colegiul de Inginerie.

Totodată, Memorandumul de Înțelegere relevă aria de colaborare dintre ADA și MEC în dezvoltarea standardelor ocupaționale, standardelor de calificare și a curriculum-ului, dezvoltarea de module suplimentare ale Sistemului informațional de management al educației, precum și sprijin calificat pentru dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice specializate din sistemul ÎPT în utilizarea metodelor de predare inovatoare pe baza tehnologiilor informaționale.

Memorandumul de Înțelegere a fost semnat în cadrul programului „EU4Moldova: Comunități locale”, finanțat de Uniunea Europeană, Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ), Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare (ADC) și Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Polone – Asistența Poloniei; și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), Agenția Austriacă pentru Dezvoltare (ADA) și Solidarity Fund PL (SFPL) în Moldova.

SITUAȚIA ÎN DOMENIUL EGALITĂȚII ȘI NEDISCRIMINĂRII PREZENTATĂ LA CONFERINȚA DEDICATĂ ANIVERSĂRII A 10 ANI DE LA ADOPTAREA LEGII CU PRIVIRE LA ASIGURAREA EGALITĂȚII

Reprezentanți ai instituțiilor-cheie în asigurarea respectării drepturilor omului, organizații ale societății civile și asociații care reprezintă grupurile minoritare au participat la conferința dedicată aniversării a 10 ani de la adoptarea Legii cu privire la asigurarea egalității. Evenimentul a avut scopul de a trece în revistă cele mai mari realizări care au fost posibile în baza acestei legi, provocările pe care le întâmpină instituțiile relevante în procesul de aplicare, dar și propuneri de modificare pentru ca aceasta să corespundă necesităților curente ale societății.

În cadrul evenimentului, au fost prezentate rezultatele [Studiului privind percepțiile și atitudinile față de egalitate](#), care se desfășoară o dată la trei ani, începând cu anul 2015. Studiul a fost desfășurat cu sprijinul proiectului Consiliului Europei. Datele studiului demonstrează că discriminarea este pe locul zece în rândul celor mai importante probleme cu care se confruntă la moment Republica Moldova. În topul primelor trei fiind: 1) pensiile și salariile mici, 2) creșterea prețurilor și 3) nivelul înalt al corupției.

Studiul menționat a măsurat atitudinile și percepțiile populației față de diferite persoane și grupuri vulnerabile. Conform datelor sondajului, 64% dintre respondenți ar exclude din Republica Moldova persoanele LGBT+, iar 60% dintre respondenți ar exclude persoanele de etnie romă. La polul opus, grupurile cel mai puțin marginalizate sunt cele care nu vorbesc limba de stat și persoanele de etnie rusă.

Președintele și membrii Consiliului pentru prevenirea și Eliminarea Discriminării și

Asigurarea Egalității (Consiliul pentru Egalitate) au prezentat [Raportul general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în Republica Moldova în anul 2021](#), constatând o creștere a numărului de plângeri depuse la Consiliul pentru Egalitate. Câmpul muncii este domeniul căruia îi revine aproape o pătrime din totalul deciziilor emise în 2021, iar discriminarea în acces la bunuri și servicii disponibile publicului atinge 18% din totalul deciziilor de constatare emise de către Consiliu.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

„În 10 ani de la intrarea în vigoare a Legii cu privire la asigurarea egalității, Consiliul pentru Egalitate care a fost creat în baza acestei legi, a devenit o voce unică și distinctă a drepturilor omului, o voce care a devenit cunoscută și auzită nu doar în Republica Moldova, dar și în lumea Consiliului Europei. Consiliul pentru Egalitate a contribuit la îmbunătățirea vieților a sute de mii de oameni prin jurisprudența sa de 1800 cazuri și opinii emise pe marginea a aproximativ 300 de legi, proiecte de legi și regulamente. Legea cu privire la asigurarea egalității funcționează și face Moldova un loc mai bun și mai egal.”

a declarat Președintele Consiliului pentru Egalitate, Ian Feldman.

Acest eveniment a fost organizat în colaborare de către Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității în cadrul proiectului național [„Consolidarea capacităților actorilor din sectorul justiției pentru realizarea actului de justiție în conformitate cu standardele europene, pentru combaterea discriminării în Republica Moldova”](#), cofinanțat de Uniunea Europeană și de Consiliul Europei în cadrul Parteneriatului pentru Buna Guvernare II (2019 - 2022).

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

TABĂRA DE VARĂ – ‘BULLYING FREE ZONE’, ORGANIZATĂ CU SUPORTUL UE ȘI AL ECHIPEI EUROPA

În perioada 18-21 iulie 2022, 40 de tineri din 10 localități au participat la tabăra de vară „Bullying Free Zone”.

Timp de 4 zile, tinerii au avut parte de activități atât educative, cât și distractive. Participanții au învățat despre fenomenul de bullying, domeniile stării de bine, despre acțiunile și soluțiile în situații de bullying (în rol de victimă, agresor, martor).

Au avut posibilitatea de a-și împărtăși experiența și de a învăța unii de la alții, punând în practică ceea ce au însușit direct în timpul cursului de formare.

Scopul organizării acestei tabere de vară a fost *Crearea unei platforme de dialog între tinerii din 10 localități.*

Astfel, la sfârșitul celor 4 zile organizatorii și-au propus ca participanții:

- să aibă ocazia să colaboreze și să facă schimb de experiență cu tineri din alte localități;
- să întărească cunoștințele pe tema bullying;
- să creeze un model de prezentare anti-bullying pentru alți tineri din școală și alte localități limitrofe;
- să inițieze o mișcare anti-bullying.

În urma analizei chestionarelor s-a observat că aceste obiective au fost atinse cu succes.

„Atâtea emoții pozitive, atâtea amintiri frumoase și atâtea lecții de viața am reușit să învăț. Aceste zile au fost unice prin simplul fapt că am reușit să ne manifestăm, să ne facem auziți și să ascultăm. Pot spune doar un mare MULȚUMESC dnei Mariana Cosoi pentru organizarea acestei tabere, unde am fost deschiși unii cu alții, unde am învățat cum să ne descurcăm în situații de bullying și unde am făcut schimb de experiențe cu ceilalți participanți!”

Adela Solodchi (18 ani), participantă la tabără.

Evenimentul este parte a proiectului „HOPE – Abordarea holistică a protecției copilului în Moldova”, realizat de către Diaconia în 10 localități.

Proiectul este implementat în parteneriat cu Misiunea Socială „Diaconia”, Caritas Austria, CCF Moldova – Copil, Comunitate, Familie și Fundația Regina Pacis, și este finanțat de Uniunea Europeană, Agenția Austriacă de Dezvoltare și Caritas Austria.

CINCI NOI PROIECTE CÂȘTIGĂTOARE ERASMUS+ JEAN MONNET PENTRU UNIVERSITĂȚILE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Agentia Executivă pentru Educație și Cultură a Comisiei Europene (EACEA) a făcut publice rezultatele selecției 2022 pentru proiectele Erasmus+ Jean Monnet. Astfel, instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova au câștigat un număr record de **cinci proiecte Jean Monnet** în valoare totală de 279.243 euro. Acestea vor complementa alte 22 proiecte Jean Monnet implementate deja în cadrul universităților din țară.

Proiectele Erasmus+ Jean Monnet vizează promovarea excelenței în predare și cercetare în domeniul studiilor privind Uniunea Europeană la nivel mondial. Prin această acțiune Comisia Europeană urmărește promovarea dialogului între mediul academic și factorii de decizie, în special, cu scopul de a consolida guvernarea politicilor UE. Astfel, sunt luate în calcul proiectele care vor îmbunătăți și vor inova programele de studiu în domeniul Uniunii Europene, vor crește capacitățile universităților de a atrage studenți excelenți, vor consolida cooperarea cu partenerii internaționali și vor crește alocările de resurse financiare pentru predare și cercetare în domeniul studiilor UE în cadrul instituției.

Proiectele câștigătoare în cadrul selecției 2022 pentru Acțiunile Jean Monnet din Republica Moldova sunt următoarele:

1. Consolidarea sustenabilității democratice prin educație civică (Strengthening democratic sustainability through civic education) - Academia de Administrare Publică;
2. Uniunea Europeană - spațiul justiției, securității și libertății (European Union - Area of Justice, Security and Freedom) - Academia de Administrare Publică;
3. Europeanizarea Moldovei prin economia circulară pentru consumatori (Europeanisation of Moldova through a circular economy that works for consumers) - Academia de Studii Economice din Moldova;

4. Studii UE pentru protecția drepturilor omului și soluționarea alternativă a litigiilor (EU Studies for Human Rights Protection and Alternative Dispute Resolution) - Universitatea de Stat din Moldova;
5. Dezvoltarea identității europene prin cultură în procesul de integrare europeană (The European Identity Development Through Culture in the Process of European Integration) - Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Tematicile abordate până în prezent în cadrul proiectelor Jean Monnet de către instituțiile din Republica Moldova au ținut de fenomenul migrației în raport cu securitatea UE, dezvoltarea industrială sustenabilă, integrare economică în UE cu accent pe sectorul agriculturii, protecția proprietății intelectuale, dezvoltarea identității europene prin cultură, dar și diplomația economică ca instrument de politici externe.

UN CONCERT CU MUZICĂ DIN FILMELE OSCAR A FOST ORGANIZAT LA CETATEA TIGHINA, CU SUPORTUL UE

70 de tineri muzicieni au reinterpretat într-o manieră unică melodii celebrare care însoțesc filmele Oscar. Acesta este cel de-al patrulea concert organizat la Cetatea Tighina, cu suportul Programului Uniunii Europene „Măsuri de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD Moldova.

În acest an, orchestra a venit în fața publicului cu un program nou. Și componența orchestrei a fost diferită, formată atât de muzicienii din Republica Moldova, cât și din Ucraina, România și alte țări europene.

„Găzduim acest concert pentru a patra oară. Ne bucurăm că se formează o tradiție ca la cetate, un loc plin de istorie, să se desfășoare proiecte culturale comune. Cine a venit mai devreme la concert a avut ocazia să vadă și lucrările de restaurare de la cetate, care sunt în desfășurare. Sperăm să fie continuată această tradiție și la următoarea ediție cetatea să fie deja restaurată”,

a declarat Alexandr Iaskov, directorul cetății Tighina.

Concertul face parte din seria de șase spectacole organizate în contextul Anului European al Tineretului, cu suportul financiar al Uniunii Europene, în colaborare cu Ministerul Culturii, Ministerul Educației și Cercetării și PNUD.

Proiectele culturale și lucrările de restaurare de la Cetatea Tighina, finanțate de Uniunea Europeană, vor crește potențialul turistic al regiunii. Programul UE „Măsuri de promovare a încrederii”, implementat de PNUD, contribuie la sporirea încrederii între locuitorii ambelor maluri ale râului Nistru, prin implicarea cetățenilor în proiecte comune.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

PESTE 1.600 DE PELICULE DIN ARHIVA MOLDOVA FILM VOR FI DIGITALIZATE, CU SPRIJINUL UNIUNII EUROPENE ȘI AL GUVERNULUI SUA

Echipe de ultimă generație vor asigura transferarea peliculelor din arhiva Moldova Film pe suporturi digitale. Astfel, peste 1.600 de pelicule au șansa să revină pe micile și marile ecrane.

Cu sprijinul Uniunii Europene, a fost procurată o mașină de prelucrare a peliculelor cu ultrasunet. În 2021, Ambasada SUA la Chișinău a dotat cu echipament un laborator de digitizare pentru restaurarea și conservarea filmelor documentare și de lungmetraj din arhivă, reprezentând o parte importantă a patrimoniului istoric, cultural și artistic al Republicii Moldova. În același timp, tehnicienii au fost instruiți pentru a asigura transferul fără cusur al filmelor din arhivă în format digital.

Inițiativa de digitalizare a filmelor din arhiva Moldova Film a fost selectată pentru finanțare în urma unui concurs lansat de programul UE „Măsuri de Promovare a Încrederii” implementat de PNUD, cu vot consultativ din partea publicului.

„Promovarea culturii ca instrument pentru relațiile pașnice intercomunitare este un element-cheie al programului UE „Măsuri de Promovare a Încrederii”, implementat în parteneriat cu PNUD, pentru consolidarea relațiilor dintre oameni și a cooperării dintre cele două maluri ale râului Nistru. Ne bucurăm că noi, Uniunea Europeană, putem contribui la valorificarea arhivelor de aur ale cinematografului Republicii Moldova, în beneficiul cetățenilor săi!”

a declarat Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova.

Procesul de digitalizare a început în 2021, cu 10 filme de ficțiune și 20 de documentare, care au fost prezentate la posturile TV Moldova 1 și Moldova 2. Primul film care a fost supus digitizării este „Haiducul”, pelicula câștigătoare la festivalul de film de la Cannes din 1986, secțiunea scurtmetraje.

Filmele digitalizate din arhiva Moldova Film au fost difuzate la cinematograful Odeon din Chișinău, dar și în alte localități din țară.

De asemenea, Studioul Moldova Film dispune de un fond cinematografic, considerat patrimoniu național, care timp de aproape 70 de ani a acumulat peste 1600 filme, dintre care de ficțiune – 180, documentare – 1050, animație – 109, jurnale „Sovietscaia Moldavia” – 231.

TELEMEDICINA, UN COLAC DE SALVARE PENTRU REFUGIAȚII CARE AJUNG ÎN MOLDOVA, LANSAT CU SPRIJINUL UNIUNII EUROPENE

„După ce șocul inițial a trecut, refugiații încep să se adapteze la noua realitate și să se gândească la starea lor de sănătate, atât cea fizică, cât și cea mintală”,

spune endocrinologa Luminița Suveica din Chișinău.

Luminița cooperează cu asociația obștească „Homecare”, care facilitează consultații medicale la distanță pentru refugiații din Ucraina, ca parte a programului finanțat de UE „Măsuri de promovare a încrederii”, implementat de PNUD Moldova.

Foto:
Tatiana Adașan, Director al ONG „Homecare”

Foto:
Grigore Bivol, medic de familie

La patru luni după izbucnirea războiului din Ucraina, mulți dintre medicii moldoveni constată o creștere a volumului de muncă. Telemedicina ușurează povara, este de părere Tatiana Adașan, directoarea asociației „Homecare”. „Moldova se confruntă cu un deficit de cadre medicale, iar oamenii deseori nu au mijloacele financiare necesare pentru a se deplasa în centrele raionale pentru a consulta specialiștii. De aceea, în 2019 am înființat o platformă de telem medicină, pe care am pus-o și la dispoziția refugiaților”.

Până în prezent, au fost efectuate 350 de consultații la distanță pentru refugiați, de către medici cu diferite specializări: medic de familie, cardiolog, endocrinolog, chirurg, psiholog, dermatolog. Totodată, au fost implicate douăzeci de asistente medicale din toată țara.

„Nu mi-am putut imagina vreodată că va începe un război, iar atunci când ofer consultații pentru refugiați, inclusiv online, îmi dau toată silința să ofer empatie și compasiune, pe lângă ajutorul medical. Am întâlnit refugiați care au reușit să părăsească țara la începutul războiului, și-au făcut rezerve de medicamente, dar am cunoscut și oameni care s-au refugiat în Moldova din epicentrul războiului, după ce s-au ascuns în subsoluri, fără acces la medicamente. Sunt cu adevărat vulnerabili, deprimăți și au nevoie de multă atenție”,

spune Grigore Bivol.

Majoritatea refugiaților care apelează la telemedicină suferă de diabet, probleme cardiovasculare, hipertensiune arterială sau de alte boli cronice sau acute și au nevoie de consultații de specialitate. Aceste condiții de sănătate sunt uneori declanșate sau agravate de stres și anxietate.

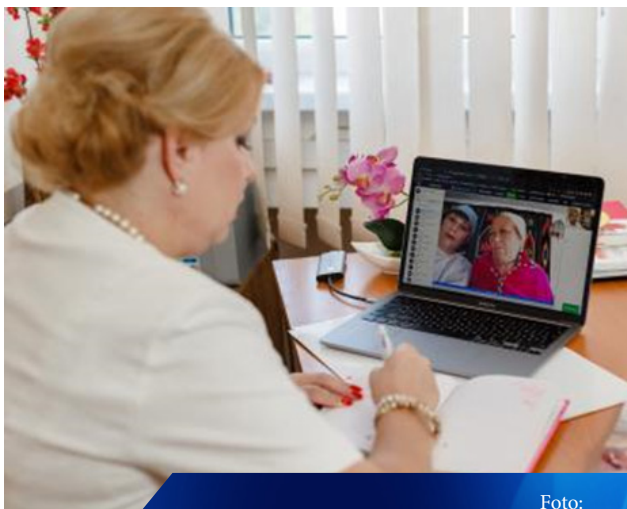

Foto:
Luminița Suveica, medic endocrinolog

„Acum ne aflăm în faza de diferențiere a stării de stres de boala în sine, deoarece simptomele psihosomatice s-au amplificat în ultimele luni, nu doar în rândul refugiaților, ci și în rândul populației locale. Frica permanentă este prezentă în viața mai multor pacienți. Îi tratăm holistic, abordând nu doar boala, ci și aspectele psihosociale”,

spune Luminița Suveica, medic endocrinolog.

Foarte multe disfuncții endocrine sunt provocate de starea emoțională, explică ea:

„Am pacienți glicemia cărora s-a normalizat rapid, în urma câtorva ședințe, timp în care și-au dat seama că panica a fost cea care i-a făcut să se simtă foarte însetați sau înfomețați, și nu diabetul”.

UE și PNUD au oferit sprijin imediat comunităților din Moldova pentru a ajuta refugiații din Ucraina. Pe lângă furnizarea de pachete cu produse de igienă, a fost facilitată oferirea de consultații medicale și psihologice.

CAVOUL FAMILIILOR MACRI-DONICI, RESTAURAT CU SPRIJINUL UNIUNII EUROPENE

Lucrările de conservare și restaurare de la cavoul familiilor Macri-Donici sunt în plină desfășurare, grație Programului Uniunii Europene „Măsuri de Promovare a Încrederii” (EU CBM), implementat de PNUD. Cavoul este unul din cele 10 obiective cultural-istorice de pe ambele maluri ale Nistrului, selectate pentru restaurare și conservare, în cadrul componentei patrimoniu cultural al programului EU CBM.

Aflat în curtea bisericii „Sf. Arhanghel Mihail” din Dubăsarii Vechi, cavoul familiei Macri-Donici a fost proiectat de arhitectul Alexandru Bernardazzi și realizat în marmură și granit de meșterul A. Tuzini din Odesa, în perioada anilor 1882-1883, lucru confirmat și de semnătura arhitectului pe unul dintre pereții laterali ai cavoului.

Provocarea cea mare pentru echipa antrenată în procesul de restaurare este să păstreze autenticitatea monumentului și să-i redea toată splendoarea de altădată. În timpul lucrărilor de restaurare, în unul dintre pereții interiori ai cavoului au fost descoperite două morminte. Se presupune că unul dintre acestea ar aparține Limoniei Donici, soția lui Nicolae Donici. Pentru a confirma și documenta cele descoperite, a fost chemată o echipă de arheologi. Pentru restabilirea exactă a celor două morminte nou descoperite, urmează să fie lansat un apel pentru colectarea de fonduri.

„Bucuria noastră este enormă, nu o pot reda în cuvinte. Noi credeam că aceste două morminte au fost distruse în perioada anilor 1960-1961. Vom încerca să găsim soluții financiare, pentru ca echipa de arheologi să poată studia cui aparțin cele două sicrie executate în aramă. Ceea ce s-a descoperit acum este ceva unic pentru țara noastră”,

afirmă Teodor Pelin, parohul bisericii „Sf. Arhanghel Mihail” din Dubăsarii Vechi.

„Cred că e de datoria noastră să păstrăm asemenea obiecte incluse în patrimoniul arhitectural al țării, unice din regiune. Ne-am dori ca toate aceste obiective să fie incluse într-un traseu turistic și ulterior oamenii să vină la Dubăsarii Vechi și să dedice cel puțin o zi vizitelor și descoperirilor”,

**menționează Vitalie Casian, primarul
localității Dubăsarii Vechi.**

Cavoul Macri-Donici poate prezenta interes pentru cei care fie vor să descopere lucrările arhitectului Bernardazzi, fie vor să afle mai multe despre viața astronomului Nicolae Donici. În Dubăsarii Vechi sunt două monumente istorice introduse în registrul de stat: biserica și cavoul. Acestea urmează să fie parte a traseului turistic din regiune, unde mai pot fi vizitate conacul în care a locuit astronomul Nicolae Donici și dumbrava de stejari seculari.

BURSIERII PROGRAMULUI INOVATOR LANSAT DE UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA ÎȘI FINALIZEAZĂ CU SUCCES STAGIILE ÎN INSTITUȚIILE STATULUI

Timp de două luni, 29 de tineri au participat la programul inovator de burse lansat de Uniunea Europeană în parteneriat cu Guvernul Republicii Moldova. Aceștia au lucrat împreună cu funcționarii publici, fiind îndrumați în activitățile lor zilnice de către Înalții Consilieri UE. Stagiarii au fost găzduiți în instituțiile statului, printre care Cancelaria de Stat, Administrația Prezidențială, ministerele Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Educației și Cercetării, Justiției, Afacerilor Externe și Integrării Europene, Mediului, dar și Serviciul Vamal, Centrul Național Anticorupție, Banca Națională și altele.

Ceremonia festivă de încheiere a programului, care a avut loc astăzi, 26 august, a fost prezidată de Prim-ministra Natalia Gavrilița și Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova Jānis Mažeiks. Prim-ministra și-a exprimat convingerea că aceasta a fost o experiență utilă sub ghidajul Înalților Consilieri UE și a funcționarilor publici.

"Serviciul public este cel mai important domeniu pentru dezvoltarea unei țări – deciziile luate aici influențează calitatea vieții și bunăstarea tuturor cetățenilor. Sperăm ca, după absolvire, stagiarii se vor implica activ în luarea deciziilor în instituțiile statului, alegând o carieră în sectorul public."

Potrivit Ambasadorului UE, „Acesta a fost un program vizionar, susținut de Guvern și Înalții Consilieri UE chiar din prima zi. Ne bucură faptul că mulți dintre stagiați planifică să înceapă o carieră în serviciul public și să lucreze în beneficiul țării. UE va continua să sprijine tinerele generații din Republica Moldova cu asemenea inițiative și în viitor.”

Evenimentul de închidere a reunit toți factorii interesați ai Programului: stagiații, dar și mentorii și omologii acestora din instituțiile statului, fiecare având posibilitatea de a împărtăși impresii despre program, beneficiile și rezultatele acestuia. Olivia Plămădeală, studentă în anul III la Academia de Studii Economice, stagiară la Cancelaria de Stat, își împărtășește impresiile:

‘Guvernul a devenit a treia casă pentru mine în această vară, a doua fiind Universitatea mea. Atât funcționarii publici, cât și Înalții Consilieri ne-au împărtășit cunoștințele și am avut lecții de învățat de la fiecare dintre cei cu care am lucrat.’

Inițiativa a fost lansată în contextul Anului European al Tineretului 2022, pentru a încuraja implicarea activă a tinerilor în toate aspectele sociale, economice și administrative ale societății. Scopul principal al stagiului este de a oferi tinerilor oportunitatea de a învăța ce înseamnă munca în serviciul public și de a obține competențe care le vor crește șansele de angajare. Finaliștii au fost selectați în urma unui proces riguros de selecție, incluzând concursul dosarelor (CV-uri și scrisori de intenție), dar și interviuri față în față cu o Comisie de Evaluare formată din reprezentanți ai Delegației Uniunii Europene, Guvernului Republicii Moldova și Înalții Consilieri UE. Programul de stagii este finanțat de Uniunea Europeană.

În paralel, 18 tineri urmează un stagiul similar într-un program inițiat de Administrația Prezidențială și finanțat de UE prin Misiunea Înalților Consilieri.

Mai multe detalii despre program pot fi accesate aici: <https://eu-advisers.md/page/internships-programme>.

PROFESIONIȘTI DIN PRIMA LINIE, CU SUPTUL UNIUNII EUROPENE ȘI AL ECHIPEI EUROPA, SUNT CAPACITAȚI SĂ ASIGURE PROTECȚIE COPILOR ÎN SITUAȚII DE VIOLENȚĂ

"Deseori suntem puși în situația în care nu știm cum să reacționăm, cum să intervenim pentru a opri sau preveni acest lucru (violența) în rândul copiilor."

(cadru didactic, Chișinău)

Succesul unui sistem de îngrijire a copilului constă în perfecționarea continuă a profesioniștilor, pentru a servi în interesul superior al copiilor, prin diversificarea și dezvoltarea serviciilor menite să sprijine copiii și familiile lor. În scopul dezvoltării și menținerii standardelor înalt profesionale ale conduitei și performanței asistenților sociali comunitari/specialiștilor în protecția copilului, precum și a cadrelor didactice ce au responsabilități directe pentru protecția copiilor expuși la riscurile violenței, a fost necesar să fie elaborate cursuri/programe de formare inițială și continuă în domeniul prevenirii și combaterii violenței împotriva copilului.

Photos: Strengthening the capacities of social workers and specialists within the General Directorate for Child Protection in the municipality of Chisinau in the field of violence prevention

În acest sens, CCF Moldova a dezvoltat două Curriculum-uri și suporturi de curs, adresate asistenților sociali comunitari/specialiștilor în protecția drepturilor copilului și cadrelor didactice, livrând primele două instruirii a câte 12 ore.

Unitățile de conținut s-au axat pe reglementările cadrului legal și normativ în domeniul protecției copilului împotriva violenței, funcționarea mecanismului de cooperare intersectorială în domeniul prevenirii și combaterii violenței împotriva copilului, aplicarea managementului de caz în situațiile de violență împotriva copilului și metodologia de lucru cu copilul, familia și comunitatea.

Necesitatea elaborării curriculumurilor și a suporturilor de curs este argumentată prin faptul că violența împotriva copiilor a devenit un fenomen din ce în ce mai răspândit în Republica Moldova, fiind o problemă socială semnificativă cu multiple consecințe economice, de sănătate publică, juridice și educaționale, care afectează întreaga societate. Statisticile atestă că violența împotriva copilului este în creștere, în toate formele ei de manifestare. Prevenirea

Foto: Consolidarea capacităților cadrelor didactice din municipiul Chișinău în domeniul prevenirii violenței

violenței este și o prioritate a autorităților publice centrale și locale, fiind un obiectiv general al Programului național de protecție a copilului 2022-2026 aprobat în iunie 2022.

Cu suportul CCF Moldova, în cadrul Proiectului HOPE – Abordarea holistică a protecției copilului în Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană, Agenția Austriacă de Dezvoltare și Caritas Austria, 25 de cadre didactice din municipiul Chișinău și 23 asistenți sociali/specialiști în protecția copilului din municipiul Chișinău au participat în perioada 30 iunie - 1 iulie și 21 – 22 iulie 2022 la seminarele de formare continuă privind „Prevenirea și combaterea violenței împotriva copilului”. Instruirile au reflectat bunele practici în scopul prevenirii violenței și intervenției în cazurile de abuz și violență. Astfel, 96% dintre participanți au menționat că aceste cursuri le-au dat idei practice pe care le vor putea folosi în activitatea de zi cu zi. Seminarele cu acest conținut sunt preconizate pentru a fi livrate specialiștilor din raioanele Cimișlia, Anenii Noi, Strășeni, Nisporeni și municipiul Chișinău.

Procesul de prevenire a separării copiilor de familie și cel de reintegrare a copiilor în multe cazuri prezintă o provocare. Este dificilă realizarea unui echilibru între asigurarea

dreptului copilului la creștere în familia sa și asigurarea protecției împotriva oricăror forme de violență.

Mecanismele existente declară toleranță zero față de orice formă de violență, iar odată ce vor fi implementate corect, în practică, vor consolida sistemul și vor servi în interesul superior al copiilor.

„Chiar dacă acest subiect este frecvent discutat, întotdeauna sunt binevenite aceste seminare. Cred că avem mult de lucru la aspectul privind prevenirea violenței, pentru că, din păcate, noi de multe ori lucrăm când deja a apărut un caz de violență”.

(M, asistent social)

„Subiectul privind prevenirea și combaterea violenței este întotdeauna necesar de dezbătut, este un segment care nu trebuie să existe, dar din păcate există. Acest subiect trebuie mereu să-l avem pe masă ca pe unul primordial și să facem tot posibilul ca să prevenim acest fenomen, să informăm

societatea și în calitate de specialiști să știm cum să acționăm cât mai corect”

(F, Șefa secției prevenirea separării de familie, din cadrul Direcției Generale pentru Protecția Drepturilor Copilului din mun. Chișinău)

Avem nevoie de astfel de seminare și în școli, pentru că, din păcate, este mult bullying și violență, inclusiv din partea pedagogilor, neintenționat, pentru că nu întotdeauna înțeleg acest fenomen”

(cadru didactic)

„Acest seminar este unul foarte actual, odată ce fenomenul violentei se intensifică din ce în ce mai mult în rândul copiilor și în special, celor din mediul școlar. Seminarul a oferit informații relevante, foarte bine redată și instrumente bune de aplicat pentru a face față mai bine situațiilor din activitatea practică.

„Am primit răspuns la multe întrebări legate de bullying, am aflat lucruri noi: când este și când nu este bullying, cum să-l recunoaștem, când și cum este cazul să intervenim sau nu, cum să ajutăm și să protejăm copiii”.

(cadru didactic, F)

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

TINERI ȘI TINERE DE LA STRĂȘENI ȘI FĂLEȘTI SUNT ÎNCURAJAȚI SĂ REALIZEZE PROIECTE PROMOVEAZĂ EGALITATEA DE GEN

Pe parcursul lunii iulie, peste 60 de tineri și tinere din localitățile raioanelor Fălești și Strășeni au fost instruiți cum să promoveze egalitatea de gen. Trainingul la care au participat adolescenții și adolescentele a fost împărțit în trei module: „egalitatea de gen”, „social media” și „managementul proiectelor”. Inițiativa aparține AO „Institutum Virtutes Civilis” și e realizată în cadrul proiectului „Tinerii și tinerele pentru egalitate și nediscriminare – etapa II” în cadrul programului regional „Împreună împotriva stereotipurilor de gen și a violenței în bază de gen”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de UN Women și UNFPA.

Managera de proiect, Olesea Vladica, și-a exprimat speranța că discuțiile la care au asistat tinerii și tinerele pe parcursul zilelor de training îi vor ajuta să înțeleagă de ce este important ca atât fetele, cât și băieții, atât femeile, cât și bărbații să aibă șanse egale. „În cadrul acestor sesiuni, adolescenții au aflat mai multe despre principiile egalității de gen,

promovarea nediscriminării prin rețele sociale și cum să scrie un proiect. Sperăm că ei vor fi cei care vor contribui la schimbările în bine în școlile, comunitatea sau localitatea din care vin, prin realizarea unui proiect și promovarea spiritului de implicare, drepturilor omului și egalității de șanse”,

a precizat Olesea.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Olga, participantă din Strășeni, spune că instruirea privind egalitatea de gen a fost una foarte utilă pentru ea deoarece „a învățat lucruri noi cu ajutorul unor activități captivante”. „Credeam că știu multe despre egalitatea de șanse, însă mi-am dat seama că sunt foarte multe situații în care nici nu ne dăm seama că suntem discriminați sau discriminați în bază de gen.

Este bine să știm cum să ne protejăm de asemenea situații pentru că de ele depinde cum se dezvoltă caracterul și personalitatea noastră. Mă bucur că instruirea de acest fel au loc și în raioane”,

menționează Olga.

Valeria, una dintre participante la instruire, a recunoscut că pentru ea trainingul a fost unul ingenios și interesant. „Pe parcursul celor trei zile, am aflat informații foarte utile, inclusiv despre noi instrumente de promovare pe platformele sociale. Cu siguranță aș mai vrea să particip la astfel de sesiuni”,

a spus Valeria.

În opinia colegului ei, Bogdan, din Fălești,

„generația Z este dependentă de internet, dar nu neapărat în sensul rău al cuvântului. Este foarte necesar să știm toate pericolele acestui univers despre care știm foarte puțin”.

Pe parcursul lunii august, AO „Institut um Virtutes Civilis” a lansat un concurs la care au putut participa echipe de tineri și tinere din cele două raioane, prezentând proiecte de promovare a egalității de gen. Opt inițiative locale din ambele raioane vor fi susținute cu granturi de 20.000 de lei fiecare.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

POLITICI PRIETENOASE CU EGALITATEA DE ȘANSE ÎNTRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI – INSTRUIREA STAKEHOLDERILOR RELEVANȚI, ORGANIZATĂ CU SPRIJINUL UE

În raioanele Strășeni, Rezina, Telenești și Ialoveni urmează în scurt timp să fie realizate audituri de gen ale politicilor publice și elaborate planuri de acțiuni pentru asigurarea egalității de gen. Acțiunile sunt necesare pentru a elimina stereotipurile de gen din strategiile și politicile de la nivel local și național.

Pe parcursul lunii august, 180 de reprezentanți și reprezentante ale autorităților publice locale și societății civile de nivel local și național au fost instruiți cum să se implice în procesele de

elaborare, realizare și monitorizare a politicilor publice din perspectiva de gen, inclusiv în consultarea proiectelor și documentelor de politici, urmărind ca acestea să reflecte interesele și necesitățile specifice ale tuturor locuitorilor comunității: femei, bărbați, vârstnici, copii, persoane cu dizabilități etc. În scurt timp, vom pune la dispoziția participanților un ghid practic în care vor fi enumerați pașii ce trebuie să-i urmeze în procesul realizării auditului de gen.

Inițiativa este parte a proiectului „Parteneriate pentru liderismul femeilor și bună guvernare”, implementat de Fundația „Friedrich Ebert” Moldova și AO „Institutum Virtutes Civilis”, cu suportul financiar al Uniunii Europene și Fundației „Friedrich Ebert”.

În discursul de la începutul instruirii, președinta AO „Institutum Virtutes Civilis”, **Liliana Palihovici**, a atras atenția că inegalităților de gen li se acordă prea puțină atenție la etapa elaborării politicilor publice,

precum și la cea a bugetării resurselor financiare necesare. Tocmai din acest motiv este de datoria autorităților locale și a societății civile să schimbe lucrurile în bine, în primul rând promovând și realizând politici sensibile din această perspectivă. **Inga Iovu**, coordonatoarea proiectului „Parteneriate pentru liderismul femeilor și buna guvernare” și-a exprimat speranța că informațiile pe care le-au obținut participanții vor contribui la realizarea în viitor a unor politici publice ce vor răspunde așteptărilor și nevoilor tuturor cetățenilor.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

„Însuși faptul că ați găsit timp să veniți astăzi aici pentru a înțelege ce reprezintă un proces de audit de gen și cum poate acesta să îmbunătățească politicile publice, demonstrează că în următoarele luni, când vom aplica în practică acest exercițiu, vom putea miza pe echipe motivate și puternice. Iar cu echipe bune nu putem da greș”,

a punctat Inga Iovu.

Igor P. este consilier în orașul Ialoveni. El salută inițiativele ce au drept scop îmbunătățirea nivelului de trai pentru cetățenii din teritoriu. Admite însă că sprijinul local trebuie să fie susținut și de autoritățile centrale.

„Este important ca toate cunoștințele pe care le-am obținut în aceste zile să se transforme în inițiative reale, să nu rămână doar pe hârtie. Ne vom strădui să elaborăm mecanisme clare, prin care să punem în aplicare bunele practici privind egalitatea de gen”,

a dat asigurări Igor Plămădeală.

În opinia Zinaidei M., din Verejeni, Telenești, o bună parte din administrațiile publice

locale din țară nu cunosc cum pot încadra dimensiunea de gen în strategiile și politicile pe care le realizează.

„Este important ca atunci când elaborăm documente să ne gândim la beneficiarul final – cetățeanul. Or, cetățenii sunt foarte diferiți și au necesități diferite. Vorbim de familii monoparentale, de persoane cu dizabilități, de vârstnici. Dacă tot mergem pe calea europeană de dezvoltare, este bine să învățăm să respectăm drepturile tuturor oamenilor din comunitate”,

crede Zinaida Mândru.

Instruirile la care au participat cei 180 de reprezentanți și reprezentante ale autorităților publice locale și societății civile de nivel local și național sunt parte a unui program de dezvoltare a capacităților în realizarea auditului de gen și elaborarea planului de acțiuni pentru asigurarea egalității de gen în localitățile din raioanele Strășeni, Rezina, Telenești și Ialoveni, organizat în cadrul proiectului „Parteneriate pentru liderismul femeilor și bună guvernare”, implementat de [Fundația „Friedrich Ebert” Moldova](#) și AO „[Institutum Virtutes Civilis](#)”, cu suportul financiar al Uniunii Europene și Fundației „Friedrich Ebert”.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

25 DE ADOLESCENȚI, PARTICIPANȚI LA ȘCOALA DE VARĂ DE ANTREPRENORIAL ORGANIZATĂ CU SUPORTUL UE, ÎȘI VOR DEZVOLTA PROPRIILE IDEI DE AFACERI

Între 11 și 14 august, 25 de elevi, din 25 de școli din țară beneficiare în proiectul Joboteca, au participat la o școală de vară de educație antreprenorială, organizată cu suportul financiar al UE. Pe parcursul celor 4 zile, tinerii au avut ocazia să afle ce este antreprenoriatul, cum pot deveni antreprenori, au testat idei de afaceri și au participat la exerciții practice de scriere a etapelor unui plan de business.

Activitățile au inclus atât informații teoretice, cât și activități practice și creative, care să îi ajute pe elevi să testeze cum e să fii antreprenor și să inițiezi o afacere de la zero. Printre subiectele abordate se regăsesc:

leadership, management, abilitățile unui antreprenor, de la idee la afacere, etapele de lansare a unei afaceri, promovarea afacerii, comunicarea în echipă, etc.

Viziune și așteptări

Participanții au venit la școala de vară cu dorința de a afla ce este antreprenoriatul și cum pot iniția o afacere, dar și pentru a deprinde și alte abilități pe care le consideră necesare pentru dezvoltarea lor personală și parcursul profesional.

„Îmi doresc de la această experiență să obțin cunoștințe despre ce înseamnă antreprenoriatul și ce ar trebui să știu pentru a deschide o afacere și a avea o stabilitate economică în viitor. Totodată, mi-aș dori și să învăț să vorbesc în public fără emoții.”

spune Anatolie Savca, elev la liceul „Grigore Grigoriu” din Cărnățeni, Căușeni.

Dorina Zinovei, elevă la liceul „Mihail Sadoveanu”, din orașul Călărași a venit la Școala de antreprenoriat cu ideea de a crea un cinematograful în aer liber și are nevoie de susținerea trainerilor pentru a pune această idee pe picioare.

„Mi-am dorit să particip pentru experiențe noi, nu doar din domeniul antreprenoriatului, dar și pentru a cunoaște alți tineri”,

spune tânăra.

Ideii de afaceri și muncă în echipă

Elevii au identificat domeniile în care doresc să inițieze o afacere, printre acestea enumerându-se: alimentație, divertisment, turism, reciclare deșeurilor, educație, IT. Pornind de la domeniile de interes, tinerii au lucrat în grupuri pentru a-și contura primele idei, pe care le-au prezentat apoi celorlalți colegi. Cu ajutorul trainerilor și prin exerciții practice, ei au conștientizat ajustările de care au nevoie ideile lor, pentru a crea o strategie viabilă care, o dată pusă în practică, ar putea deveni o afacere de succes.

Ion Mocanu, unul dintre trainerii școlii de vară, susține că un astfel de program trebuie să îi ajute pe tineri să-și descopere pasiunile și să le ofere un fundament solid în educația antreprenorială. Ion Mocanu a remarcat că, inițial, elevii au

venit cu idei de afaceri inspirate din familie și comunitate, însă „scopul nostru este să îi ajutăm să își identifice propriile vise și pasiuni și să le transforme în afaceri. Ideile care vin din pasiune și inspirație rezistă obstacolelor și înfloresc, inclusiv pe vreme de criză.”

„Totodată, un element important este conștientizarea responsabilității personale, crearea unei atitudini pro active: acțiuni zilnice de realizare a visurilor antreprenoriale sau sociale”,

spune trainerul.

La finalul taberei, elevii au menționat că, în urma acestui program, au acumulat cunoștințe nu doar în domeniul antreprenoriatului, dar și informații de cultură generală, au cunoscut oameni noi și au aflat și despre alte oportunități. Tinerii au concluzionat că există resurse și posibilități suficiente, depinde de fiecare în parte să le valorifice eficient pentru a realiza ce și-au propus.

Planuri de viitor

Odată cu începerea noului an școlar, tinerii își vor crea echipe cu colegii din școală, cu care vor lucra la definitivarea ideilor. Exercițiile de consolidare a echipei, analiza SWOT sau strategia Canvas pe care le-au însușit la Școala de vară, le vor fi de folos

atât pentru constituirea și consolidarea echipelor, cât și în lucrul asupra planului de afaceri.

„Prin intermediul acestui program, cei 25 de tineri au fost expuși la un alt tip de informație și o altă modalitate de predare decât ce văd la școală. Pentru noi este important ei să pună în practică ce-au învățat aici, să construiască echipe, iar, în următoarele 2 luni, să-și definitiveze ideile și să reușim să îi ajutăm să identifice surse de finanțare. Noi, în calitate de mentori, vom depune tot efortul pentru a dezvolta proiecte de lungă durată în aceste localități”, a explicat continuitatea programului

Dorin Curoșu, formator la Școala de vară de antreprenoriat.

Pe parcursul următoarelor două luni, elevii vor avea suportul mentorilor, care îi vor ghida pas cu pas în crearea strategiei și îi vor ajuta să găsească potențiali finanțatori. Ei vor parcurge fiecare etapă de scriere a unui plan de business, astfel încât această experiență să le fie utilă și acum, dar și pe viitor, pentru alte idei.

În luna octombrie 2022, în cadrul unei Gale organizate de Terre des hommes Moldova, tinerii vor prezenta rezultatul muncii lor, vor face schimb de experiență și-și vor împărtăși planurile de viitor. La finalul celor două luni, elevii vor fi pregătiți să stabilească parteneriate și să își prezinte planul de afaceri potențialilor investitori, pentru a începe următoarea etapă, cea de inițiere a afacerii.

Proiectul „JOBOTECA – Program pilot de pregătire a tinerilor din Moldova pentru piața muncii” (2021 – 2024) este implementat de Fundația Terre des hommes, biroul România și biroul Moldova, în parteneriat cu Ministerul Educației și Culturii al Republicii Moldova și este finanțat de Uniunea Europeană.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

HACKATONUL CIVIC – SPAȚIUL IDEILOR ȘI SOLUȚIILOR INOVATOARE PENTRU PROVOCĂRILE TINERILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Reprezentanții a 28 de organizații de și pentru tineret din toată țara s-au întâlnit timp de 4 zile, între 1-3 iulie (offline) și pe 11 august (online), în cadrul Hackatonului Civic MYCS pentru a experimenta și a găsi soluții inovative la provocările cu care se confruntă tinerii din comunitățile lor. Evenimentul a fost organizat de Fundația Terre des hommes Moldova, ca parte a proiectului „MYCS: Moldova Youth Civil Society – pentru o societate civilă de tineret mai puternică”.

Hackatonul a fost facilitat de partenerii din România ai proiectului – Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile (FDSC) – iar inovația evenimentului a constat în faptul că participanții au fost provocați să iasă din zona de confort, să gândească out-of-box și să găsească soluții creative și alternative la problemele cu care se confruntă tinerii și pe care sunt deprinși să le abordeze într-un mod șablonat.

Ce este un hackaton?

Un hackathon se referă, în sens larg, la rezolvarea colectivă a unei sau a mai multor probleme prin abordări inovative, de obicei cu ajutorul tehnologiei. Participanții lucrează în grupuri mici pentru a analiza problemele civice și datele aferente și pentru a genera soluții în timpul unui eveniment intensiv și limitat în timp.

Deși un hackaton durează doar câteva zile, el reprezintă un exercițiu intens și doar începutul unui proces de durată, pentru că a face „hack” de sistem nu este simplu și poate necesita luni, chiar ani, explică Vlad Dumitrescu, unul dintre facilitatorii FDSC.

Hackatonul Civic MYCS – perspectiva facilitatorilor și perspectiva participanților

La Hackatonul Civic MYCS, cei aproape 70 de reprezentanți ai organizațiilor de și pentru tineret, ghidați de facilitatori, au învățat cum să identifice necesitățile tinerilor și cum pot să genereze soluții creative, pentru a răspunde eficient acestora.

„Prin acest hackaton am vrut să pornim un proces de a gândi intervenții în comunitate din perspectiva tinerilor, a nevoilor acestora și a realității lor. De multe ori gândim

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

din perspectivă de proiect, să rezolvăm strictul necesar, să găsim o soluție pentru o problemă foarte precisă, dar este bine să ne luăm timp să analizăm, să împărtășim idei, să facem networking, să ne uităm mult mai atent la ceea ce facem și mai ales cum facem ca organizație pentru a răspunde nevoilor tinerilor”,

spune Vlad Dumitrescu.

„Am încercat împreună cu participanții să vedem care e sistemul actual, care este ecosistemul organizațiilor, al tinerilor și al altor actori, să depistăm obstacolele și să găsim împreună căi de a le depăși”,

a explicat procesul de lucru Sandra Ghițescu, facilitator FDSC.

Perspectiva participanților

Participanții au menționat că metoda de lucru a fost nouă și provocatoare, ei așteptându-se la un atelier de lucru clasic, în care să primească instrumente de intervenție precise și clare, iar experiența acestui hackaton i-a scos din zona de confort, din viziuni șablonate și soluții rigide și le-a arătat că orice problemă poate fi soluționată prin diverse mijloace, creative și inedite, astfel încât să abordeze și să răspundă nevoilor tinerilor din perspectiva acestora.

„Am fost antrenați într-o serie de exerciții care ne-au învățat să vedem lucrurile dintr-o perspectivă mai creativă, să spargem niște tipare și să vedem lucrurile într-o lumină nouă, inovatoare. Tineretul își dorește inovație”,

spune Corina Erhan de la Agenția de dezvoltare rurală Centru.

Tatiana Ciobanu, de la Asociația Obștească „Servicii sociale durabile” din raionul Orhei, a fost impresionată de metoda de lucru și de potențialul creativ care a fost valorificat în timpul hackatonului.

„Prin exercițiile pe care le-am efectuat, am înțeles cât de importantă este imaginația și creativitatea și să nu ne limităm doar la ceea ce cunoaștem. Este important să acceptăm tinerii așa cum sunt, să le acceptăm ideile și să le înțelegem provocările din perspectiva lor. Ei explorează mai ușor lumea, au o imaginație mult mai bogată decât noi, cei care venim dintr-un context educațional mai rigid.”

Așteptări și viziuni de viitor

Proiectul MYCS, finanțat de Uniunea Europeană, își propune să consolideze capacitățile actorilor civici locali din domeniul tineretului de a presta programe și servicii, iar acest Hackaton a fost piatra de temelie pentru ca organizațiile participante să elaboreze servicii și să dezvolte programe de educație incluzivă în armonie cu necesitățile și viziunile tinerilor.

„Ne dorim, după aceste zile, să ieșim cu o listă de idei, în baza cărora, până la sfârșitul anului, organizațiile participante vor aplica la concursul nostru de granturi, pentru a dezvolta programe pentru tineret la nivel local”,

a dezvăluit Veronica Pelivan continuitatea muncii din cadrul Hackatonului Civic.

Cele mai bune și inovatoare propuneri de proiect vor avea ocazia să obțină asistență financiară de până la 60 de mii de euro. Prin aceste granturi proiectul MYCS își dorește să creeze un mediu favorabil pentru o mai bună colaborare între organizațiile societății civile de tineret, autoritățile locale și tineri.

Proiectul „MYCS: Moldova Youth Civil Society – pentru o societate civilă de tineret mai puternică” este implementat de Fundația Terre des hommes Moldova, în colaborare cu Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile din România și Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare Moldova și este finanțat de Uniunea Europeană.

CINCI CANTINE SOCIALE DIN ȚARĂ ACTIVEAZĂ CU SUPTUL UNIUNII EUROPENE ÎNCEPÂND CU LUNA MAI 2022

Circa 300 de persoane aflate în situații de dificultate beneficiază de suport alimentar în cadrul a cinci cantine de ajutor social finanțate de Uniunea Europeană prin intermediul proiectului „Parteneriate pentru servicii de cantină socială incluzive și durabile”.

Proiectul își propune să contribuie la promovarea coeziunii sociale și incluziunii grupurilor vulnerabile prin dezvoltarea unor servicii de cantină de ajutor social inovatoare și sustenabile. Astfel, în cele 5 cantine finanțate prin proiect, zilnic au parte de un prânz cald copii din familii cu venituri reduse, bătrâni care nu au sprijinul unei familii extinse, persoane cu dizabilități și alte persoane din grupuri vulnerabile.

Foto: Pentru circa 129 bătrâni ce nu au suportul unei familii extinse, prânzul livrat de către angajații cantinelor sociale reprezintă nu doar o masa caldă pe zi, dar și un prilej de socializare.

Totodată, cele 5 servicii de cantină socială din satele Ghetlova (r. Orhei), Cazangic (r. Leova), Antonești (r. Ștefan Vodă), Doroțcaia (r. Dubăsari) și Coșernița (r. Florești), fondate și gestionate de A.O. Concordia. Proiecte Sociale vor beneficia de îmbunătățiri logistice și de infrastructură,

în baza modelelor inovatoare și a celor mai bune practici din statele membre ale UE. În mod complementar, va fi urmărită creșterea capacităților prestatorilor de servicii de cantină socială în a livra servicii de calitate, durabile, inclusiv în situații de urgență prin intermediul unei serii de activități de instruire.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Proiectul „Parteneriate pentru servicii de cantină socială incluzive și durabile” este finanțat de Uniunea Europeană, cofinanțat și implementat de I.P. „Keystone Moldova”, A.O. „Concordia. Proiecte Sociale” și I.R.M.S.

„Diaconia”. Perioada de implementare a proiectului este 1 ianuarie 2022 – 31 decembrie 2024, iar valoarea totală a acestuia este de 1.327.609 EUR.

Foto: De luni până vineri, la cantina socială din satul Ghetlova se pregătesc circa 61 de prânzuri calde, dintre care 34 sunt livrate la domiciliu persoanelor cu mobilitate redusă.

UNIUNEA EUROPEANĂ SUSȚINE MODERNIZAREA SISTEMULUI DE TRANSPORT PUBLIC AL MUNICIPIULUI CHIȘINĂU

Călătorii transportului public din Chișinău vor beneficia de servicii de transport urban mai sigure cu suportul Uniunii Europene, în urma instalării utilajului bactericid achiziționat în cadrul proiectului UE „MOVE IT like Lublin” - inițiativă de dezvoltare durabilă a transportului public din municipiul Chișinău.

Astăzi, 18 iulie, a avut loc evenimentul de donație a primului lot de recirculatoare bactericide, achiziționate de Uniunea Europeană prin intermediul proiectului „MOVE IT like Lublin”, implementat de Primăria Municipiului Chișinău. Acțiunea de echipare a unităților de transport public cu primele 30 de unități de echipament inovativ, vine ca răspuns la provocările de sănătate publică, în contextul pandemic și reprezintă una dintre măsurile de siguranță sanitară în transportul public, recomandată de experți, în baza analizei celor mai bune practici internaționale de combatere a răspîndirii virusului COVID – 19 și a altor afecțiuni

contagioase. În vederea asigurării securității și sănătății locuitorilor capitalei, până în luna septembrie 2022, Uniunea Europeană va oferi în total circa 680 de recirculatoare bactericide, în valoare totală de circa 81.000 euro, ce vor acoperi un număr de peste 340 de autobuze și troleibuze.

„Uniunea Europeană este alături de cetățenii Republicii Moldova, iar locuitorii capitalei, la fel, se enumără printre cei ale căror standarde de viață și confort ne propunem să le îmbunătățim. Din acest

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

considerent, Proiectul „MOVE IT like Lublin” reprezintă o inițiativă de importanță majoră pentru municipiul Chișinău, iar această acțiune realizată în spiritul Echipei Europa asigură implementarea celor mai bune practici în domeniul mobilității urbane și transformării sistemului de transport public, în unul mult mai sigur pentru sănătatea oamenilor, eficient, durabil și prietenos cu mediul ambiant. Odată ce avansează implementarea acestui proiect, sunt siguri că rezultatele înregistrate și cele preconizate vor contribui semnificativ la dezvoltarea unui transport public modern, european, și aici în Chișinău, în inima Moldovei, inclusiv prin prisma aplicării soluțiilor inovatoare de protecție a sănătății publice”,

a declarat Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova.

Recirculatoarele bactericide sunt instalate în spațiile din unitățile de transport public unde circulă mai puțin aer, iar prin acțiunea eficientă a razelor UVC aerul se dezinfectează rapid și protejează călătorii în timpul utilizării transportului public, inclusiv atunci când se atestă un flux mare de oameni. Acestea au dimensiuni compacte și sunt rezistente la vibrații, ceea ce face posibilă utilizarea lor în interiorul unităților de transport public.

Beneficiarii proiectului „MOVE IT like Lublin” sunt locuitorii și oaspeții capitalei care utilizează transportul public municipal.

La ceremonia de transmitere a echipamentelor au participat Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova, Maciej Kowalczyk, reprezentantul Ambasadei Republicii Polone în Republica Moldova, Ion Ceban, Primarul General al municipiului Chișinău, și alți reprezentanți ai municipalității.

Proiectul „MOVE IT like Lublin” - Inițiativa de dezvoltare durabilă a transportului public din mun. Chișinău, finanțat de Uniunea Europeană, este implementat în baza unui parteneriat între Primăria mun. Chișinău și Primăria orașului Lublin din Polonia.

PROIECTUL FINANȚAT DE UE „MOVE IT LIKE LUBLIN” A PARTICIPAT LA FESTIVALUL TRANSPORTULUI ALTERNATIV, ORGANIZAT ÎN CHIȘINĂU

Echipa Proiectului „MOVE IT like Lublin” – Inițiativa de dezvoltare durabilă a transportului public din mun. Chișinău, finanțat de Uniunea Europeană, a participat la Festivalul Transportului Alternativ, cu genericul „Alternocity Chișinău 2022”, organizat de Primăria capitalei. Evenimentul a avut loc pe 28 august 2022 și a avut scopul de a promova mobilitatea activă a cetățenilor, inclusiv mersul pe jos, folosirea bicicletei, trotinetei, rolelor, precum și a altor mijloace alternative de deplasare.

Cu acest prilej, Echipa Proiectului „MOVE IT like Lublin” a amenajat pe aleea pietonală de pe strada Albișoara un centru de informare pentru vizitatorii Festivalului, unde aceștia au aflat mai multe informații despre realizările proiectului în vederea transformării serviciilor de transport public din oraș într-un sistem de transport mai incluziv, mai sigur, mai rezistent și mai durabil. Pe parcursul zilei, reprezentanții Proiectului au interacționat cu vizitatorii, au răspuns la întrebările acestora și au oferit materiale de vizibilitate participanților care au luat parte la activitățile sportive.

Totodată, vizitatorii Festivalului au fost informați despre Săptămâna Europeană a Mobilității, o inițiativă a Comisiei Europene, ce se va desfășura în Republica Moldova în perioada 16-22 septembrie 2022. Campania de sensibilizare anuală dedicată Săptămânii

Europene a Mobilității are scopul de a promova mobilitatea urbană durabilă și încurajează schimbarea comportamentului în favoarea mobilității active, a transportului public și a altor soluții de transport inteligente și nepoluante.

Proiectul „MOVE IT like Lublin” - Inițiativa de dezvoltare durabilă a transportului public din mun. Chișinău, finanțat de Uniunea Europeană, este implementat în baza unui parteneriat între Primăria mun. Chișinău și Primăria orașului Lublin din Polonia.

UNIUNEA EUROPEANĂ SUSȚINE EFORTURILE DE ADVOCACY PENTRU CA FIECARE COPIL BOLNAV DE CANCER SĂ AIBĂ POSIBILITATEA DE A SE TRATA ÎN ȚARĂ

În premieră absolută, cadre medicale, funcționari ai Ministerului Sănătății și experți din sănătate au discutat despre necesitățile din domeniul oncologiei pediatrice în Republica Moldova, în cadrul unei mese rotunde, organizate de Asociația Obștească „Viața fără leucemie”. La eveniment au participat, în format online și cu prezență fizică, și reprezentanți ai unor asociații de profil din România, Ucraina și SUA, dar și ai Biroului Organizației Mondiale a Sănătății din Republica Moldova.

Discuțiile au fost posibile datorită proiectului „Parteneriatul Estic – Programul de solidaritate împotriva COVID-19”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de People in Need Moldova. Masa rotundă se încadrează în eforturile de advocacy ale AO „Viața fără leucemie”, realizate pe parcursul verii cu ajutorul unui grant obținut în cadrul acestui proiect, pentru a atrage atenția asupra dificultăților cu care se confruntă toți cei implicați în îngrijirea și tratarea copiilor bolnavi de cancer.

„Scopul nostru a fost să adunăm împreună lucrători medicali, funcționari, persoane cu atribuții în domeniul oncologiei pediatrice și părinți care îngrijesc copii bolnavi de cancer ca să vedem împreună cum putem soluționa cele mai stringente probleme. Or, din birourile ministerului lucrurile se văd într-un fel, iar realitatea din spitale este alta. Și era important ca să arătăm medicilor că schimbările sunt posibile, iar rolul lor în producerea acestora este destul de mare”,

a menționat Natalia Vilcu-Bajurean, președinta AO „Viața fără leucemie”.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Prezentă la eveniment, ministra Sănătății, Ala Nemerenco, a menționat că domeniul oncologiei pediatrice este unul foarte sensibil și este nevoie de a face tot posibilul pentru a reduce durerea celor mici.

„Trebuie să acționăm rapid, în acest sens, deoarece acești pacienți nu pot aștepta. Ei au nevoie să fie diagnosticați la timp și tratați corespunzător, beneficiind de investigații, medicamente calitative”,

a spus Ala Nemerenco.

Din perspectiva Ministerului Sănătății, sunt câteva priorități ce vizează Institutul Oncologic, și anume instruirea cadrelor medicale în România, Germania și Slovacia, dar și procurarea și dotarea instituției cu echipament de ultimă generație.

Evenimentul a oferit cadrelor medicale și experților din sănătate o platformă de dialog pentru identificarea necesităților din domeniul oncologiei pediatrice. Modernizarea acestui domeniu presupune renovarea capitală a Secției onco-hematologie pediatrică din cadrul Institutului Oncologic, asigurarea condițiilor confortabile, inclusiv saloane separate, găzduire adecvată pentru părinți,

precum și dezvoltarea serviciilor de reabilitare pentru copiii supraviețuitori de cancer.

Pentru a atinge obiectivul eforturilor de advocacy – acela de a asigura condiții copiilor bolnavi de cancer să se trateze la noi în țară – este extrem de necesară dezvoltarea serviciilor de îngrijire paliativă existente pentru copiii bolnavi oncologic, dar și asigurarea asistenței medicale pacienților oncologici pediatrici prin intermediul echipelor multidisciplinare (nefrolog, neurolog, cardiolog, pulmonolog, dermatolog, hepatolog, nutriționist).

La finalul evenimentului, Natalia Vilcu-Bajurean a mulțumit Uniunii Europene pentru sprijinul acordat la desfășurarea mesei rotunde și a altor activități destinate îmbunătățirii domeniului oncologiei pediatrice. „De la Uniunea Europeană și People in Need Moldova am avut cea mai mare susținere. Fiind implicată în proiect, am învățat ce înseamnă și cum se pot face activități de advocacy, iar acest eveniment este rezultatul eforturilor comune”,

a spus președinta AO „Viața fără leucemie”.

Datorită proiectului, această asociație a reușit anul trecut să procure pentru Secția pediatrică a Institutului Oncologic 9 stative mobile braunostat, 200 de seturi de protecție anti-COVID-19, 16 laptop-uri pentru copiii spitalizați pentru ca ei să poată frecventa lecțiile online, căști și imprimantă. Totodată, echipa de la AO „Viața fără leucemie” a lansat o linie telefonică de suport psihologic pentru părinții copiilor bolnavi de cancer și a pregătit materiale informative pentru părinții care își aduc prima dată copilul în Secția de oncologie pediatrică.

UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI PEOPLE IN NEED, ALĂTURI DE CEI CARE OFERĂ AJUTOR REFUGIAȚILOR DIN UCRAINA

Reprezentantele organizațiilor societății civile și de voluntariat din țară, implicate direct în susținerea refugiaților din Ucraina, au beneficiat de un program de suport psihosocial. Cele trei zile ale programului au cuprins instruirii și activități de autocunoaștere, desfășurate de organizația People in Need Moldova, cu susținerea financiară a Uniunii Europene, prin intermediul Direcției Generale Protecție Civilă și Operațiuni Umanitare Europene.

Prima parte a evenimentului s-a axat pe înțelegerea sindromului de „ardere profesională” (burnout). În cadrul acestuia, Adriana Mîrza, psiholog și psihoterapeut, a implicat participantele în activități psihoeducative, explicând ce este arderea profesională, cum se manifestă, care sunt etapele, simptomele, factorii care generează burnout-ul. De asemenea, participantele au fost testate pentru a-și înțelege gradul de epuizare.

„Am avut un grup care și-a conștientizat foarte repede necesitatea de-a face ceva pentru sine, au fost foarte sincere, au vorbi franc despre asta, au manifestat deschidere și au demonstrat intenția de a schimba în bine situația lor. Este foarte ușor să lucrezi cu oamenii care înțeleg că au necesități, ei te încarcă de energie”,

a spus Adriana Mîrza.

Cea de-a doua jumătate a programului s-a concentrat pe formarea echipei (team building) și a cuprins activități de dezvoltare personală, pe de o parte, dar și de consolidare a echipei, de conștientizare a valorii comunicării și colaborării în orice mediu. Activitățile s-au desfășurat în aer liber, ceea ce în opinia Liliei Nacai, psiholog în cadrul echipei mobile a Asociației Obștești CASMED, a fost important. Pentru că în acest mod s-a creat o armonie între grija de suflet, grija de sine și natură. S-a bucurat și de oamenii pe care i-a cunoscut, or, toate persoanele participante la training sunt valoroase, cu experiență, de la care a avut ce învăța.

„Cele două subiecte alese de organizatori au fost foarte importante și consider că ele ar trebui continuate, inclusiv pentru colegii noștri care au rămas acasă și muncesc. Eu sunt recunoscătoare pentru această oportunitate și pentru felul în care reprezentanții organizației People in Need Moldova s-au implicat cu tot sufletul în acest program, astfel încât tot ce și-au propus la training să fie realizat, iar oamenii prezenți la activitate să se simtă pe deplin mulțumiți”,

a spus Lilia.

Programul de suport psihosocial a fost realizat în cadrul proiectului „ACCES: Furnizarea de asistență umanitară multisectorială pentru populațiile afectate de conflict în Ucraina și Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de People in Need. Acest proiect include două componente. Prima se referă la oferirea de asistență în numerar cu destinație multiplă. Astfel, în perioada iunie – august a anului curent, 1.750 de gospodării din 15 raioane din nordul și sudul țării, care găzduiesc refugiați, au beneficiat de suma de 3.500 de lei fiecare.

Cea de-a doua componentă vizează sectorul de protecție și cuprinde patru activități distincte. În primul rând, este vorba despre Linia de asistență telefonică gratuită, gestionată de Centrul de Consiliere și Dezvoltare Personală REthink pentru a oferi suport psihosocial refugiaților și tuturor celor îngrijorați din cauza conflictului armat internațional din țara vecină. De asemenea, au fost create două echipe mobile care acordă sprijin juridic și psihosocial refugiaților din raioanele de nord și sud ale țării. Programul de sprijin psihosocial pentru organizațiile societății civile și de voluntariat, implicate în ajutarea cetățenilor Ucrainei care caută refugiu în Republica Moldova, va continua cu noi instruiri și activități, iar în perspectivă se prevede formarea unui grup pilot de sprijin pentru femei.

Proiectul derulează al șaselea an, preponderent în Ucraina, iar începând cu luna martie activitățile au fost extinse și în Republica Moldova. Buna desfășurare a proiectului în țara noastră este asigurată de un consorțiu format din trei organizații nonguvernamentale – People in Need, ACTED și REACH, People in Need fiind liderul grupului de implementare.

EDUCAȚIA FINANCIARĂ A STUDENȚILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Proiectul finanțat de UE „Sprijinirea Guvernului Republicii Moldova în identificarea și pregătirea proiectelor legate de implementarea Acordului de Asociere” (în continuare - PPF) a organizat un concurs de întrebări și răspunsuri în rândul studenților moldoveni, care a avut drept scop evaluarea culturii financiare în rândul tinerilor. Pentru a marca finalizarea cu succes a concursului online, la 22 iunie 2022 a avut loc o ceremonie de premiere la Ministerul Finanțelor. Ceremonia a fost prezidată de Ion Gumene, secretar de stat al Ministerului Finanțelor.

La ceremonie au fost invitați studenții care au obținut cele mai bune rezultate la concursul online. Iurie Pașinschi, Șeful Direcției Managementul Institutional din cadrul Ministerului, a prezentat oportunitățile de voluntariat, stagiere și angajare în Ministerul Finanțelor, precum și procesul de recrutare și angajare a candidaților. Totodată, Ion Gumene a subliniat importanța Ministerului Finanțelor în administrația publică și a încurajat studenții să ia în considerare

angajarea în sectorul public al Republicii Moldova, inclusiv în Ministerul Finanțelor.

Ulterior studenții au avut ocazia să adreseze întrebări care au generat o discuție deschisă cu toți reprezentanții Ministerului Finanțelor, cu Josip Juric, Managerul de Program responsabil pentru Proiectul PPF din cadrul Delegației UE în Republica Moldova și cu echipa Proiectului PPF.

La finalul ceremoniei, studenții au fost premiați pentru rezultatele obținute.

UNIUNEA EUROPEANĂ ACORDĂ SPRIJIN INSTITUȚIILOR MEDIA LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

„Promovarea unui mediu favorabil pentru instituțiile media locale, consolidarea capacităților, independenței și profesionalismului lor, precum și a abilităților acestora de a elabora conținut jurnalistic de calitate”.

Acestea sunt obiectivele Acțiunii „Sprijinul UE pentru instituțiile media locale din Republica Moldova”. Principalul organism de implementare al acestui proiect european este Agenția Slovacă pentru Cooperare Internațională în Dezvoltare, în colaborare cu People in Need, Fundația Thomson, Cu Sens și Asociația pentru Politică Externă din Slovacia.

Activitățile proiectului vor cuprinde cursuri de formare, mentorat personalizat și consultări ale experților, precum și crearea de rețele online pentru beneficiari pe toată durata proiectului. O componentă suplimentară a

proiectului va fi o vizită de studiu în Slovacia. De asemenea, o parte integrantă a proiectului va fi oferirea de sprijin financiar direct, în formă de scheme de granturi mici, pentru toate instituțiile media locale participante. Schema de granturi va aborda nevoile unor instituții media concrete, inclusiv acoperirea costurilor operaționale, costurilor de personal și dezvoltarea resurselor umane, achiziționarea de echipamente sau software.

Beneficiarii țintă ai Acțiunii includ instituțiile media locale din regiunile de nord, centru și sud ale Republicii Moldova. Acestea sunt divizate în două grupuri principale – start-up-uri media locale (inițiative de începător) și instituții media locale bine stabilite. Acțiunea se va axa pe trei categorii de instituții media – canale scrise, online și de televiziune locală. Conform planurilor, apelul de solicitare a cererilor de finanțare va fi anunțat în octombrie 2022.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

CONCERTE DE MUZICĂ CLASICĂ PENTRU PUBLICUL LARG AU FOST ORGANIZATE ÎN CONTEXTUL ANULUI EUROPEAN AL TINERETULUI

În luna iulie 2022, Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova a organizat o serie de concerte de muzică clasică. Evenimentele au avut drept scop celebrarea unității prin artă ca răspuns la războiul din Ucraina. Muzicienii din șapte țări ale lumii au oferit spectacole de excepție în cadrul campaniei de promovare a Anului European al Tineretului 2022.

„Celebrăm unitatea prin artă și cultură drept răspuns la războiul din Ucraina. Oamenii de cultură și artiștii din întreaga lume, inclusiv cei din Republica Moldova, trebuie să se mobilizeze și să transmită un mesaj de solidaritate și compasiune, un mesaj care contrapune creația distrugerii, care susține arta versus război”,

**a declarat Ambasadorul Uniunii Europene
Jānis Mažeiks.**

Seria concertelor a fost deschisă pe 22 iulie, la Sala cu Orgă din Chișinău, unde iubitorii de muzică clasică au avut parte de o seară minunată alături de tinerii muzicieni care au reușit să surprindă publicul cu creații interpretate la o vioară Stradivarius din 1716, o piesă din colecția Băncii Naționale a Elveției. Concertele au continuat a doua zi, pe 23 iulie, cu un spectacol în aer liber la Butuceni, Orhei, unde 70 de tineri talentați au oferit un concert de muzică clasică sub bagheta dirijorului Cristian Spătaru.

La 27 iulie, muzica clasică a adunat sute de oameni însetați de frumos în curtea Digital Park din Chișinău. Participanții au trăit experiența unui adevărat spectacol susținut de 110 artiști talentați din Europa, Republica Moldova, România și Ucraina. Pe parcursul serii, sunt bagheta lui Gabriel Bebeșelea, dirijor principal al filarmonicii din Cluj și București, a fost interpretată una dintre cele mai renumite compoziții ale lui Ludwig van Beethoven - „Odă Bucuriei”, care este și imnul Uniunii Europene.

Recitalul concertelor din Republica Moldova a culminat cu un spectacol în curtea Cetății Tighina. Tinerii muzicienii au recreat atmosfera celor mai îndrăgite pelicule cinematografice, interpretând renumitele coloane sonore ale filmelor Oscar sub bagheta dirijorului Andriano Marian.

Concertele au fost organizate în contextul Anului European al Tineretului, cu suportul Uniunii Europene.

INSTITUȚII ȘI GUVERNARE

CONFERINȚA „DREPTUL LA INFORMAȚIE: DE LA O NOUĂ LEGE PRIVIND ACCESUL LA INFORMAȚIE LA SCHIMBĂRI INSTITUȚIONALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA”, ORGANIZATĂ CU SPRIJINUL UE

Oficiul Consiliului Europei la Chișinău și Proiectul Uniunii Europene „Sprijin pentru dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de asociere și îmbunătățirea procesului de aproximare legală în Republica Moldova” în colaborare cu Ministerul Justiției, au organizat în zilele de 9 și 10 iunie conferința internațională cu genericul „Punerea în aplicare efectivă a dreptului la informație: de la o nouă lege privind accesul la informație la schimbări instituționale în Republica Moldova”.

Cu sprijinul Uniunii Europene, conferința a avut loc în contextul elaborării de către Ministerul Justiției a unei noi legi privind accesul la informație. Noua lege privind liberul acces la informația publică va înlocui actuala lege din anul 2000, care nu asigură o implementare satisfăcătoare.

„Accesul la informațiile de interes public este un drept important al omului și un instrument de îmbunătățire a guvernantei democratice. Acesta intensifică participarea publică, responsabilitatea autorităților publice și încrederea publicului în procesul decizional. În prezent, Uniunea Europeană, prin intermediul proiectului său de asociere UE-Moldova, susține autoritățile moldovenești în elaborarea unei noi legi privind accesul liber la informațiile publice, care ar trebui să ajute Republica Moldova să construiască un sistem eficient și transparent de acces liber la informațiile publice, care să funcționeze în practică.”

a declarat Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova.

Una dintre soluțiile abordate în cadrul conferinței a fost crearea unei instituții independente responsabile pentru accesul la informații (Comisari pentru Informații). În acest sens, reprezentanți ai Comisariatelor pentru Informații din Irlanda, Slovenia, Albania, precum și experți din țările balcanice au împărtășit participanților la conferință experiența lor în sporirea transparenței organelor publice, au analizat lecțiile învățate și au explorat cele mai bune practici care pot fi preluate și aplicate în Republica Moldova.

„Accesul la informațiile publice și asigurarea respectării acestui drept reprezintă o caracteristică esențială a bunei guvernări și un indicator care arată dacă o societate este sau nu cu adevărat democratică și pluralistă. Totuși, în multe state membre ale Consiliului European, inclusiv în Republica Moldova, cadrul legal existent privind accesul la informație nu corespunde cu necesitățile realității actuale. În acest sens, intrarea în vigoare, anul trecut, a Convenției Consiliului European privind accesul la documentele oficiale (Convenția de la Tromsø), după o perioadă de așteptare de 10 ani, reprezintă un pas important pentru Republica Moldova. Consiliul European va sprijini autoritățile moldovenești și toate părțile interesate în vederea îmbunătățirii cadrului juridic existent al țării privind accesul la informație și aplicarea efectivă a acestuia.”

a precizat Patrick Penninckx, șeful Departamentului pentru Societatea Informațională, Consiliul European.

După un an de la intrarea în vigoare a Convenției Consiliului European privind accesul la documentele oficiale, participanții la eveniment au discutat despre standardele

UE referitoare la îmbunătățirea aplicării accesului la informație în Republica Moldova și transpunerea acestora în legislația națională.

Participanții la conferință au discutat principalele lacune ale cadrului legislativ și ale practicii actuale, inclusiv Convenția de la Trømso a Consiliului Europei care a fost ratificată, care a intrat deja în vigoare și care necesită modificări legislative privind instituirea unei transparențe proactive, îmbunătățirea aspectelor procedurale, stabilirea clară a definițiilor și a unei limite definite între accesul liber la informațiile publice și protecția datelor cu caracter personal.

„Dreptul de acces la informații este un drept constituțional, precum și o condiție prealabilă pentru exercitarea altor drepturi politice, economice și sociale. Totodată, trebuie să ne asigurăm că nu este îngrădit nejustificat accesul mass-media la obținerea informației de interes public, iar abuzurile atestate trebuie eradicat.

De asemenea, în contextul luptei împotriva corupției, este mai mult decât necesară asigurarea garanțiilor dreptului la informație, care încurajează transparența, care la rândul său atenuează corupția. Este intenția Ministerului Justiției de a simplifica pe cât posibil procedura de obținere a informațiilor de interes public și de a asigura accesul tuturor la informațiile de interes public, în special pentru mass-media. Aceasta este singura modalitate de a furniza informații corecte și oportune.”

a subliniat Sergiu Litvinenco, ministrul Justiției.

Conferința a reunit peste o sută de reprezentanți ai autorităților publice, Comisari pentru Informații, ONG-uri și reprezentanți ai mass-media. Părțile implicate au identificat cele mai potrivite soluții legislative și instituționale pentru a îmbunătăți transparența instituțiilor publice și accesul la informație în Republica Moldova.

FUNȚIONARI PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA - INSTRUIȚI ÎN DOMENIUL APROXIMĂRII LEGISLAȚIEI UE

La 13 iunie 2022, peste 30 de membri ai personalului Parlamentului Republicii Moldova au participat la un seminar de formare care s-a axat pe diferite aspecte ale aproximării legale cu UE, legate de implementarea Acordului de Asociere UE-Republica Moldova (AA). Seminarul a fost organizat în cadrul proiectului finanțat de UE „Sprijin pentru dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de

Asociere și îmbunătățirea procesului de aproximare legală”. Printre participanți s-au regăsit reprezentanți ai Direcției Generale Juridice a Parlamentului, ai Comisiei politice externă și integrare europeană, ai Direcției informațional-analitică, precum și alte comisii. La seminar au participat, de asemenea, mai mulți membri ai personalului Centrului de Aproximare Juridică (Cancelaria de Stat).

Primul modul a vizat diferite aspecte ale AA al Moldovei și alte angajamente ale UE care au un impact asupra aproximării legale. Angajamentele Republicii Moldova privind aproximarea legală cu cea din UE sunt stipulate în AA și în anexele acestuia. Cu toate acestea, actele juridice ale UE sunt în mod constant amendate sau abrogate iar noi acte juridice ale UE sunt adoptate. Prin urmare, AA prevede o aproximare dinamică, care presupune actualizarea și amendarea anexelor AA de către organismele de lucru ale AA (cum ar fi Consiliul de asociere UE-Moldova).

Printre alte surse ale angajamentelor UE - Moldova, se numără Agenda de asociere UE-Moldova, Tratatul Comunității Energetice, Acordul privind Spațiul aerian comun european, criteriile de referință ale mecanismului de suspendare a vizelor, acordurile de asistență macrofinanciară și de sprijin bugetar ale UE. Noua Agendă de asociere UE-Moldova, care acoperă perioada 2021-2027, este preconizată a fi adoptată până la sfârșitul anului 2022.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Cel de-al doilea modul a fost axat pe planificarea și monitorizarea procesului de aproximare la legislația UE și pe rolul instituțiilor naționale din Republica Moldova, inclusiv al Parlamentului, în cadrul acestor procese. De la obținerea statutului de stat candidat la UE, domeniul de aplicare al obligațiilor de armonizare a legislației UE s-a extins în mod semnificativ pentru a include toate actele juridice ale UE și jurisprudența relevantă (acquis-ul UE) structurate în 35 de capitole, fără a include doar acele acte juridice ale UE enumerate în AA. Prin urmare, Guvernul trebuie să întocmească un document național de planificare strategică în ceea ce privește planurile sale de aproximare la acquis-ul UE, și anume Programul național de adoptare a acquis-ului (PNAA). În această privință, Parlamentul are două roluri principale: 1) rolul legislativ – de a adopta legislația necesară care aproximează actele juridice specifice ale UE, și 2) rolul de supraveghere – de a examina implementarea de către Guvern a angajamentelor asumate de Moldova față de UE, în special a planurilor de aproximare legală.

Pentru a dezvolta PNAA, Guvernul trebuie de asemenea să dezvolte mecanismul de coordonare necesar format din 35 de grupuri de lucru (câte unul pentru fiecare capitol din acquis-ul UE), similar cu mecanismul de răspuns la chestionarul UE. De asemenea,

au fost analizate procedurile legislative ale Parlamentului pentru armonizarea legislației UE, precum și experiența relevantă a Letoniei, Serbiei, Ucrainei și Georgiei.

Cel de-al treilea modul a vizat aspecte cheie ale aproximării legale UE: fazele procesului de aproximare, metodele și tehnicile de aproximare a unui act juridic al UE în legislația națională, transpunerea actelor juridice ale UE și instrumentele de aproximare legală. De asemenea, seminarul a pus accentul pe rolul aproximării legale ca parte a sistemului național de planificare a politicilor publice. În acest sens, au fost prezentate exemple din Letonia, Serbia, Ucraina și Georgia.

Acesta este unul dintre numeroasele seminare organizate pentru Parlament în cadrul proiectului finanțat de UE „Sprijin pentru dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de Asociere și îmbunătățirea procesului de aproximare legală”, care este implementat de un consorțiu gestionat de DAI pentru o perioadă de implementare de cinci ani, până în iunie 2025. Acest proiect finanțat de UE a organizat o serie de seminare de formare pentru personalul Parlamentului și pentru deputați, care au fost convenite cu Parlamentul și incluse în Planul de formare și consolidare a capacităților Parlamentului pentru anul 2022.

ATELIER DE LUCRU DESPRE APROXIMAREA LA LEGISLAȚIA UE ȘI DESPRE VIITOARELE NEGOCIERI DE ADERARE LA UE

La 16 iunie 2022, proiectul finanțat de UE „Sprijin pentru dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de asociere (AA) și îmbunătățirea procesului de aproximare legală în Republica Moldova” a organizat la Chișinău o masă rotundă privind procesul de aproximare la UE și viitorul proces de aderare a Republicii Moldova la UE.

La masa rotundă au participat în total 45 de funcționari publici, reprezentanți ai Centrului de Aproximare Juridică, ai altor direcții ale Căminării de Stat, ai Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și ai serviciului public al Parlamentului.

Armonizarea legislației naționale cu acquis-ul UE este una dintre elementele de bază ale negocierilor de aderare la UE. După depunerea cererii de aderare a Republicii Moldova la UE și primirea ulterioară a statutului de stat candidat la 23 iunie 2022, o astfel de armonizare a legislației Republicii Moldova a devenit acum o prioritate absolută.

Consiliul European de la Copenhaga din

1993 a definit cel de-al treilea criteriu de aderare la UE ca fiind „capacitatea de a-și asuma obligațiile care decurg din calitatea de membru, inclusiv aderarea la obiectivele unificării politice, precum și la Uniunea Economică și Monetară (UEM)”. Un stat care dorește să adere la UE trebuie să-și armonizeze legislația națională cu acquis-ul comunitar în timpul negocierilor de aderare la UE. Acquis-ul UE, prin natura sa, nu face obiectul negocierilor de aderare la UE, deoarece statul trebuie să pună în aplicare întregul acquis comunitar. Țara negociază, în schimb, „cum” și „când” va pune în aplicare întregul acquis comunitar în sistemul său juridic.

Această abordare a fost aplicată începând

cu anul 1973 și cu primul val de extindere a Comunității Economice Europene (care a devenit ulterior Uniunea Europeană). Începând cu data aderării, acquis-ul UE va fi aplicat pe teritoriul unui nou stat membru al UE în același mod în care este aplicat pe teritoriul tuturor celorlalte state membre ale UE. Singurele derogări de la această regulă sunt eventualele dispoziții tranzitorii care pot fi convenite în mod excepțional în timpul negocierilor de aderare. Aceste excepții sunt negociate ținând cont de situația specifică a unei țări candidate și îi permit acestuia să nu pună în aplicare integral anumite acte ale UE (definite în mod specific) pe teritoriul său pentru o perioadă limitată după aderare sau să le pună în aplicare într-un mod specific. Aceste excepții sunt foarte limitate în timp și în domeniul de aplicare.

Principalele subiecte discutate în cadrul mesei rotunde au fost: I) Experiența Republicii Moldova cu Chestionarul UE și etapele următoare; II) Etapele și documentele necesare în negocierile de aderare la UE și în procesul de aproximare; III) Rolul „Programului național de adoptare a acquis-ului” (PNAA) ca principal document de planificare pentru procesul de negociere a aderării la UE utilizat de țările din Europa Centrală și de Est, pe lângă cele din Balcanii de Vest, care prezintă prioritățile procesului/negocierilor de aderare la UE și angajamentele care decurg din Acordul de asociere și IV) Necesitatea traducerii în limba engleză a documentelor și legislației Republicii Moldova pentru procesul de negociere a aderării și organizarea serviciului de traducere.

DI Primož Vehar, liderul echipei de proiect, a moderat discuția și a împărtășit experiența Sloveniei în timpul procesului de aderare la UE, unde dumnealui a fost responsabil de procesul de armonizare juridică și de implementarea AA în cadrul guvernului, iar ulterior a fost și secretar al Comisiei parlamentare pentru afaceri europene. Totodată, dl Vladimir Medjak, fost director adjunct al Serviciului guvernamental pentru Integrare Europeană din Serbia

(responsabil pentru armonizarea legislației și implementarea AA) și fost jurist-șef al echipei de negociere a aderării Serbiei, a împărtășit experiența Serbiei, iar dna Inese Birzniece, fost deputat în Parlamentul leton și fost atașat pe probleme de justiție al Letoniei pe lângă UE, a împărtășit experiența Letoniei.

Experții din Letonia și Slovenia, precum și din Serbia, stat candidat la aderare, au explicat diversele etape ale procesului de aderare la UE, care sunt documentele care trebuie elaborate în cadrul acestui proces, dar și cum și în ce ordine trebuie întocmite aceste documente. Aceștia au pus accentul, în special, pe importanța crescândă a fazei de examinare a negocierilor, după cum o demonstrează actuala rundă de negocieri de aderare pentru Muntenegru și Serbia, precum și pe importanța procesului de aproximare în cadrul acestei faze. Experții au acordat o atenție deosebită criteriilor de referință ca instrument al UE pentru eficientizarea procesului de reformă în țara candidată, legăturilor dintre aderare și Acordul de asociere (AA) și modul în care obligațiile neîndeplinite din AA devin criterii de referință în cadrul negocierilor de aderare.

Un alt subiect de interes al mesei rotunde a inclus explicațiile privind noua metodologie de negociere a aderării introdusă în 2020 și efectele acesteia asupra procesului de reformă din țara candidată: Capitolele acquis-ului UE au fost reorganizate în șase grupuri și se pune un accent sporit pe domeniul statului de drept încă de la început. Negocierile se desfășoară în limba engleză, fapt care evidențiază necesitatea stabilirii unui mecanism de traducere/terminologie adecvat, care va asigura traduceri de calitate a documentelor Republicii Moldova (inclusiv a legislației) pe parcursul negocierilor de aderare.

Principalele concluzii ale experților pe parcursul acestei mese rotunde au fost că întregul proces de negociere a aderării nu poate fi derulat cu succes fără 1) un mecanism de coordonare organizat în jurul

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

celor 35 de capitole de negociere ale UE care acoperă întregul acquis comunitar și 2) un document unic de planificare, Programul național de adoptare a acquis-ului comunitar (PNAA), care planifică întregul proces. PNAA acoperă întregul acquis al UE împărțit în 35 de capitole de negociere și oferă baza pentru pregătirea procesului de examinare, precum și pentru pozițiile de negociere ale Moldovei în fiecare dintre aceste 35 de capitole și pentru monitorizarea punerii în aplicare de către Moldova a obligațiilor asumate în timpul procesului de negociere.

Proiectul finanțat de UE „Sprijin pentru dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de asociere și îmbunătățirea procesului de aproximare legală în Republica Moldova” are drept scop creșterea capacităților Guvernului Republicii Moldova și a altor instituții naționale cheie în implementarea Acordului de Asociere UE-Republica Moldova.

ATELIER DE LUCRU CU AUTORITĂȚILE PUBLICE PRIVIND CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE ÎN ESTIMAREA COSTURILOR MĂSURILOR DE IMPLEMENTARE A ACORDULUI DE ASOCIERE UE-MOLDOVA

La 1 iulie 2022, proiectul finanțat de UE „Sprijin pentru dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de asociere și îmbunătățirea procesului de aproximare legală” a organizat un atelier online cu tema „Estimarea costurilor măsurilor de implementare a Acordului de Asociere”.

Atelierul de lucru a avut drept scop familiarizarea funcționarilor publici din Republica Moldova din cadrul autorităților publice centrale cu activitatea proiectului

privind îmbunătățirea capacității instituționale de estimare a costurilor aferente documentelor de politici publice, punând accentul pe măsurile legate de implementarea Acordului de Asociere UE-Moldova.

Atelierul a inclus 9 paneliști și a reunit peste 170 de participanți din diferite instituții ale Guvernului Republicii Moldova, inclusiv din direcțiile politice și financiare și cele care se ocupă cu analiza, monitorizarea și evaluarea politicilor publice.

În domeniul public, estimarea costurilor înseamnă previzionarea resurselor financiare și nefinanciare necesare pentru implementarea unei măsuri concrete inclusă într-un document de politici publice, precum resursele necesare pentru realizarea unor activități specifice, realizarea proiectelor, achiziționarea activelor și orice alte acțiuni conexe.

Nu poate fi neglijată importanța estimării costurilor, deoarece Guvernul are nevoie de un nivel ridicat de încredere în estimările sale privind resursele financiare pe care trebuie să le aloce în timpul procesului bugetar. Totodată, având în vedere statutul de stat candidat la UE al Republicii Moldova și angajamentele aferente care vor trebui îndeplinite, Guvernul trebuie să-și asigure

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

o înțelegere clară a oricăror resurse suplimentare necesare, inclusiv a oricărui sprijin suplimentar de care ar putea avea nevoie din partea partenerilor externi.

Atelierul de lucru a demarat cu o prezentare dedicată activităților proiectului și care a abordat: I) **Evaluarea practicilor actuale** din cadrul instituțiilor guvernamentale din Moldova privind estimarea costurilor documentelor de politici publice, pe baza unor interviuri specifice cu diverse instituții guvernamentale, a analizei documentelor legislative cheie și a altor recomandări disponibile emise de autoritățile competente, precum și a discuțiilor cu alte inițiative finanțate de donatori. Principalele concluzii au fost sintetizate în Raportul de evaluare, care a subliniat practicile curente, punctele forte și punctele slabe și a propus recomandări specifice pentru îmbunătățirea capacității Guvernului de a estima costurile documentelor de politici publice; II) **Un Manual de Estimare a Costurilor, pregătit de echipa de proiect**, care se bazează pe orientările existente în cadrul instituțiilor guvernamentale relevante și îmbunătățit cu clarificări suplimentare, instrucțiuni metodologice și exemple, inclusiv îndrumări

pentru organizarea procesului de estimare a costurilor și de elaborare a bugetului. Acest Manual poate fi utilizat ca un instrument independent, fără a fi necesară studierea prealabilă a altor instrumente metodologice ale Guvernului; III) Echipa de proiect a pregătit, de asemenea, un **Ghid separat de estimare** a costurilor, care oferă detalii cu privire la abordările care trebuie utilizate pentru estimarea costurilor pentru măsurile caracteristice incluse în Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere UE-Moldova (PNAIAA), ținând cont de incertitudinile semnificative care pot surveni în acest proces. Prezentul Ghid oferă exemple de măsuri specifice NAPIAA și descrie abordarea recomandată pentru estimarea costurilor acestora.

În cea de-a doua parte a atelierului, a fost prezentată o imagine de ansamblu evidențiind activitățile și analizele la care participanții se pot aștepta în timpul următoarelor evenimente de dezvoltare a capacităților planificate în 2022. În timpul sesiunii de feedback, peste 90% dintre participanți au considerat că evaluarea costurilor nu a fost atât de dificilă pe cât și-au imaginat sau că aceasta corespunde așteptărilor lor.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

URMĂTORII PAȘI PENTRU REPUBLICA MOLDOVA DUPĂ OBTINEREA STATUTULUI DE STAT CANDIDAT LA UE – DISCUȚAȚI CU INSTITUȚIILE DE STAT DIN REPUBLICA MOLDOVA

La 15 și 16 iulie 2022, proiectul finanțat de UE „Sprijin pentru dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de asociere (AA) și îmbunătățirea procesului de aproximare legală în Republica Moldova” a organizat un eveniment de două zile cu tema „Următorii pași pentru Republica Moldova după depunerea cererii de aderare la UE și obținerea statutului de stat candidat”.

La eveniment au participat în total 85 de participanți din cadrul diferitelor instituții, alături de reprezentanți ai Delegației UE în Republica Moldova și experți ai proiectului, care au discutat subiecte legate de procesul de negociere a aderării la UE și următorii pași pe calea aderării Republicii Moldova la UE, inclusiv experiența comună de aderare la UE a altor state membre ale UE.

Acest eveniment a fost organizat pentru Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) și pentru reprezentanții instituțiilor din Republica Moldova care au contribuit la pregătirea răspunsurilor Republicii Moldova la Chestionarul UE.

Evenimentul s-a axat mai întâi pe experiența MAEIE în organizarea procesului de pregătire a răspunsurilor Republicii Moldova la Chestionarul UE, pe care Comisia Europeană l-a transmis Moldovei în două părți în aprilie 2022. Moldova a elaborat și a transmis răspunsurile sale la Chestionarul UE într-o perioadă de timp extrem de scurtă (în termen

de 12 zile pentru partea I și în termen de o lună pentru partea II).

Secretarul de Stat al MAEIE, dl Vladimir Cuc, a detaliat mesajele transmise Moldovei de către UE, așteptările UE după reuniunea la nivel înalt a Consiliului European din 23-24 iunie 2022, precum și următorii pași pe care urmează să îi întreprindă Moldova după primirea avizului Comisiei Europene și a statutului de țară candidată. Dl Primož Vehar, liderul echipei de proiect, a moderat această discuție și a împărtășit experiențele Sloveniei în timpul negocierilor de aderare la UE.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

În cea de-a doua parte a evenimentului, moderată de dl Vehar, experții proiectului au expus diverse aspecte practice ale procesului de negociere a aderării la UE, de la deschiderea negocierilor până la ratificarea Tratatului de aderare. Totodată, experții proiectului au oferit exemple specifice obținute din procesul de negociere a aderării la UE de către Slovenia, Serbia și Letonia.

Participanții au fost familiarizați cu principalele etape ale negocierilor de aderare la UE, a dinamicii negocierilor și a principalelor lecții învățate din negocierile de aderare la UE în curs de desfășurare cu Muntenegru și Serbia, care sunt relevante pentru Moldova. Totodată, experții au explicat diversele documente utilizate în cadrul negocierilor (atât cele ale UE, cât și cele ale Republicii Moldova) și au prezentat impactul noii metodologii adoptate de UE pentru negocierile de aderare. Alte subiecte au inclus procesul de

examinare și elaborarea rapoartelor, precum și reperatele de negociere. În cele din urmă, au fost detaliate pozițiile naționale de negociere, împreună cu cele șase grupuri de negociere și modul în care Moldova ar trebui să-și prioritizeze reformele și să-și planifice următorii pași.

În concluzie, dl Vehar, bazându-se pe experiența tuturor țărilor din Europa Centrală și de Est, precum și a celor din Balcanii de Vest, a subliniat necesitatea pregătirii și adoptării de către Moldova a Programului Național de Adoptare a Acquis-ului (PNAA) ca document cheie de planificare strategică și importanța creării de către Moldova a unui mecanism de coordonare internă pentru procesul de integrare în UE și pentru negocierile ulterioare de aderare.

Proiectul finanțat de UE „Sprijin pentru dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de asociere și îmbunătățirea procesului de aproximare legală în Republica Moldova” are drept scop

creșterea capacităților Guvernului Republicii Moldova și a altor instituții naționale cheie în implementarea Acordului de Asociere UE-Moldova. Activitatea Proiectului constă din patru componente principale: 1) contribuția la îmbunătățirea continuă a dialogului politic structurat cu societatea civilă; 2) îmbunătățirea mecanismelor de elaborare a politicilor pentru bugetarea adecvată a documentelor strategice; 3) sprijinirea procesului de aproximare juridică prin furnizarea de expertiză tehnică și consolidarea capacităților; și 4) modernizarea sistemelor IT în administrația publică în vederea sprijinirii implementării Acordului de Asociere.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

EFICIENTIZAREA FLUXULUI DE MĂRFURI DIN UCRAINA CĂTRE UE - DISCUTATĂ DE ȘEFUL MISIUNII EUBAM CU DIRECTORUL SERVICIULUI VAMAL DIN MOLDOVA

Pe 8 iunie, Șeful Misiunii, Slawomir Pichor, a avut o întâlnire de lucru cu Directorul Serviciului Vamal al Republicii Moldova, dl Igor Talmazan și echipa sa. Înaltul Consilier UE în domeniul vamal și fiscal, Rosario de Blasio la fel a participat la întâlnire.

Părțile au discutat despre provocările actuale pentru Serviciul Vamal, care decurg din fluxul crescut de mărfuri la frontiere și inițiativele care vizează eficientizarea gestionării fluxului de mărfuri din Ucraina către UE.

În cadrul întâlnirii, Directorul Serviciului Vamal al Republicii Moldova, Igor Talmazan, a prezentat inițiativele întreprinse pentru a facilita trecerea camioanelor și a reduce timpul de așteptare la punctele de trecere a frontierei. Părțile au discutat despre acțiunile Serviciului Vamal introduse pentru eficientizarea procesării mărfurilor pentru importul, exportul și tranzitul mărfurilor din Ucraina.

Din partea sa, șeful Misiunii EUBAM a oferit observațiile și sugestiile Misiunii cu privire la situația actuală la frontieră. Șeful Misiunii a introdus, de asemenea, inițiativa EUBAM de a organiza un Seminar Internațional la nivel înalt privind gestionarea fluxului de mărfuri într-o situație de criză și împărtășirea celor mai bune practici europene, pe care Serviciul Vamal al Republicii Moldova a susținut-o în unanimitate.

EUBAM ÎMPĂRTĂȘEȘTE BUNELE PRACTICI EUROPENE ÎN COMBATEREA CRIMINALITĂȚII FARMACEUTICE

În perioada 18-21 iulie, EUBAM a organizat o instruire specială în domeniul combaterii criminalității farmaceutice pentru mai mult de o sută de specialiști ucraineni și moldoveni implicați în reținerea medicamentelor ilegale la frontieră.

Instruirea a fost făcută de către experții invitați de EUBAM, profesorul Zbigniew Fijałek, de la Universitatea de Medicină din Varșovia, și de reprezentantul Biroului Central de Investigații al Poliției din Polonia, Comisarul Piotr Woźniak. Profesorul Fijałek și Comisarul Woźniak au prezentat perspectivele și bunele practici UE în combaterea produselor farmaceutice ilicite reprezentanților autorităților vamale și de frontieră din Ucraina și Moldova. Pe parcursul evenimentului, participanții au

avut ocazia să-și aprofundeze cunoștințele pe anumite aspecte ale criminalității farmaceutice organizate, precum sunt canalele de distribuție și modalitățile de operare. O atenție deosebită a fost acordată noilor substanțe psihoactive, precum sunt drogurile sintetice, medicamentele falsificate și alte substanțe psihoactive. În același timp, participanții s-au familiarizat cu ultimele noutăți tehnice în domeniul testării medico-legale a drogurilor.

Șeful EUBAM, Slawomir Pichor, a subliniat importanța luptei împotriva criminalității farmaceutice

“În perioadele de criză, cererea pentru medicamentele esențiale crește, iar problema medicamentelor ilicite și a aprovizionării cu medicamente devine și mai acută. Pandemia COVID-19 și începutul războiului brutal și nejustificat al Rusiei împotriva Ucrainei au crescut dramatic cererea pentru astfel de bunuri pe piața neagră. Infractorii profită de aceasta producând și făcând contrabandă cu produse farmaceutice contrafăcute, ceea ce pune în pericol sănătatea și siguranța publică. De aceea, este crucial ca EUBAM să sprijine serviciile parteneri din Ucraina și Moldova să fie la curent cu ultimele tendințe în domeniul criminalității farmaceutice, astfel încât să o poată opri chiar la intrarea în țară.”

EXERCIȚIUL EUBAM „CORIDOARE DE SOLIDARITATE” SUSȚINE FLUXUL RAPID AL MĂRFURILOR UCRAINENE

Exercițiul EUBAM în curs de desfășurare examinează vămuirea camioanelor de marfă care exportă mărfuri agricole ucrainene la punctele de trecere a frontierei de-a lungul frontierei moldo-ucrainene pentru un flux de marfă mai fluidizat.

Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și blocarea de către aceasta a porturilor ucrainene a perturbat lanțurile de aprovizionare și rutele comerciale. În luna iulie, s-au ajuns la acorduri pentru asigurarea siguranței transportului de cereale, produse alimentare și îngrășăminte din porturile maritime ucrainene. Pentru a asigura, de asemenea, rute alternative de transport, la începutul lunii mai, Comisia Europeană a stabilit un plan de acțiune pentru a crea „Coridoarele de solidaritate” pentru transportul mărfurilor agricole pe calea rutieră și feroviară de-a lungul graniței moldo-ucrainene.

„Prin evaluarea capacității celor mai aglomerate puncte, putem, împreună cu partenerii noștri, să identificăm provocările și să gestionăm mai bine traficul de frontieră sporit atât pe termen scurt, cât și pe termen lung. Este esențial să optimizăm lanțurile logistice și să evităm, pe cât posibil, supraîncărcarea punctelor de trecere a frontierei”,

explică Slawomir Pichor, șeful Misiunii Uniunii Europene de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina.

Pe parcursul exercițiului de 10 zile, experții EUBAM, în cooperare cu Serviciul Vamal al Republicii Moldova, Serviciul Vamal de Stat al Ucrainei, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a Republicii Moldova, precum și alte agenții, monitorizează atât intrarea, cât și ieșirea din Ucraina/Moldova și vămuirea camioanelor cu mărfuri agricole ale Ucrainei care tranzitează teritoriul vamal al Moldovei.

„Consiliem asupra acțiunilor care trebuie întreprinse și împărtășim experiențele soluțiilor statelor membre ale UE în situații similare”,

subliniază Pichor. Rezultatele exercițiului vor fi disponibile pentru agențiile respective în luna septembrie.

Înființată în 2005, misiunea EUBAM promovează controlul frontierelor, normele și practicile vamale și comerciale care îndeplinesc standardele Uniunii Europene și servesc necesităților celor două țări partenere, Republica Moldova și Ucraina.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

ADUNAT LA INVITAȚIA EUBAM, GRUPUL DE LUCRU PENTRU ARME A DISCUTAT TENDINȚELE TRAFICULUI ILICIT DE ARME

La 19 august, misiunea EUBAM împreună cu Europol, OSCE, Frontex, UNODC și agențiile de aplicare a legii din Ucraina și Republica Moldova au convocat cea de-a cincea reuniune a Grupului de lucru pentru arme privind combaterea traficului de arme, muniții și explozivi din Ucraina și Republica Moldova.

Întâlnirea online s-a concentrat pe evaluarea amenințărilor legate de traficul de arme în Europa, cu accent deosebit pe disponibilitatea armelor, o consecință a războiului din Ucraina. Experți din instituțiile internaționale și agențiile de aplicare a legii din Republica Moldova și Ucraina au prezentat cele mai recente cazuri și tendințe în depistarea armelor ilegale la punctele de trecere a frontierei și în zona de frontieră.

„Obiectivul principal al înființării acestui Grup a fost consolidarea cunoștințelor, experiențelor și eforturilor agențiilor de aplicare a legii moldovenești și ucrainene, precum și ale actorilor internaționali pentru a fortifica contramăsurile comune împotriva traficului de arme, muniții, explozivi și materiale CBRN. Sunt profund convins că astfel de întâlniri reprezintă o platformă utilă pentru discutarea amenințărilor actuale în domeniul cooperării transfrontaliere, precum și

pentru implementarea contramăsurilor pentru atenuarea sau eliminarea pericolelor definite”,

subliniază Slawomir Pichor, șeful misiunii EUBAM.

Scopul grupului de lucru transfrontalier mixt este de a sprijini autoritățile moldovenești și ucrainene în combaterea eficientă a traficului ilicit de arme și a criminalității grave și organizate aferente din regiune și de a încuraja cooperarea internațională.

SPORIREA SECURITĂȚII LA FRONTIERĂ – SUBIECTUL ÎNTÂLNIRII REPREZENTANȚILOR FRONTEX ȘI AUTORITĂȚILOR MOLDOVENEȘTI

O reuniune de lucru a reprezentanților Frontex, Întalnitului Consilier UE pentru afaceri de securitate internă și membrilor Inspectoratului General de Poliție, Poliției de Frontieră, Serviciului Vamal și PCCOCS (Procuratura pentru Combaterea Crimei Organizate și Cazuri Speciale) pentru a discuta despre actualele și următoarele faze privind HUB-ul de securitate din Moldova a avut loc ieri, 3 august. Subiectele abordate au inclus securitatea frontierei Republicii Moldova, inclusiv prin prisma armelor de foc și traficului ilegal, investigații, managementul datelor și sprijinul pe care Frontex îl poate oferi Republicii Moldova pentru activitatea HUB-ului de securitate al UE și obiectivelor sale urgente.

Întâlnirea a oferit posibilitatea ca autoritățile moldovenești precum Inspectoratul de Poliție, Poliția de Frontieră, procurorii și specialiștii în investigații internaționale și naționale în trafic transfrontalier să aibă un schimb de experiență cu oficiali europeni. Colegii de la Frontex au evidențiat cunoștințele, instruirile și echipamentele pe care le pot furniza instituțiilor de aplicare a legii din Republica Moldova. Ideea cheie din spatele abordării de formare Frontex este crearea unei capacități de multiplicatori ai cunoștințelor la nivel național cu privire la

securitatea managementului frontierei și, astfel, creșterea capacității de management de frontieră a autorităților moldovenești.

Întâlnirea a servit drept oportunitate de a reuni agențiile UE de aplicare a legii și autoritățile moldovenești pentru a depune efort în elaborarea unui plan privind modalitățile de creștere a securității frontierei moldovenești, prevenirea traficului ilegal, dar și consolidarea cooperării dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană.

STAGIARIILE PROGRAMULUI INOVATOR AL UNIUNII EUROPENE ȘI GUVERNULUI DISCUTĂ STADIUL ACTUAL AL RELAȚIILOR UE – R. MOLDOVA ÎN SECTOARE CHEIE

Peste 30 de stagiaari participanți la programul inovator al Uniunii Europene și al Guvernului Republicii Moldova au avut o întvedere, pe 21 iulie, cu reprezentanți ai Delegației Uniunii Europene, ai Ministerului Afacerilor Externe și ai Înalților Consilieri UE. Subiectul principal al întâlnirii a fost situația actuală a relațiilor UE – Republica Moldova.

Având în vedere statutul recent de țară-

candidat, a fost îndeosebi relevant să fie pusă în discuție situația actuală în sectoarele cheie și reformele necesare în fiecare dintre acestea. Astfel, stagiarii au avut ocazia să afle, din prima sursă, despre provocările și evoluțiile din sectoarele afaceri externe, afaceri de securitate internă, energie, politica vamală și fiscală – dar și să folosească întâlnirea ca o oportunitate de a discuta cu Înalții Consilieri UE care acoperă și alte domenii.

Programul Inovator de Stagii a fost lansat de Uniunea Europeană și Guvernul Republicii Moldova pentru a oferi tinerilor – studenți, masteranzi și proaspăt absolvenți – posibilitatea de a efectua stagii de practică în instituții de stat, pe o perioadă de două luni, și de a munci alături de funcționarii publici, având ca mentori pe Înalții Consilieri UE. Inițiativa a fost lansată în contextul Anului European al Tineretului, marcat și în Republica Moldova, care încurajează participarea proactivă a tinerilor în domeniul social, economic și administrativ. Stagiarii au fost selectați în urma unui proces riguros de două etape – competiția dosarelor și scrisorilor de motivare, urmată de interviuri față în față cu un comitet de selecție format din reprezentanți ai Delegației UE, Guvernului și Înalților Consilieri UE.

MISIUNEA ÎNALŢILOR CONSILIERI AI UNIUNII EUROPENE PENTRU REPUBLICA MOLDOVA: LA BRUXELLES S-A DISCUTAT DOSARUL TRANSNISTREAN

În data de 19 iulie 2022, la Bruxelles au avut loc discuții bilaterale între oficialii Uniunii Europene și ai Guvernului Republicii Moldova axate, în principal, pe subiectul dosarului transnistrean în contextul statutului de țară-candidat al Republicii Moldova în UE.

Oleg Serebrian, viceprim-ministru pentru Reintegrare a discutat cu Josep Borrell, Înalt Reprezentant/vicepreședintele Comisiei Europene, aspectele dinamicii actuale în subiectul transnistrean și securitatea regională. A fost punctat faptul că Guvernul Republicii Moldova vede cele două procese – integrarea europeană și reintegrarea țării – drept două priorități naționale.

Delegația RM, din care au mai făcut parte și Vladimir Cuc, secretar de stat al MAEIE, Daniela Morari, ambasadoarea Republicii Moldova la UE și Kalman Mizsei, Înaltul Consilier UE pentru consolidarea măsurilor de încredere, au avut consultări pe subiectele sus-menționate cu Stefano Sannino, secretar general al Serviciului European de Acțiune Externă (EEAS), Michael Siebert, Director general pentru Parteneriatul Estic și Asia Centrală din cadrul EEAS, Meredith Lawrence, Directorul pentru Vecinătatea Estică, Directoratul General pentru Vecinătate și Extindere (DG NEAR).

Delegația Republicii Moldova a mulțumit Uniunii Europene pentru sprijinul esențial și constant acordat Republicii Moldova, inclusiv în procesul de reintegrare a țării, precum și în gestionarea problemei refugiaților ucraineni.

Oficialii europeni au reiterat disponibilitatea UE de a sprijini în continuare politic și economic Republica Moldova în procesul de reintegrare, încurajând, totodată, autoritățile să avanseze pe calea reformelor.

UE SUSȚINE EFORTURILE SOCIETĂȚII CIVILE DE ÎMBUNĂȚĂIRE A PROIECTULUI NOULUI COD ELECTORAL AL REPUBLICII MOLDOVA

Proiectul noului Cod electoral a fost dezbătut și votat, în prima lectură, la 28.07.2022, de către plenul Parlamentului. Asociația Promo-LEX salută angajamentul autorităților de îmbunătățire a cadrului legislativ electoral și conexe în conformitate cu bunele practici internaționale, dar precizează că, mai sunt unele aspecte care urmează a fi îmbunătățite în proiectul noului Cod Electoral.

În acest sens, Promo-LEX a expediat Legislativului circa 70 de recomandări pentru a fi examinate pe platforma parlamentară. O primă rundă de audieri publice a fost organizată la 26 iulie curent de către Comisia juridică, numiri și imunități.

Promo-LEX a atras atenția Legislativului asupra unor aspecte precum::

- necesitatea clarificării situațiilor în care alegerile ar putea fi organizate în două zile;
- reglementarea în Codul electoral a alegerilor desfășurate pentru autoritățile UTAG;
- revizuirea dreptului de confirmare sau infirmare a legalității alegerilor locale acordat consiliilor electorale de circumscripție;
- perfecționarea mecanismului de numire a membrilor Comisiei Electorale Centrale (CEC) astfel încât să fie asigurată independența instituției de factorul politic;
- necesitatea consolidării rolului observatorilor;
- detalierea prevederilor privind supravegherea și controlul finanțelor partidelor politice și a campaniilor electorale;
- constituirea secțiilor de votare pentru alegătorii din regiunea transnistreană și pentru cei de peste hotare etc.

De asemenea, Promo-LEX a prezentat recomandări punctuale pentru îmbunătățirea procedurilor judiciare, organizarea referendumurilor, alegerilor parlamentare prin reducerea pragului electoral și a celor locale prin organizarea alegerilor într-o zi prestabilită.

Reamintim că, pe parcursul anilor 2021-2022, Asociația Promo-LEX a susținut activitatea CEC în procesul de elaborare a proiectului noului Cod electoral. La etapa consultărilor publice organizate pe platforma CEC au fost colectate și analizate 419 recomandări, dintre care 278 (66%) au fost prezentate de Promo-LEX, iar circa 55% dintre acestea au fost parțial sau integral acceptate. Recomandările au fost elaborate în baza

experienței obținută în cadrul celor 23 de misiuni de observare a alegerilor naționale organizate în cei peste 13 ani de activitate în domeniu.

Activitatea Asociației Promo-LEX orientată spre îmbunătățirea Codului electoral și a legislației conexe are loc în cadrul proiectului „Advocacy pentru un nou Cod electoral în Moldova”, implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene și al Organizației Internaționale a Francofoniei, dar și a Programului “Democrație, Transparență, Responsabilitate”, finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

VIZITE DE STUDIU ÎN CROAȚIA ȘI POLONIA PENTRU EXPERTII AGENȚIEI RELAȚII FUNCiare ȘI CADASTRU, FACILITATE DE PROIECTUL TWINNING FINANȚAT DE UE

Vara anului 2022 a adus o nouă dinamică proiectului Twinning „Îmbunătățirea serviciilor de date spațiale în Republica Moldova conform standardelor UE”. Odată cu ridicarea restricțiilor de călătorie legate de COVID-19, o serie de noi activități au demarat în perioada iunie-august 2022. Noutatea acestei perioade a fost cele două

vizite de studiu mult așteptate, care au avut loc în Croația și Polonia. Împărtășindu-și experiențele și bunele practici, experții din ambele state membre ale UE au oferit beneficiarilor idei noi și perspective cu privire la modul de dezvoltare a Infrastructurii Naționale de Date Spațiale (INDS) în propriile instituții din Republica Moldova.

În perioada 6-10 iunie 2022, o echipă de nouă experți de la Agenția Relații Funciare și Cadastru (ARFC) și Î.S. INGEOCAD a participat la prima vizită de studiu în Zagreb, Croația. Experții Administrației Geodezice de Stat din Croația (AGS) și-au împărtășit propria experiență legată de stadiul implementării Directivei UE INSPIRE, geoportaluri, tehnologia LIDAR, proiectele finanțate de UE și alte activități legate de INDS din cadrul instituției. De asemenea, delegația Republicii Moldova a avut ocazia

să se întâlnească cu alți experți care se ocupă de INDS la primăria Zagreb, Ministerul Economiei și Dezvoltării Durabile, Agenția de Plăți pentru Agricultură, Pescuit și Dezvoltare Rurală, Serviciul Meteorologic și Hidrologic Croat, Serviciul Salvamont, precum și Facultatea de Geodezie, Universitatea din Zagreb.

În plus, din 27 iunie până la 1 iulie 2022, nouă participanți care au reprezentat ARFC, Î.S. INGEOCAD, Agenția Servicii Publice

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

(Departamentul Cadastru), Î.S. Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului (IPOT), Î.S. Administrația de Stat a Drumurilor, Primăria Ungheni și Î.S. Institutul de Cercetări și Amenajarea Silvice (ICAS) s-au alăturat vizitei de studiu în Varșovia, Polonia. Beneficiarii au fost familiarizați cu modul de utilizare a INDS din cadrul Oficiului Polonez pentru Geodezie și Cartografie (GUGiK) și a altor entități administrative din Polonia, precum Biroul Central de Statistică și Centrul Municipal de Documentare Geodezică și Cartografică din Cracovia. Ei au oferit informații clare despre cum se păstrează documentele, se înregistrează terenurile și clădirile, precum și dezvoltarea sistemului de informații spațiale municipale.

Pe lângă vizitele de studiu, în cadrul Componentei 1, *Crearea unei guvernări durabile a INDS*, s-au înregistrat progrese la **Raportul de Licențiere** care conține toate

tipurile de licențe (specifice și deschise, comerciale și necomerciale) elaborate pentru anumite scenarii relevante la situația actuală din Republica Moldova.

În cadrul Componentei 3, *Utilizarea datelor existente în cadrul INDS este posibilă*, misiunea a fost efectuată la mijlocul lunii iulie 2022, cu participarea la fața locului a experților de la AGS. În urma ședințelor de lucru a fost întocmit **Raportul privind fluxurile informaționale și prelucrarea datelor**. Scopul acestui raport este de a oferi o privire de ansamblu asupra fluxului de lucru pentru obținerea, diseminarea și metodologia de întreținere a seturilor de date pentru transferul de date, de a oferi informații de bază despre managementul Datelor Geospațiale Mari, precum și de a oferi recomandări pentru fluxurile de informații și prelucrarea datelor ale seturilor de date pentru care ARFC este responsabilă.

Referitor la activitățile orizontale ale proiectului, în iunie 2022, în urma acordului tuturor părților implicate, implementarea proiectului Twinning a fost prelungită oficial cu încă 6 luni. Un alt eveniment cheie pentru proiect în această perioadă a fost cea de-a opta reuniune a Comitetului de Guvernare organizată în premieră în instituția beneficiară (ARFC), la data de 14 iulie 2022. Participanții au aprobat în unanimitate al șaptelea raport trimestrial și planul de lucru în desfășurare nr. 8 pentru perioada următoare.

ECONOMIE ȘI

DEZVOLTAREA AFACERII

UNIUNEA EUROPEANĂ SUSȚINE PRODUCĂTORII ȘI AGRICULTORII DIN RAIONUL CĂUȘENI PRIN ACCES LA TEHNOLOGII ȘI ECHIPAMENT AGRICOL PERFORMANT

În data de 12 iulie 2022 a fost lansat proiectul „Agri-Hub Căușeni: infrastructură comunitară de răcire și procesare a fructelor și legumelor” finanțat de Uniunea Europeană și implementat de către Primăria orașului Căușeni. Grantul oferit de UE în cadrul proiectului, în valoare de 660.000 euro, constituie un sprijin considerabil pentru creșterea economică a raionului și crearea locurilor de muncă la nivel local și regional prin implementarea abordărilor inovatoare și eficiente în agricultură în beneficiul întreprinderilor mici și mijlocii.

Proiectul prevede construcția sediului unui Agri-Hub, care va utiliza tehnologii moderne de eficiență energetică și va fi gestionat de către Primăria orașului Căușeni prin parteneriat public-privat. Agri-Hub-ul va fi dotat cu instalații de curățare a fructelor și legumelor, echipament de răcire și de prelucrare a fructelor și legumelor. Mai mult, acesta va dispune de propria sa linie de ambalare și localizare a cutiilor cu produse. Utilajul tehnic procurat pentru echiparea Agri-Hub-ului va fi certificat conform standardelor moderne în vigoare.

Prin urmare, proiectul va contribui la susținerea producătorilor și agricultorilor locali prin acces la tehnologii și infrastructură modernă de păstrare, răcire, procesare și ambalare a produselor, generând venituri mai mari întreprinderilor mici și mijlocii. De asemenea, prin intermediul proiectului vor fi oferite noi oportunități pentru producătorii din regiune de a accesa piețe mai mari și de a extinde volumul și diversitatea producției. Cu susținerea UE, cetățenii din raionul Căușeni și din regiune vor beneficia de dezvoltare economică, noi locuri de muncă, sporirea nivelului de trai și a calității vieții la nivel de comunitate.

„Uniunea Europeană a oferit acest sprijin de 660.000 de euro în beneficiul producătorilor agricoli din Căușeni pentru a îi susține în accesarea serviciilor calitative de păstrare, procesare și ambalare a produselor locale, conform celor mai înalte standarde. Noul Agri-Hub va oferi acces și la alte piețe de desfacere pentru comercializarea produselor locale din Căușeni. Ulterior, la nivel local și regional

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

vor fi create mai multe locuri de muncă și vor fi generate oportunități economice, care sunt esențiale pentru creșterea nivelului de trai a populației.”

a declarat Aurica Butnari, Manager de proiect, Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova.

În cadrul evenimentului de lansare a proiectului, publicul a fost informat despre principalele obiective ale noului proiect și despre facilitățile moderne ce care vor beneficia atât producătorii locali, cât și cetățenii din regiune grație faptului că vor avea acces la produse în afara sezonului, acestea fiind păstrate și ambalate într-un mod special, ce va permite consumul cu un termen de valabilitate mai mare. Totodată, echipa proiectului a prezentat o cercetare de piață privind preferințele și cerințele consumatorilor, în special, cele mai solicitate produse pe piața locală, astfel încât noul Agri-Hub care va fi construit, să pună la dispoziția cetățenilor produsele de care aceștia au nevoie cel mai mult. Pe parcursul discuțiilor în panel, au fost puse în discuție instrumente robuste și inovative de creștere a competitivității producătorilor locali și oportunități de finanțare și dezvoltare a micilor producători. Ulterior, publicul a fost invitat să participe la un tur local, unde micii producători agricoli și-au etalat și prezentat produsele agricole locale și regionale.

„Raionul Căușeni are un potențial enorm, atât pentru dezvoltare cât și pentru investiții – locația, clima prielnică pentru dezvoltarea agriculturii, cultură antreprenorială și multe altele. Sunt convins că acest proiect finanțat de Uniunea Europeană va contribui semnificativ la modernizarea și îmbunătățirea infrastructurii comunitare pentru asociațiile de agricultori, în special micii producători locali și regionali, iar viitorul Agri-Hub pe care îl vom construi va deveni model pentru multe alte orașe din țară. Vom face tot ce putem în cadrul primăriei pentru a contribui la o viață mai bună pentru fermieri și populația de aici din Căușeni.”

a menționat Anatolie Donțu, Primarul orașului Căușeni.

Proiectul „Agri-Hub Căușeni: infrastructură comunitară de răcire și procesare a fructelor și legumelor” este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de către Primăria orașului Căușeni. Scopul proiectului este de a stimula creșterea economică și crearea durabilă a locurilor de muncă în raionul Căușeni, prin sprijinirea creării valorii adăugate și a inovațiilor. Proiectul prevede înființarea unui Agri-Hub: o facilitate complexă de sprijin comun pentru fermierii, producătorii și vânzătorii de pe piață locală din raionul Căușeni. În plus, cu suportul UE, proiectul va contribui la asigurarea accesului producătorilor locali la echipament modern, care va fi achiziționat pentru a reduce

semnificativ pierderile de materie primă. Astfel, producătorii locali vor beneficia de depozite frigorifice și instalații de procesare performante, iar produsele locale, ulterior vor fi ambalate și comercializate pe piețele locale și regionale sub un brand certificat și atractiv, nou înființat, de asemenea cu suportul Uniunii Europene.

Proiectul face parte din Facilitatea „Primarii pentru Creștere Economică” (2021–2024), faza II, lansată și finanțată de Uniunea Europeană pentru a susține primarii și orașele din țările Parteneriatului Estic (EaP), inclusiv Republica Moldova.

LA CHIȘINĂU A FOST LANSAT PRIMUL ACCELERATOR AL ANTREPRENORIATULUI SOCIAL - REGIUNEA CENTRU, CU SUPTORUL FINANCIAR AL UNIUNII EUROPENE

În data de 29 iulie 2022, cu suportul financiar al Uniunii Europene, Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova (CCI) a lansat Acceleratorul Afacerilor Sociale, Regiunea Centru- un hub regional de susținere a antreprenoriatului social, ce va contribui la creșterea economică și la bunăstarea cetățenilor și a comunităților.

Hub-ul a fost deschis prin intermediul unui grant de 45.000 euro oferit de Uniunea Europeană, obținut prin concurs deschis de către Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova.

„Businessul social este un concept de afaceri orientat spre soluționarea problemelor din societatea în care aceste afaceri operează, concept care este pe larg și cu succes practicat în statele membre ale Uniunii Europene. Incluziunea economică a tinerilor și a persoanelor vulnerabile este unul dintre beneficiile cheie ale antreprenoriatului social. Uniunea Europeană susține lansarea și extinderea conceptului de afaceri sociale în Republica Moldova, inclusiv

prin granturi. Totuși, sustenabilitatea businessului social este crucială, iar în acest context este lansat Acceleratorul Afacerilor Sociale și ne exprimăm speranța că prin expertiza și suportul oferit de acesta, întreprinderile sociale se vor dezvolta cu succes și în Republica Moldova, în beneficiul oamenilor.”

a menționat Gintautas Baranauskas, Șef adjunct al secției Cooperare, Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova.

Potrivit președintelui CCI Sergiu Harea, pe parcursul ultimilor ani CCI a RM, care reprezintă interesele businessului din RM s-a implicat plener în dezvoltarea antreprenoriatului social și în cadrul Centrului

regional, lansat astăzi, antreprenorii vor beneficia de toate serviciile și instrumente de suport în afaceri.

Activitățile primordiale ale acestui accelerator sunt crearea și oferirea serviciilor de dezvoltare a cel puțin 20 întreprinderi sociale utilizând mijloace moderne de formare antreprenorială, precum utilizarea platformei [digitale a CCI](#), lansarea unei Academii a antreprenorilor sociali, crearea unui Registru a întreprinderilor sociale pe platforma [Registrului membrilor CCI](#), posibilitatea participării cu un stand specializat la cea mai mare expoziție națională „Fabricat în Moldova” organizată de CCI sau în mediul online- [Expoziții Virtuale](#) etc.

Totodată, Camera de Comerț și Industrie își propune promovarea intereselor antreprenoriatului social pe platforma existența de dialog public-privat, unde vor fi abordate cele mai actuale subiecte și inițiative de armonizare a legislației naționale cu cea din UE.

Hub-ul a fost inaugurat în cadrul proiectului „Valorificăm potențialul societății civile pentru promovarea și dezvoltarea antreprenoriatului social în Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană, cofinanțat de Suedia și implementat de către Fundația Est-Europeană în parteneriat cu Keystone Moldova și Centrul Contact.

UNIUNEA EUROPEANĂ A LANSAT ÎN PREMIERĂ UN HUB REGIONAL DE SUSȚINERE A ANTREPRENORIALULUI SOCIAL ÎN SÎNGEREI

În data de 20 iulie, cu suportul Uniunii Europene, la Sîngerei a avut loc inaugurarea unui hub regional de susținere a antreprenoriatului social. În cadrul Hub-ului, întreprinderile sociale vor obține suport prin instruirii, consultanță și expertiză calificată, care îi va ghida pe antreprenorii sociali în procesul de inițiere și extindere a afacerilor sociale, de care vor beneficia un număr cât mai mare de persoane din comunitatea lor. În perioada imediat următoare, hub-ul va oferi suport pentru 20 de tineri să își dezvolte ideile de antreprenoriat social, iar alte 10 întreprinderi vor fi sprijinite în vederea orientării afacerilor lor existente în domenii de interes comunitar.

Antreprenoriatul social reprezintă o activitate continuă de fabricare a producției, de executare a lucrărilor sau de prestare a serviciilor pentru soluționarea unor probleme sociale, prin urmare, susținerea afacerilor sociale va genera locuri noi de muncă, inclusiv pentru persoane din diverse grupuri vulnerabile. Totodată, angajarea persoanelor defavorizate – tinerii, persoanele cu nevoi speciale, imigranții, romii, persoanele

în etate – va contribui la îmbunătățirea condițiilor de viață a acestora și le va oferi oportunități profesionale. Astfel, dezvoltarea și extinderea afacerilor sociale vor spori incluziunea socială, crearea locurilor de muncă, implicarea persoanelor din grupuri defavorizate în activități economice și facilitarea accesului acestora la resursele și serviciile sociale disponibile în comunitatea lor locală.

Hub-ul regional de susținere a antreprenoriatului social din Sîngerei a fost creat în incinta Incubatorului de afaceri din Sîngerei și este dotat cu toate instrumentele și echipamentul necesar unei afaceri la început de cale sau pentru a se extinde. Hub-ul a fost inaugurat în cadrul proiectului „Valorificăm potențialul societății civile pentru promovarea și dezvoltarea antreprenoriatului social în Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană, cofinanțat de Suedia și implementat de către Fundația Est-Europeană în parteneriat cu Keystone Moldova și Centrul Contact. Hub-ul a fost deschis prin intermediul unui

grant, în valoare de 45.000 euro, obținut prin concurs deschis de către Centrul de Politici Socio-Economice CONSENS din Sîngerei și Consiliul Raional Sîngerei.

Uniunea Europeană și Suedia vor oferi granturi în valoare totală de 140.000 de euro pentru dezvoltarea a patru hub-uri regionale similare, care vor fi lansate până în 2024 și vor aplica același mecanism de funcționare. Hub-urile vor fi deschise cu sprijinul a patru organizații de la nordul, centrul și sudul Republicii Moldova, precum și în regiunea transnistreană.

Centrele Regionale de Suport în Afaceri a Întreprinderilor Sociale și hub-urile create cu suportul Uniunii Europene vor oferi suport prin sesiuni de mentorat offline și online, schimb de experiență, facilitarea conexiunilor cu alte organizații, acces la platforme de e-learning, soluții inteligente aplicabile în afaceri, soluții

digitale și e-comerț. În final, sunt preconizate lansarea a 15 întreprinderi sociale, care vor oferi noi locuri de muncă pentru persoanele defavorizate. Produsele fabricate și livrate de acestea vor fi comercializate atât online, cât și pe piața locală.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

PRIMUL CENTRU DE SUPORT ȘI DEZVOLTARE A AFACERILOR SOCIALE DIN TIRASPOL, LANSAT CU SUPORTUL UNIUNII EUROPENE

În data de 28 iulie 2022, la Tiraspol a fost inaugurat Centrul de suport și dezvoltare a afacerilor sociale „Social Business Hub”. Acesta va contribui la extinderea oportunităților de antreprenoriat social pe malul stâng al Nistrului și a fost lansat cu sprijinul financiar oferit de Uniunea Europeană, în valoare de 45.000 euro.

Centrul de suport și dezvoltare a afacerilor sociale din Tiraspol a fost inaugurat în cadrul proiectului „Valorificăm potențialul societății civile pentru promovarea și dezvoltarea antreprenoriatului social în Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană, cofinanțat de Suedia și implementat de către Fundația Est-Europeană în parteneriat cu Keystone Moldova și Centrul Contact.

„Antreprenoriatul social este un catalizator puternic pentru incluziunea economică a tinerilor și a persoanelor vulnerabile, precum și pentru dezvoltarea comunităților în care acesta este derulat. După lansarea primului Centru de suport și dezvoltare a afacerilor sociale în Sîngerei, suntem bucuroși că acest concept este extins și în Tiraspol. Uniunea Europeană susține conceptul de afaceri sociale atât în statele sale membre, cât și în țările partenere, iar experiența

demonstrează că acesta are un impact puternic asupra dezvoltării comunitare, cât și asupra bunăstării persoanelor din grupurile vulnerabile. În acest sens, Uniunea Europeană va susține dezvoltarea antreprenorilor sociali în regiune, pentru o societate și economie incluzivă, în beneficiul cetățenilor Republicii Moldova.”

a declarat Gintautas Baranauskas, șef adjunct al secției Cooperare, Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova.

Asociația Antreprenorilor Sociali din Tiraspol, care va coordona activitatea „Social Business Hub” din Tiraspol, își propune crearea unui ecosistem de afaceri care să se bazeze pe mai multe domenii: politici publice pentru antreprenoriat social, resurse financiare, cultura antreprenoriatului social, suport tehnic, capital uman și piețe.

„Antreprenoriatul social este cea mai importantă parte a dezvoltării socio-economice a societății, deoarece datorită acestuia se formează o dezvoltare economică mai durabilă a segmentelor social vulnerabile ale populației. În plus, antreprenoriatul social este cel mai important domeniu pentru promovarea inovării. Credem că deschiderea Social Business Hub de la Tiraspol va extinde oportunitățile pentru antreprenorii sociali, va avea impact asupra afacerilor și va oferi sprijinul juridic și consultativ necesar”,

spune Inna Barîșnicova, președinta Asociației antreprenorilor sociali din Tiraspol.

Uniunea Europeană și Suedia oferă granturi în valoare totală de 180.000 de euro pentru dezvoltarea în Republica Moldova a patru hub-uri regionale, în Sîngerei, Chișinău, Cahul și Tiraspol, care vor aplica același mecanism de funcționare.

Centrele Regionale de Suport în Afaceri a Întreprinderilor Sociale și hub-urile create cu suportul Uniunii Europene vor oferi suport prin sesiuni de mentorat offline și online, schimb de experiență, facilitarea conexiunilor cu alte organizații, acces la platforme de e-learning, soluții inteligente aplicabile în afaceri, soluții digitale și e-comerț.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

LA TIRASPOL A FOST LANSAT UN NOU BUSINESS HUB, CU SPRIJINUL FINANCIAR AL UNIUNII EUROPENE

Cu susținerea Uniunii Europene, la Tiraspol și-a deschis ușile primul centru de suport și de dezvoltare a antreprenoriatului. Acesta va oferi tinerilor antreprenori acces la informații, consultanță și instruire. Pentru deschiderea Business HUB-ului din Tiraspol, Uniunea Europeană a acordat 200.000 euro prin intermediul programului „Măsuri de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD Moldova.

„Amașteptat foarte mult deschiderea acestui centru. Aici avem o infrastructură minunată pentru dezvoltarea antreprenorilor, pentru susținerea lor prin oferirea de consultanță și alte servicii care să stimuleze potențialul”,

afirmă Zinaida Emilianova, manageră a Business HUB-ului.

Din cele 16 locuri destinate rezidenților, 12 deja sunt arendate și astfel tinerii antreprenori pot munci la realizarea propriilor idei de afaceri.

„Credem că ideile de afaceri, startup-urile și spiritul antreprenorial inovator sunt factorii cheie care se vor dezvolta și se vor extinde la Business HUB-ul deschis la Tiraspol. Business HUB-ul va ajuta comunitatea creativă și tehnologică să progreseze și să prospere. Spațiile de coworking vor facilita conexiunile între antreprenori, organizațiile

de sprijin pentru afaceri, mediul academic și consumatori. Cu siguranță, buna funcționare a Centrului va consolida atât colaborarea, cât și încrederea părților interesate de pe ambele maluri ale Nistrului”,

a declarat Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova.

Noul Business HUB creat la Tiraspol dispune nu doar de birouri și spații de lucru pentru rezidenți, dar și de o sală de conferințe și alte elemente de infrastructură necesare tinerilor antreprenori.

Lansarea Business HUB-ului va contribui la dezvoltarea economică a regiunii, prin formarea tinerilor profesioniști, punându-le la dispoziție noi competențe și profesii ale viitorului. Programul UE „Măsuri de promovare a încrederii”, implementat de PNUD, contribuie la sporirea încrederii între locuitorii ambelor maluri ale râului Nistru prin implicarea acestora în proiecte comune.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

UE ACORDĂ GRANTURI ÎN VALOARE DE 100.000 EURO GRUPURILOR DE ACȚIUNE LOCALĂ DIN REGIUNILE UNGHENI ȘI CAHUL

Două Grupuri de Acțiune Locală din regiunile Ungheni și Cahul vor beneficia de granturi în valoare totală de 100.000 euro, oferite de Uniunea Europeană (UE). Grupurile de Acțiune Locală (GAL) au fost selectate în cadrul celui de-al doilea concurs lansat în luna februarie 2022 de Programul „EU4Moldova: Regiuni-cheie”, finanțat de UE și implementat de PNUD și UNICEF.

„Au fost obținute rezultate tangibile grație programului EU4Moldova: Regiuni Cheie, care au transformat orașele Ungheni și Cahul în regiuni mai atractive atât pentru localnici, cât și pentru turiști. Prin contribuția acestui program inovator, finanțat de Uniunea Europeană, a fost modernizată infrastructura municipiilor, serviciile publice au fost îmbunătățite, a devenit mai competitiv mediul de afaceri și s-au creat noi locuri de muncă – toate în beneficiul locuitorilor din Ungheni și Cahul.

Avem încrederea că prin granturile acordate astăzi Grupurilor de Acțiune Locală va fi dezvoltat potențialul autorităților locale, întreprinderilor și societății civile, care vor contribui la prosperitatea ambelor regiuni și le vor ajuta să devină poli de creștere regională”,

a declarat Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova, în cadrul ceremoniei de înmânare a certificatelor de grant, organizată în parcul „Micul Cluj” din mun. Ungheni.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Grupurile de Acțiune Locală „Răzeșii Pyretusului” din regiunea Ungheni și „Lunca Prutului de Jos” din regiunea Cahul au fost selectate pentru a beneficia de finanțare.

Fiecare GAL va beneficia de fonduri nerambursabile de 50.000 euro, venind și cu o contribuție proprie de cel puțin 20% din valoarea grantului. Ajutorul financiar va fi investit în proiecte de dezvoltare comunitară și de creare de locuri de muncă în satele din regiunile Ungheni și Cahul.

Cele două GAL-uri care vor beneficia de asistența UE au în componența lor 27 de localități rurale, cu un număr total de populație de peste 46.400 locuitori. Fiecare grup de acțiune locală va lansa concursuri locale de finanțare de proiecte care vor cuprinde comunitățile-membre.

Anterior, în primul apel de granturi pentru GAL-uri desfășurat în 2020, Programul „EU4Moldova: Regiuni-cheie” a oferit asistență în valoare de 200.000 euro pentru patru grupuri de acțiune locală. Astfel, au fost desfășurate micro-proiecte, datorită cărora au fost generate cel puțin 27 locuri de muncă.

Create relativ recent, GAL-rile au reușit să atragă investiții și să implementeze programe cu impact vizibil la nivel de comunitate datorită abordării europene LEADER, care e inovatoare și participativă,

contribuind la reducerea disparităților socio-economice dintre mediile urban-rural.

Programul „EU4Moldova: Regiuni-cheie” (2019-2024) susține dezvoltarea social-economică inteligentă, incluzivă și durabilă în regiunile Cahul și Ungheni, pentru a asigura cetățenilor o calitate mai bună a vieții. Programul are un buget total de 23 mln. euro, este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) și Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF).

TINERII ANTREPRENORI SOCIALI DIN REPUBLICA MOLDOVA ȘI UCRAINA AU LANSAT START-UP-URI SOCIALE CU SPRIJINUL UNIUNII EUROPENE

Pe 21 iulie 2022, proiectul „EU4Youth - Valorificarea potențialului tinerilor antreprenori sociali din Moldova și Ucraina” ([Proiectul EUnlocking](#)), finanțat de Uniunea Europeană, a găzduit evenimentul de totalizare a activităților. Conferința de încheiere a servit o bună oportunitate de a prezenta rezultatele proiectului, istoriile tinerilor antreprenori sociali care și-au lansat afaceri sociale cu sprijinul UE, precum și de a aborda perspectivele de dezvoltare a antreprenoriatului social în Republica Moldova și Ucraina.

Pe parcursul implementării proiectului, în perioada februarie 2020 - iulie 2022, echipa proiectului a încurajat potențialul antreprenorial social al tinerilor din Republica Moldova și Ucraina prin crearea unui ecosistem pentru întreprinderile sociale, precum și prin sprijinirea tinerilor antreprenori sociali pentru a dezvolta și implementa soluții inovatoare în vederea promovării incluziunii sociale și a sustenabilității mediului ambiant în ambele țări.

Pe parcursul a doi ani și jumătate, proiectul EUnlocking a sprijinit 13 tineri să își lanseze propriile întreprinderi sociale, care au creat noi locuri de muncă, inclusiv pentru persoanele vulnerabile și au contribuit la rezolvarea problemelor comunității. În plus, au fost desfășurate patru campanii de sensibilizare și activități de comunicare privind antreprenoriatul social și impactul pozitiv al acestuia asupra societății. Ulterior, antreprenoriatul social a devenit o tendință răspândită în cele două țări vizate.

„Acest proiect este parte a unei inițiative mai vaste regionale, care demonstrează eforturile noastre pentru a crea și oferi oportunități și o voce mai puternică tinerilor în țările din parteneriatul estic. Am avut parte de o perioadă plină de provocări, proiectul a început doar cu câteva luni înainte de pandemie, cu toate restricțiile care au fost impuse. Toate aceste restricții au fost niște provocări și pentru tinerii din cadrul acestui

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

proiect, care au trebuit să se adapteze pentru a găsi modalități de conlucrare. Pandemia cauzată de Covid-19 a intensificat existența unor probleme precum: ocuparea și crearea locurilor de muncă decente pentru categoriile vulnerabile, care reprezintă priorități și pentru noi.”

a declarat Jochen Schmidt, Direcția Generală Vecinătate și Negocieri privind Extinderea, Comisia Europeană.

Adițional, proiectul a sprijinit tinerii în lansarea de start-up-uri sociale; a încurajat accesul la informații și schimbul de bune practici în domeniul antreprenoriatului social; a consolidat capacitățile tinerilor antreprenori sociali prin cursuri de formare online pe teme conexe, cum ar fi gestionarea afacerii, colectarea de fonduri, analiza de piață, managementul financiar, marketing și promovare etc. În plus, cele mai bune inițiative sociale de tip start-up, axate pe promovarea incluziunii sociale și a sustenabilității mediului ambiant, au beneficiat de finanțare și mentorat.

„Dezvoltarea antreprenoriatului social este foarte important pentru comunitățile locale, întrucât scopul lor principal este acela de a avea un impact social și de a crea oportunități și servicii pentru comunitatea în care trăiesc. Uniunea Europeană a oferit suport continuu întreprinderilor sociale și va continua să susțină acest sector prin dezvoltarea unor instrumente suplimentare care să ofere consultanță și sprijin întreprinderilor pentru a crește și a se dezvolta, de asemenea, vor fi lansate noi oportunități de finanțare pentru crearea de noi întreprinderi și dezvoltarea celor existente.”

a menționat Aurica Butnari, Manager programe, Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova.

Pentru a crea un impact durabil, proiectul EUnlocking a lansat recent 10 cursuri de formare online, cu sprijinul Uniunii Europene, pe diferite teme aferente antreprenoriatului social în ambele țări. Aceste cursuri vor fi disponibile și după încheierea proiectului.

În Republica Moldova, proiectul EUnlocking a contribuit la atragerea fondurilor guvernamentale pentru întreprinderile sociale din Moldova, concentrându-se pe crearea locurilor de muncă, în special pentru persoanele cu necesități speciale și alte grupuri defavorizate. Ulterior, persoanele vulnerabile au obținut acces la subvenții de stat început din 2021.

În Ucraina, parlamentul a confirmat că antreprenoriatul social va fi una din priorități, datorită eforturilor consecutive ale proiectului prin diverse campanii de advocacy.

Totodată, proiectul a înființat prima rețea regională de antreprenori sociali, în urma unei rezoluții la Forumul internațional de networking organizat la Kiev în perioada 27-28 ianuarie 2022. În total, 12 instituții de învățământ ucrainene au integrat în programele lor de învățământ diverse cursuri pe teme de antreprenoriat social. Eco-Hub-ul și cele 6 laboratoare au oferit sprijin și asistență pentru circa 2.500 de tineri din grupuri vulnerabile din Ucraina, care au fost livrate și în timpul războiului.

Conferința de închidere a găzduit reprezentanți ai Comisiei Europene din cadrul Direcției Generale Vecinătate și Negocieri privind Extinderea, Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, precum și părți parteneri, inclusiv deputați, oficiali ai guvernului, ONG-uri, experți, jurnaliști și bloggeri, mentori de afaceri, precum și beneficiari ai proiectului - tineri antreprenori sociali din Moldova și Ucraina.

În pofida unui mediu operațional dificil din cauza pandemiei COVID-19 și a agresiunii Rusiei în Ucraina, implementarea proiectului, atât în Republica Moldova și Ucraina a fost realizată în măsura posibilităților, fiind obținute o serie de rezultate tangibile.

Unele dintre rezultatele obținute de partenerii din Republica Moldova pot fi vizionate în acest video: <https://www.youtube.com/watch?v=BZavi35o-To>, în timp ce rezultatele obținute de partenerii din Ucraina sunt parțial disponibile la acest link: https://www.youtube.com/watch?v=07YxL_OwenI.

Proiectul „EU4Youth - Valorificarea potențialului tinerilor antreprenori sociali din Moldova și Ucraina” a fost cofinanțat de Uniunea Europeană prin intermediul programului EU4Youth. [Proiectul EUnlocking](#) a fost implementat de Gustav Stresemann Institute e.V. (GSI) (Germania) - organizația principală, Egalite International (Ucraina), AXA Management Consulting (Moldova), Asociația ECO-RAZENI (Moldova), Centrul Național de Asistență și Informare pentru ONG-uri din Moldova „CONTACT” (Moldova) și „Pro NGO! e.V” (Germania).

PROGRAMUL „EU4MOLDOVA: COMUNITĂȚI LOCALE” ESTE GATA SĂ ACORDE ASISTENȚĂ RAIONELOR LEOVA, EDINEȚ ȘI STRĂȘENI

Raioanele Leova, Edineț și Strășeni încep un nou capitol alături de programul „EU4Moldova: Comunități Locale” – o inițiativă a Echipei Europa. Aceste comunități vor beneficia de sprijinul programului în îmbunătățirea calității vieții și atenuarea consecințelor economice și sociale provocate de COVID-19. Pentru a atinge acest scop ambițios până în anul 2025, programul va fi implementat în baza a patru componente:

- Componenta 1: Îmbunătățirea serviciilor publice locale (implementată de GIZ)
- Componenta 2: Dezvoltarea infrastructurii publice locale (implementată de ADA)
- Componenta 3: Dezvoltarea oportunităților economice locale și abilităților profesionale (implementată de GIZ și ADA)
- Componenta 4: Dezvoltarea locală în gestiunea comunităților (LEADER) (implementată de SFPL)

Pe parcursul lunii iunie 2022, echipa GIZ a vizitat raioanele Leova, Edineț și Strășeni, pentru a prezenta programul și a pune bazele viitoarei colaborări în cadrul componentelor 1 și 3 – dezvoltarea serviciilor publice locale și a oportunităților economice. La aceste ședințe de lucru au participat membrii consiliului raional, primarii locali, precum și reprezentanții ONG-urilor, întreprinderilor și sectorului educațional.

În timpul uneia dintre aceste vizite, Thomas Foerch, managerul de proiect GIZ pentru „EU4Moldova: Comunități Locale”, a menționat:

„Îmbunătățirea calității vieții în comunitățile din Republica Moldova este un scop care poate fi atins doar prin eforturi commune. Iar Echipa Europa își asumă cu deplină încredere susținerea acestora”.

Lansarea oficială a programului „EU4Moldova: Comunități Locale” va avea loc în octombrie, 2022. Evenimentul va marca începutul unui parteneriat puternic între Echipa Europa și comunitățile selectate, în construirea unui viitor durabil.

Programul „EU4Moldova: Comunități Locale” este finanțat de Uniunea Europeană, Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ), Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare (ADC) și Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Polone – Asistența Poloniei; și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), Agenția Austriacă pentru Dezvoltare (ADA) și Solidarity Fund PL (SFPL) în Moldova.

37 DE GRUPURI DE ACȚIUNE LOCALĂ SELECTATE PENTRU A ACCESA FONDURI NAȚIONALE ÎN CADRUL PROGRAMULUI LEADER

În data de 11 august 2022, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA) a anunțat lista Grupurilor de Acțiune Locală (GAL) care vor beneficia de sprijin financiar din partea Guvernului în perioada 2022-2023, în cadrul Programului LEADER. Valoarea totală a sprijinului financiar este de 173,6 milioane de lei (aproximativ 9 milioane de euro), fiecare dintre cele 37 de GAL-uri selectate urmând să acceseze 2,5 milioane de lei (aproximativ 130 mii de euro) din Fondul Național pentru Dezvoltarea

Agriculturii și Mediului Rural (FNDAMR), gestionat de Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA). GAL-urile au fost selectate dintr-un grup de 40 de cereri, toate acestea au trecut de procesul de selecție și au avut aprobate Strategiile de Dezvoltare Locală (SDL). Cu toate acestea, din cauza plafonului financiar de 5% alocat pentru măsura LEADER în cadrul FNDAMR, MAIA a putut aloca sprijin financiar în anul următor doar pentru punerea în aplicare a 37 de SDL.

Ca urmare a anunțului MAIA, APIA a inițiat procedura de finanțare pentru GAL-uri, care le permite să lanseze cereri de proiecte de dezvoltare rurală la nivel local și să implice actori din sectorul public, antreprenorial și civic pentru a contribui la dezvoltarea comunității. Proiectele locale selectate de GAL-uri pentru a primi sprijin financiar din fonduri naționale vor fi evaluate în faza finală de către APIA.

Programul LEADER a fost lansat în urma elaborării cadrului instituțional pentru implementarea abordării LEADER, susținut de

SFPL în Moldova și PNL în cadrul proiectului „EU4Moldova: Dezvoltarea Comunităților Locale (LEADER). Partenerii strategici ai proiectului sunt Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova, Agenția de Intervenție și Plăți în Agricultură și Rețeaua Națională LEADER din Republica Moldova. Abordarea LEADER contribuie la îmbunătățirea durabilă a condițiilor de trai și la creșterea economică incluzivă în zonele rurale din Moldova. În prezent, există 48 de GAL-uri în toată țara, care implementează peste 850 de proiecte locale și reunesc 438 de unități administrativ-teritoriale.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Programul LEADER este susținut în cadrul programului „EU4Moldova: Comunități locale”, finanțat de Uniunea Europeană, Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ), Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare (CAD) și Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Polone - ajutor polonez; și implementat în comun de Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Agenția Austriacă pentru Dezvoltare (AAD) și Fondul de Solidaritate PL (FSPL) în Moldova.

PRIMA TABĂRĂ DE ANTREPRENORITAT A AVUT LOC LA CAHUL CU SUPORTUL UE ȘI AL ECHIPEI EUROPA

Elevi, studenți și specialiști în IT din sudul țării au învățat cum să inițieze, administreze și să dezvolte o afacere în cadrul primei Tabere de antreprenoriat organizată de „EU4Moldova: Startup City Cahul”. Tinerii au avut parte de sesiuni informative și au studiat etapele pe care trebuie să le parcurgă pentru a avea o afacere de succes, fiind ghidați de mentori cu experiență.

Regiunea Cahul este recunoscută de specialiști drept una favorabilă dezvoltării startup-urilor, dar în pofida faptului că localnicii își doresc să se lanseze în afaceri, adesea aceștia nu sunt familiarizați cu noțiunile din domeniul businessului și procedurile pe care trebuie să le urmeze.

Pentru că antreprenoriatul înseamnă mai mult decât un simplu plan de afaceri, participanții la Tabăra de antreprenoriat au aflat în detaliu ce presupune atât planificarea, cât și managementul, iar un accent important a fost pus pe importanța implementării inovațiilor și tehnologiilor informaționale.

„Multă informație utilă. Am aflat despre toate etapele de lansare a unei afaceri și despre posibilitatea de integrare a aspectelor tehnologice”,

spune Veronica Zbîrciog, una dintre participantele la Tabăra de antreprenoriat, în prezent studentă la Colegiul „Iulia Hasdeu”.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Fetele și băieții care au participat la Tabăra de antreprenoriat își doresc să se lanseze în afaceri, având deja idei despre ce ar dori să ofere: hărți virtuale, servicii de arhitectură, servicii medicale, dezvoltarea turismului istoric, precum și a sectorului Horeca din Cahul.

„Tabăra este foarte bine organizată. Am acumulat un volum de informații utile într-o perioadă foarte scurtă. Am făcut și schimb de experiență. Astăzi sunt și mai motivat să mă lansez în lumea antreprenoriatului”,

spune Radomir Barbarov, în vârstă de 24 de ani.

În total au avut loc 4 zile de sesiuni informative, ateliere de lucru și networking. Sesiunile au fost ghidate de către mentori locali și naționali din diverse domenii.

„A fost o activitate diferită de cele care se organizează, ne-am axat pe partea administrativă a unei afaceri. Am discutat despre cum estimăm un buget, care sunt rapoartele anuale necesare și de ce le prezentăm la Inspectoratul Fiscal, cum angajăm oamenii, despre importanța unui plan de marketing, cum ne prezentăm și cum prezentăm afacerea noastră, precum și despre integrarea serviciilor IT”,

a declarat Daria Tauci, Startup Manager în cadrul proiectului EU4Moldova: Startup City Cahul.

„EU4Moldova: Startup City Cahul”, proiect implementat de ATIC cu asistența financiară a UE și în parteneriat cu Ambasada Suediei, sprijină, în special, dezvoltarea economică prin inovare, antreprenoriat, ocuparea forței de muncă în întreprinderile mici și mijlocii din afara capitalei și oferă oportunități de studiu tinerilor, femeilor și fetelor în știință, tehnologie, inginerie și matematică (STEM).

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

DEZVOLTAREA AGRARĂ ȘI SPORIREA SECURITĂȚII ALIMENTARE A REPUBLICII MOLDOVA CU ASISTENȚA UE

În perioada iunie – august 2022, experții proiectului Twinning „Sprijin suplimentar pentru agricultură, dezvoltare rurală și siguranță alimentară în Republica Moldova” au oferit suport continuu instituțiilor beneficiare din Republica Moldova. Printre activitățile derulate se regăsesc ajustarea „Programului și intervențiilor pentru implementarea SNDAR 2023–2027”, acesta fiind aliniat conform rigorilor UE, totodată echipa proiectului a oferit asistență pentru sporirea performanței personalului Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA) și multe altele.

Adițional, pentru asigurarea unui transfer eficient de abilități și cunoștințe în rândul angajaților MAIA, au fost desfășurate instruirii la tema: **Programare, Monitorizare, Evaluare și Raportare**. În plus, în contextul activităților în domeniul Monitorizare și Evaluare (M&E), care au fost, de asemenea, finalizate în iulie, principalele rezultate au fost: manualul de M&E, planul de indicatori, tabelul de monitorizare a performanței și tabelul de monitorizare financiară. Beneficiarii au fost instruiți cu privire la utilizarea acestor materiale, introducând astfel standardele UE în procesele de elaborare a politicilor din Republica Moldova și implementarea acestora.

În vederea pregătirii Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA) pentru implementarea viitoarelor Intervenții în cadrul Strategiei Naționale de Dezvoltare Agricolă și Durabilă (SNDAR) 2022-2027, experții proiectului au elaborat un plan detaliat de sarcini. În plus, personalului AIPA a primit sprijin în procesul de implementare a instrumentelor de sprijin financiar incluse în SNDAR 2023-2027, în conformitate cu normele UE, în special pentru implementarea LEADER. Echipa de experți din Polonia și Austria a continuat **auditul de acreditare în AIPA**. Planul de acțiuni de audit elaborat este principalul ghid pentru beneficiari care este urmărit în mod constant pentru înregistrarea progresului implementării recomandărilor. În plus, experții Twinning analizează procedurile și politicile AIPA (spre exemplu, protecția datelor) și oferă recomandări cu privire la îmbunătățirea acestora pentru a fi în conformitate cu standardele UE.

Proiectul Twinning a organizat un curs de formare intitulat ***Pașii cheie către piața UE pentru produsele de origine animală*** pe 16 iunie 2022. Experții Serviciului Alimentar și Veterinar de Stat din Lituania au expus elementele cheie pentru autoritățile competente, ferme și unități de procesare în ceea ce privește aprobarea de a exporta produse în UE.

Totodată, echipa Twinning împreună cu ANSA a elaborat două materiale informative: ***Condiții privind exportul ouălor și produselor din ouă destinate consumului uman în Uniunea Europeană și Condiții privind exportul de carne proaspătă și produse din carne de pasăre pentru consum uman în Uniunea Europeană*** în limbile română, rusă și engleză.

Inițiativele de consolidare a capacității ANSA au continuat. Proiectul Twinning a organizat un curs de instruire referitor la auditul HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Point/ Analiza pericolelor și punctele critice de control) în unitățile de prelucrare

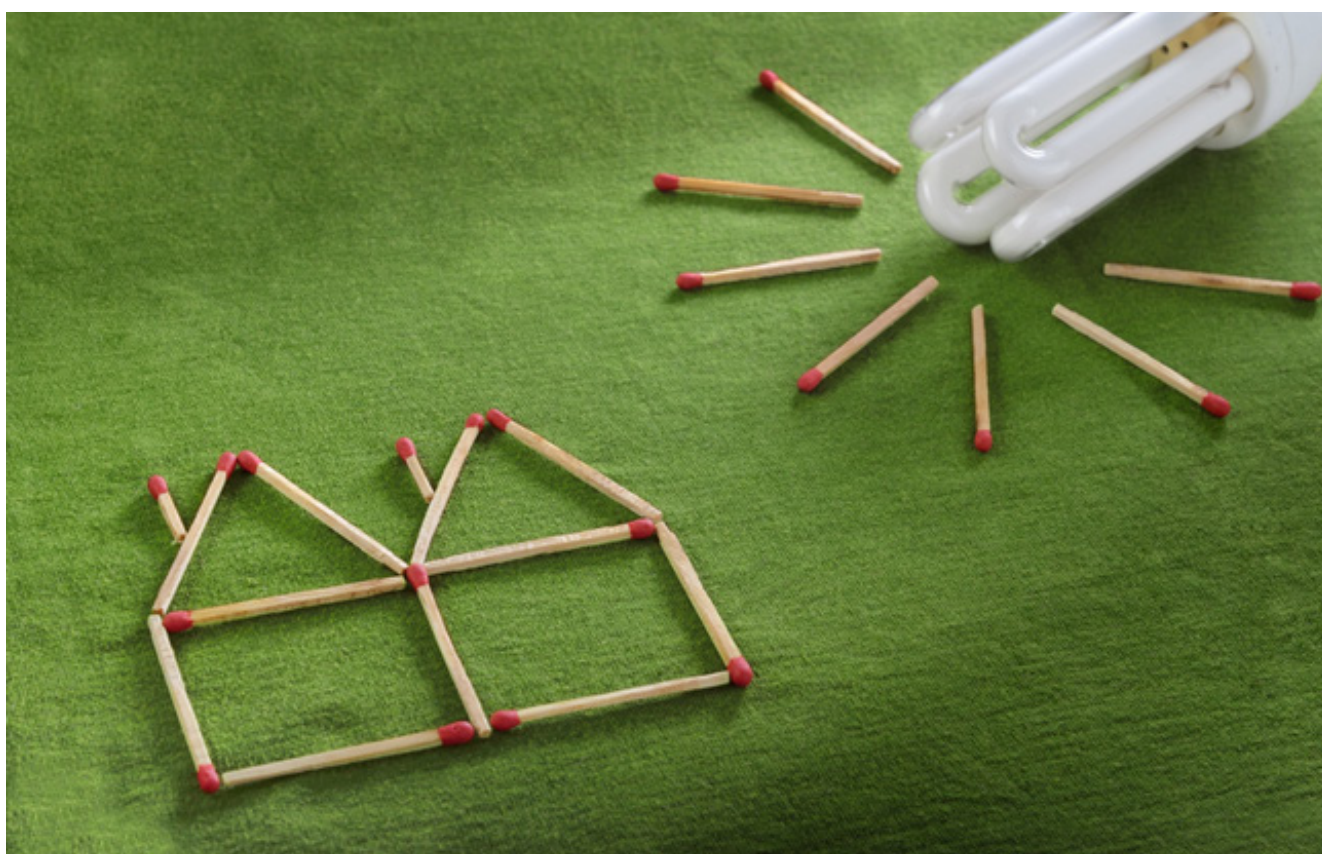
a produselor de origine animală, inclusiv în abatoare, pentru cca 90 de participanți din subdiviziunile centrale și teritoriale ale ANSA. Experții Serviciului Alimentar și Veterinar de Stat din Lituania și-au împărtășit experiența cu privire la modul de organizare a auditului HACCP în unități și modul de efectuare a acestuia la fața locului pentru a susține eficientizarea controlului oficial al HACCP la întreprinderile din sectorul alimentar al Republicii Moldova.

Pentru a spori capacitatea ANSA, echipa de experți ai proiectului au abordat și eficacitatea controlului oficial și evaluarea inspectorilor. Astfel, a fost prezentată în detaliu experiența Lituaniei privind sistemele de verificare a controlului oficial și de evaluare a inspectorilor, precum și elaborarea procedurii de verificare a alimentelor de origine animală, a controlului veterinar și supravegherii veterinare oficiale permanente. De asemenea, a fost elaborată procedura de evaluare a inspectorilor în domeniul sănătății animalelor, produselor de origine animală și non-animală.

MOLDOVENII POT ECONOMISI 65 MILIOANE DE LEI ANUAL PE ENERGIA ELECTRICĂ, ARATĂ UN EXPERIMENT COMPORTAMENTAL

Cum ajutăm populația în timpul unei crize energetice, când tarifele sunt în creștere continuă, iar statul și furnizorii caută opțiuni pentru a securiza livrările, chiar și la prețuri înalte? Primul gând este ca Guvernul să achite tuturor sau măcar celor afectați de sărăcie energetică subvenții și compensații. Însă, Guvernul nu are bani proprii, ci doar pe cei care-i adună ca impozite și taxe de la contribuabili. Respectiv, înainte de a-i cheltui, ar trebui încercate metode care nu necesită costuri suplimentare.

Așa cum cea mai ieftină energie este cea pe care nu ai consumat-o, Programul „Abordarea impactului crizei energetice în Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de PNUD Moldova, și-a propus să reducă din costurile de energie ale consumatorilor casnici prin intermediul unui experiment social. Acesta a mai fost derulat, în parteneriat cu furnizorul de energie electrică, Premier Energy, în anii 2019 și, în timpul pandemiei de COVID-19, în 2020, la scară mai mică.

În februarie 2022, experimentul a fost extins la scară națională, cca 300 de mii de clienți cu consum sporit primind scrisori sau emailuri de la furnizorul de energie prin care erau îndemnați să întreprindă acțiuni simple care ar duce la economii de energie. Tipărirea și expedierea scrisorilor a fost finanțată de programul UE.

„Am pornit de la calculul unui consum mediu de 140 kW/h lunar pentru o gospodărie. Consumatorii au primit statistici, care compară datele lor cu cele ale consumatorilor mai eficienți din punct de vedere energetic din comunitatea lor, precum și sfaturi și soluții pentru economisirea energiei, încurajându-i în același timp să-și plătească facturile online, ca măsură de siguranță în condițiile pandemiei, dar și eficiență a timpului. În plus, factura lunară a Premier Energy a fost îmbunătățită și conține mai multă informație utilă pentru reducerea consumului”

spune Dumitru Vasilescu, specialist în politici la PNUD Moldova.

Programul comportamental a obținut practic aceleași rezultate ca și experimentele similare efectuate de Opower, companie din SUA. Unul dintre membrii Consiliului consultativ al companiei este deja clasicul scriitor de business Robert Cialdini, autorul cărții „Psihologia persuasiunii”.

„Exercițiul realizat în colaborare cu UE și PNUD Moldova demonstrează faptul că clienții noștri casnici, care au primit scrisori informative privind nivelul lor de consum al energiei electrice, au reușit să obțină o reducere medie de 1,33% a consumului de energie, adică 2,64 kWh/lună. Dacă acest sistem de economii ar fi consolidat pentru toți clienții casnici timp de un an la nivel de țară, economiile totale ar putea depăși 65 de milioane de lei la factura anuală de energie electrică. Suntem bucuroși să putem contribui la eficiența energetică a clienților noștri”

subliniază Jose Luis Gomez Pascual, country manager al Premier Energy Moldova.

„Pentru moment, lucrurile par dificile, dar cu o economie inteligentă, rezonabilă a energiei vom trece mai ușor această perioadă grea, până ce lucrurile se vor stabiliza la nivel internațional. Important, trebuie să fim conștienți, cu pași mici, facem economii mari. Pe lângă economiile responsabile care trebuie să le aplice fiecare dintre noi, lucrăm la aplicarea mai multor alternative în energetică, astfel ca acest lucru să nu mai fie o povară pentru consumator”

a spus Constantin Borosan, secretar de stat la Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.

O analiză recentă a PNUD arată că 60% din populația Moldovei trăiește în sărăcie energetică, cheltuind mai mult de 10% din bugete pe facturile la energie. Programul „Abordarea impactului crizei energetice în Republica Moldova” va susține accelerarea tranziției la energia verde prin promovarea eficienței energetice și a soluțiilor regenerabile prevăzute de Pactul Verde al UE.

Cu un buget de 10 milioane de euro alocat de Uniunea Europeană, Programul va lansa

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

o campanie de înlocuire a electrocasnicelor vechi cu unele noi și eficiente energetic, va finanța instalarea de panouri fotovoltaice în gospodării casnice și câteva spitale, precum și schimbarea sistemelor de încălzire centralizată în mai multe blocuri – pe sisteme de distribuție pe orizontală, mult mai eficiente.

În plus, programul prevede sprijin pentru transpunerea celui de-al treilea pachet energetic al UE atât în legislația primară, cât și în cea secundară, precum și transpunerea

a o serie de directive și regulamente ale pachetului „Energie curată pentru toți europenii”, care abordează performanța energetică a clădirilor, sursele regenerabile de energie, eficiența energetică, buna guvernare și proiectarea pieței de energie electrică.

Pentru mai multe informații, accesați:

<https://www.undp.org/ro/moldova/news/moldovenii-pot-economisi-65-milioane-de-lei-anual-pe-energia-electrica-arata-un-experiment-comportamental>

UE OFERĂ SPRIJIN ADIȚIONAL NERAMBURSABIL DE 10 MILIOANE DE EURO REPUBLICII MOLDOVA PENTRU DEPĂȘIREA CRIZEI ENERGETICE

Reducerea impactului crizei și atenuarea poverii sărăciei energetice sunt unele din obiectivele cheie ale unui noi program ambițios în valoare de 10 milioane de euro, finanțat de Uniunea Europeană ca sprijin nerambursabil și implementat de PNUD Moldova. Acesta a fost lansat pe 2 iunie 2022, la Chișinău, în contextul Săptămânii Verzi Europene.

Noul program, intitulat „Abordarea impactului crizei energetice în Republica Moldova”, va fortifica capacitatea Guvernului și a sectorului energetic de revizuire și îmbunătățire a proceselor de bază și mecanismelor de coordonare. Măsurile sunt esențiale pentru sprijinul eforturilor Republicii Moldova de a implementa reformele cheie în sectorul energetic, precum și pentru a consolida capacitatea instituțională de reacție la criza energetică actuală și la cele potențiale.

Programul va contribui la agrearea unei definiții standard a sărăciei energetice pentru a elabora mecanismele necesare de atenuare a poverii energetice cu care se confruntă grupurile vulnerabile din Republica Moldova.

De asemenea, va fi desfășurată o campanie amplă de informare care va încuraja proprietarii de locuințe să înlocuiască aparatele electrocasnice vechi cu altele mai eficiente din punct de vedere energetic. Campania va fi susținută de testarea unor soluții eficiente energetic și energie regenerabilă care pot fi utilizate în gospodăriile care cad sub incidența sărăciei energetice. În plus, mai multe blocuri vor fi dotate cu sisteme orizontale de distribuție a încălzirii, iar în cel puțin trei instituții medicale vor fi instalate sisteme de panouri fotovoltaice, ceea ce va contribui la reducerea costurilor pentru energie.

„Noul program lansat astăzi demonstrează angajamentul puternic al Uniunii Europene de a sprijini oamenii din Republica Moldova în depășirea provocărilor energetice. Acest program ambițios va contribui la securitatea și independența energetică a Republicii Moldova. Va face acest lucru prin fortificarea capacității Guvernului, prin investiții în proiecte de energie regenerabilă și prin creșterea gradului de conștientizare a populației cu privire la eficiența energetică și beneficiile acesteia. De asemenea, va avea un impact pozitiv asupra mediului, prin măsurile de eficiență energetică implementate”,

a declarat Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova.

În plus, programul prevede sprijin pentru transpunerea celui de-al treilea pachet energetic al UE atât în legislația primară, cât și în cea secundară, precum și transpunerea a o serie de directive și regulamente ale pachetului „Energie curată pentru toți europenii”, care abordează performanța

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

energetică a clădirilor, sursele regenerabile de energie, eficiența energetică, buna guvernare și proiectarea pieței de energie electrică.

„Lansarea acestui program comun UE-PNUD, merit să răspundă necesităților actuale și emergente ale Moldovei în ceea ce privește securitatea și reziliența energetică, vine la un moment oportun și critic. Repercusiunile războiului din Ucraina afectează economia Republicii Moldova, inclusiv prin creșterea prețurilor la energie, perturbări ale lanțurilor comerciale, efecte negative asupra încrederii și impactul indirect al sancțiunilor. Analiza noastră recentă arată că 60% din populația Moldovei trăiește în sărăcie energetică, cheltuind mai mult de 10% din bugete pe facturile la energie. Noul program ne va permite să accelerăm tranziția la energia verde prin promovarea eficienței energetice și a soluțiilor regenerabile prevăzute de Pactul Verde al UE”,

**a spus Mirjana Špoljarić Egger,
Directoarea Biroului regional PNUD pentru
Europa și CSI.**

Noul program de 10 milioane de euro „Abordarea impactului crizei energetice în Republica Moldova” este un sprijin complementar, pe lângă cele 60 milioane euro, sub formă de sprijin bugetar, ca asistență de urgență pentru depășirea crizei energetice și 5 milioane de euro pentru sprijinirea populației vulnerabile afectate de criza energetică, oferite de Uniunea Europeană. Acesta sprijină autoritățile publice din Republica Moldova și grupurile vulnerabile în contextul creșterii prețurilor la gazele naturale, ceea ce duce la un efect domino de scumpiri.

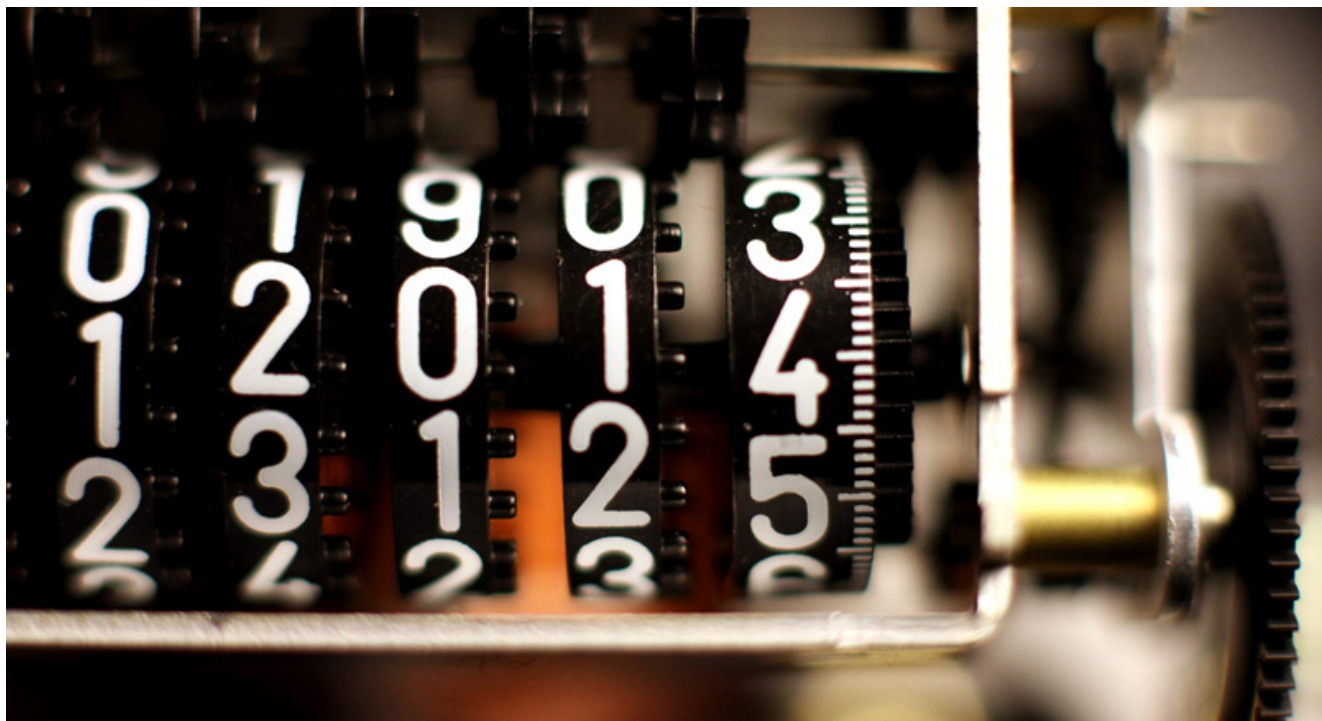
Evenimentul de lansare al Programului „Abordarea impactului crizei energetice în Republica Moldova” poate fi vizionat la următorul link:

<https://youtu.be/tGTOYmZrt6A>

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

ENERGOCOM VA PUTEA MONITORIZA ȘI PROGNOZA PRODUCEREA ENERGIEI ELECTRICE DIN SURSE REGENERABILE, CU SUSȚINEREA UNIUNII EUROPENE

Furnizorul central de energie electrică, Energocom SA, va putea gestiona prognozarea producerii de energie electrică din surse regenerabile, ceea ce îi va permite să reducă dezechilibrele individuale ale producătorilor contractați. Un software specializat care prognozează energia electrică produsă din surse regenerabile va fi dezvoltat pentru Energocom și producătorii contractați, datorită susținerii programului „Abordarea impactului crizei energetice în Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de PNUD Moldova.

Conform regulilor pieței energiei electrice, furnizorul central de energie electrică, Energocom SA, este responsabilul grupului de echilibrare constituit din centralele electrice de termoficare urbane și din centralele electrice eligibile care produc energie din surse regenerabile și au delegat responsabilitatea echilibrării către Energocom SA.

Potrivit datelor Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale pentru luna iunie 2022, în Moldova erau instalate centrale electrice fotovoltaice cu capacitatea de aproape 25 de MW, centrale eoliene cu capacitatea de 73,4 MW, biogaz – 6,3 MW și hidrocentrale cu capacitatea de 16,3 MW.

Conform noilor reguli ale pieței, intrate în vigoare la 1 iunie curent, energia electrică nu mai este tranzacționată post factum conform valorilor efectiv înregistrate, ci conform valorilor notificate (prognozate) de producători. Astfel, furnizorul central de energie electrică are sarcina de a gestiona dezechilibrele individuale ale producătorilor contractați. Or, energia achiziționată pentru echilibrare este reglementată separat și, prețul acesteia fiind mai mare, are impact asupra prețului final pentru consumatori.

Directorul general interimar al Energocom SA, Victor Bînzari, afirmă că întreprinderea urmează să elaboreze o strategie de

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

dezvoltare a întreprinderii, precum și să întreprindă alte măsuri stringente pentru sporirea securității energetice a țării, cum ar fi: diversificarea furnizorilor de energie electrică și gaze naturale, extinderea activităților de furnizare pe piețele externe, susținerea producătorilor autohtoni de energie electrică în vederea diminuării dezechilibrelor etc.

Cu un buget de 10 milioane de euro, programul „Abordarea impactului crizei energetice în Republica Moldova”

este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de PNUD. Acesta sprijină autoritățile publice din Republica Moldova și grupurile vulnerabile în contextul creșterii prețurilor la gazele naturale. Programul contribuie la reducerea vulnerabilității energetice printr-un program de încurajare a schimbării electrocasnicelor vechi cu unele noi, mai eficiente energetic, susținerea măsurilor de eficiență energetică în clădirile rezidențiale și instalarea panourilor fotovoltaice într-o serie de edificii publice.

CINCI BLOCURI DE LOCUIT VOR FI DOTATE CU SISTEME DE ÎNCĂLZIRE EFICIENTE, IAR TREI SPITALE CU PANOURI FOTOVOLTAICE, CU SPRIJINUL UNIUNII EUROPENE

Locatarii a cinci blocuri de locuit din țară vor beneficia de sisteme moderne de distribuție a agentului termic pe orizontală și de sisteme de aprovizionare cu apă caldă menajeră, iar trei spitale – de sisteme fotovoltaice de generare a energiei electrice.

Gestionarii blocurilor locative sunt invitați să depună cereri de finanțare până pe 29 august curent, iar managerii spitalelor – până pe 2 septembrie. Lucrările sunt finanțate de Uniunea Europeană prin intermediul programului „Abordarea impactului crizei energetice în Republica Moldova”, implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

Printre condițiile de selectare a blocurilor se numără disponibilitatea de a contribui cu minim 20% din valoarea proiectului,

posibilitatea tehnică de realizare a intervenției și mai puțin de 10% din apartamente debransate de la sistemul de alimentare centralizată cu energie termică. Sistemele orizontale de distribuție a agentului termic sunt mult mai eficiente decât cele verticale și permit instalarea contoarelor individuale de agent termic și apă caldă menajeră la fiecare apartament, astfel fiind reglată individual temperatura din locuință și, respectiv, mărimea facturii. Formularul și condițiile de participare la concurs pot fi găsite [aici](#).

În același timp, trei spitale republicane și/sau raionale vor fi dotate cu sisteme de panouri fotovoltaice, aplicând mecanismul de contorizare netă, pentru a reduce cheltuielile pentru energie. Capacitatea centralelor electrice va fi de până la 200 kW, iar lucrările vor include proiectarea, instalarea sistemului

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

fotovoltaic și punerea în funcțiune a acestuia, cu respectarea tuturor cerințelor stabilite de legislația în vigoare.

Pentru a beneficia de suport la instalarea sistemelor fotovoltaice, instituțiile medicale trebuie să aibă un consum anual mediu de minim 150 MWh în ultimii trei ani, acoperișuri în stare tehnică bună, rețea electrică internă corespunzătoare, un electrician autorizat. La selectarea instituțiilor beneficiare se va lua în calcul și numărul de paturi pentru care a fost proiectată instituția, numărul total anual de pacienți, repartizarea egală în profil teritorial (Nord, Centru și Sud). Detalii pot fi găsite [aici](#).

Cu un buget de 10 milioane de euro, Programul „Abordarea impactului crizei energetice în Republica Moldova” este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de PNUD. Acesta sprijină autoritățile publice din Republica Moldova și grupurile vulnerabile în contextul creșterii prețurilor la gazele naturale. Programul contribuie la reducerea vulnerabilității energetice printr-un program de încurajare a schimbării electrocasnicelor vechi cu unele noi, mai eficiente energetic, susținerea măsurilor de eficiență energetică în clădirile rezidențiale și instalarea panourilor fotovoltaice într-o serie de edificii publice.

ENERGY SPRINT – INIȚIATIVA UE DE ECONOMISIRE A ENERGIEI IA AMPLOARE ȘI ÎN R. MOLDOVA

Mai multe localități semnatare ale Convenției Primarilor pentru Climă și Energie s-au alăturat campaniei europene „Energy Sprint”. Lansată la nivelul Uniunii Europene, campania promovează și încurajează experiențele de economisire a energiei. În contextul maratonului, economisirea resurselor înseamnă solidaritate – cu cei vulnerabili, cu orașele europene dependente de gazele naturale importate, cu vecinii noștri ucraineni.

De asemenea, economiile sunt benefice pentru climă și necesare pentru multe orașe ale căror facturi la energie cresc considerabil bugetele anuale.

Prima autoritate din Republica Moldova care a susținut maratonul de economisire a energiei a fost Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, urmat de primarii din Lozova, Cantemir, Vorniceni, Sireți, Strășeni,

precum și alte localități semnatare care au exprimat interesul de a alătura campaniei UE.

În municipiul Strășeni, de exemplu, primarul Valentina Casian a recomandat cetățenilor consumul rațional, eficient de energie, cu reducerea atât a facturilor la energie, cât și a emisiilor de gaze cu efect de seră.

„Acasă, în stradă, la serviciu, în transport, oriunde ne-am afla, este esențial ca obiceiurile noastre privind consumul de energie să fie cât mai eficiente posibil pentru ca să putem obține mult cu resurse puține și în același timp respectând mediul înconjurător. Eficiența energetică ne vizează pe fiecare. Energia cea mai ieftină este cea neconsumată”,

a spus dna primar.

Sprint de Economisire a Energiei pentru Orașe

A acționați acum pentru a oferi tuturor o sursă sigură, durabilă și accesibilă de energie!

#StandWithUkraine

Convenția Primarilor pentru Climă și Energie în Moldova

Covenant of Mayors for Climate & Energy EUROPE

Acțiunea „Orașele salvează energia” este o inițiativă comună a Comisiei Europene, a Convenției Primarilor – Europa și a Comitetului European al Regiunilor pentru a încuraja orașele să ia măsuri care să le reducă imediat consumul de energie. „Sprintul” va dura 4 luni. Lansat pe 19 mai 2022, Cities Energy Saving Sprint va dura până la Săptămâna Europeană a Energiei Durabile (EUSEW) în perioada 26-30 septembrie 2022, când vor fi împărtășite rezultatele acestei campanii.

ȘCOLILE ȘI GRĂDINIȚELE DIN CANTEMIR, BENEFICIARE ALE MĂSURILOR DE EFICIENȚĂ ENERGETICĂ CU SPRIJINUL UE, CONTINUĂ SĂ INSPIRE

Reabilitate termic și energetic cu sprijinul Uniunii Europene, clădirile educaționale din Cantemir continuă să fie sursă de inspirație la nivel național. În cadrul campaniei „Doar o planetă avem”, desfășurată în iunie de Ministerul Mediului, orașul Cantemir a fost vizitat de Ministerul Mediului împreună cu secretarul de stat a Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Constantin Borosan.

Împreună cu primarul localității, Roman Ciubaciuc, reprezentanții proiectului CoM-East și Alianței pentru Eficiență Energetică și Regenerabilă (AEER), delegația a vizitat instituțiile de învățământ care au trecut printr-un complex de măsuri de eficiență energetică. Grație sprijinului financiar de UE, astăzi circa 1000 de copii din 4 instituții publice, 2 grădinițe și 2 școli, au parte de condiții modernizate de studii.

Proiectului „Reabilitarea termică a clădirilor educaționale din or. Cantemir”, a inclus reabilitarea termică a 4 clădiri publice, printr-un complex de măsuri de eficiență energetică, precum izolarea termică a pereților exterior, planșeul podului, baza de fundație cu vată minerală, instalarea unui sistem nou de colectare și drenare a apei pluviale. În premieră, a fost instalată o centrală pe biomasă și sisteme fotovoltaice, colectoarele solare etc. Panourile

fotovoltaice și colectoare solare au fost instalate cu sprijinul financiar al GEF SGP-UNDP Moldova.

Ministra Mediului, Iuliana Cantaragiu și secretarul de stat a Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Constantin Borosan au salutat și au apreciat efortul și calitatea proiectelor implementate, menționând că aceste lucrări au un impact pozitiv colosal pentru mediu și gestionarea

eficiență a energiei electrice. Mai mult, stația modernă de producere a energiei termice din biomasă este unica din țară și oferă o autonomie pentru încălzirea instituțiilor de învățământ, totodată, asigurând un mediu curat și sănătos. Astfel de practici trebuie promovate și implementate în cât mai multe localități, ele sunt modele care respectă principiile economiei verzi și sustenabile.

Proiectului „Reabilitarea termică a clădirilor educaționale din or. Cantemir”, finanțat de Uniunea Europeană în cadrul programului „Convenția Primarilor - Proiecte demonstrative” și co-finanțat de Agenția pentru Eficiență Energetică, implementat de APL Cantemir în parteneriat cu Alianța pentru Eficiență Energetică și Regenerabilă (AEER).

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

LICEUL TEORETIC „ION VATAMANU” DIN MUN. STRĂȘENI A BENEFICIAT DE LUCRĂRI DE EFICIENTIZARE ENERGETICĂ CU SUPTORUL UNIUNII EUROPENE

La 28 iulie 2022, la Strășeni, a fost convocată comisia de recepție la terminarea lucrărilor pentru examinarea lucrărilor desfășurate în cadrul proiectului „Sporirea eficienței energetice a Liceului „Ion Vatamanu” din municipiul Strășeni”, implementat de Agenția de Dezvoltare Regională Centru cu susținerea financiară a Uniunii Europene.

Comisia de recepție formată din reprezentanți ai ADR Centru, Agenției de

Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), antreprenorul și responsabilul tehnic, reprezentanți ai autorităților publice locale, conducerea liceului, reprezentanți ai serviciilor deconcentrate, au inspectat șantierul proiectului în vederea recepționării lucrărilor executate. Membrii Comisiei au acceptat recepția la terminarea lucrărilor, iar în scurt timp urmează organizarea recepției finale și transmiterea investiției către beneficiar.

În cadrul proiectului au fost executate următoarele lucrări:

- renovarea acoperișului și montarea sistemului fotovoltaic capacitate de 10kw,
- izolarea pereților exteriori a clădirii liceului cât și a planșeelor,
- reabilitarea sistemului de încălzire și ventilare,
- asigurarea cu apă caldă menajeră,
- renovarea blocurilor sanitare interioare,
- modernizarea cantinei instituției,
- lucrări de sistematizare pe vertical și amenajare curții liceului,
- iluminarea exterioară (LED)
- asigurarea accesibilității pentru persoanelor cu dizabilități.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Valoarea totală a investițiilor se ridică la suma de 1,3 milioane Euro, dintre care 1,2 milioane Euro acordați de UE, și 102 000 Euro - contribuție locală. De noile condiții vor beneficia peste 650 de elevi, profesori și angajați auxiliari ai liceului.

Activități similare de recepție la terminarea lucrărilor au avut loc și în cadrul altor proiecte de infrastructură finanțate de UE, cum ar fi cele de la Ungheni, pentru îmbunătățirea serviciilor [de aprovizionare cu apă și canalizare](#) și [sporirea eficienței](#)

[energetice a Liceului Teoretic „Mihai Eminescu”](#), la Holercani, Dubăsari, pentru renovarea și [sporirea eficienței energetice a clădirii Liceului Teoretic](#) din localitate ș.a.

Acum, beneficiarii acestor investiții se pregătesc pentru evenimentele de inaugurare care vor fi organizate în lunile ce urmează și la care vor fi invitați reprezentanții UE, partenerii și beneficiarii care s-au implicat în implementarea proiectelor de infrastructură.

Măsura investițională „Sporirea eficienței energetice a Liceului „Ion Vatamanu” din municipiul Strășeni” este finanțată de Uniunea Europeană și implementată de ADR Centru și proiectul „Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova” (MSPL). Proiectul MSPL este finanțat de Ministerul German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) și implementat de GIZ Moldova în parteneriat cu Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale al Republicii Moldova.

FAMILIILE VULNERABILE, AJUTATE DE UNIUNEA EUROPEANĂ SĂ TREACĂ MAI UȘOR DE CRIZA ENERGETICĂ

Vârstnicii, persoanele cu dizabilități și familiile cu mulți copii sunt printre cele mai afectate de criza energetică, ce a dus la majorarea prețurilor pentru materialele de încălzire, dar și alte produse și servicii de care are nevoie o gospodărie. Familiile cu venituri mici au mai multe griji în această perioadă, în special anticipând sezonul

rece 2022-2023, pentru care trebuie să se pregătească.

Datorită proiectului „Împreună susținem populația vulnerabilă afectată de criza energetică”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de People in Need Moldova, familiile vulnerabile sunt ajutate să facă față crizei energetice pentru a nu trece singure prin aceste dificultăți.

La sfârșitul lunii august, 48 de gospodării vulnerabile din comuna Cotova, raionul Drochia, au primit ajutor sub formă de 250 de kilograme de brichete de cărbune, repartizate fiecărei familii. Acest suport esențial este posibil prin implicarea Asociației Obștești „Ilnuța” din aceeași localitate, care a obținut un grant în cadrul proiectului „Împreună susținem populația vulnerabilă afectată de criza energetică”. În total au fost livrate 12 tone de brichete

de cărbune, care au ajuns la circa 100 de persoane, inclusiv la vârstnici și persoane cu dizabilități.

Toți cei care au primit acest ajutor s-au arătat foarte mulțumiți, întrucât este de real folos acum, când prețurile cresc și necesitățile de bază trebuie acoperite. Pentru o familie cu venituri mici, faptul că a primit 250 de kilograme de brichete de cărbune ca să se încălzească la iarnă înseamnă o economie mare în bugetul acesteia.

Asociația Obștească „Ilenuța” este una dintre cele 10 organizații neguvernamentale care au primit câte un grant în cadrul acestui proiect, la sfârșitul lunii iunie. Valoarea granturilor variază între 180 de mii de lei și un milion de lei. Toate organizațiile beneficiare de granturi și-au propus să ofere ajutor direct celor mai vulnerabile gospodării din nordul, centrul și sudul țării. O atenție deosebită este acordată familiilor din mediul rural, unde de obicei veniturile sunt foarte mici, inclusiv în cazul familiilor care nu primesc ajutor social, dar care după starea din gospodărie ar avea nevoie de

sustineri suplimentară.

Ajutorul oferit de Uniunea Europeană prin intermediul acestui proiect și grație implicării organizațiilor neguvernamentale locale, beneficiare de granturi, este variat și corespunde necesităților identificate la nivelul comunităților. Până la sfârșitul lunii februarie 2023, gospodăriile vulnerabile vor primi donații de materiale de încălzire, suport material, acces la servicii sociale pentru persoanele dezavantajate și consultații juridice pentru populația în vârstă.

MEDIU

ȘI CLIMĂ

EU4ENVIRONMENT: RESURSE DE APĂ ȘI DATE DE MEDIU - ATELIER DE LUCRU PRIVIND DELIMITAREA CORPURILOR DE APĂ SUBTERANĂ ȘI INTERPRETARE A DATELOR

Evenimentul a fost organizat în comun de Agenția Austriacă de Dezvoltare și Agenția Austriacă de Mediu, în zilele de 28 și 29 iunie 2022, la Chișinău.

La atelier au participat reprezentanții Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale, Întreprinderea de Stat „Expediția Hidrogeologică din Moldova” și Institutul de Chimie, din Moldova.

Două zile de atelier s-au concentrat pe următoarele subiecte: delimitarea și caracterizarea corpurilor de apă subterană, interpretarea datelor chimice ale apelor subterane. Participanții la atelier au învățat despre: principiile Directivei-cadru privind Apa, codificarea și pașaportizarea apelor subterane, abordările și instrumentele pentru interpretarea datelor, importanța monitorizării conductivității apelor subterane în comparație cu monitorizarea mineralizării, precum și exemplul austriac privind monitorizarea și delimitarea corpurilor de apă subterană în comparație cu practicile din Moldova.

Ulterior, programul va ajuta instituțiile din Moldova să îmbunătățească în continuare monitorizarea corpurilor de apă subterană, precum și interpretarea datelor aferente. Participanții au convenit asupra activităților suplimentare, pe care programul le va sprijini. Astfel, în toamna anului 2022, Agenția Austriacă de Mediu va oferi o nouă instruire certificată precum și asistență practică pentru instituțiile din Moldova în lucrările de teren pentru monitorizarea

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

corpurilor de apă subterană. Mai mult, programul va sprijini instituțiile din Moldova să efectueze un studiu de teren privind monitorizarea corpurilor de apă subterană transfrontalieră.

Programul EU4Environment Resurse de apă și Date de mediu își propune să îmbunătățească bunăstarea oamenilor din țările Parteneriatului Estic ale UE (Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Moldova și Ucraina) și să permită transformarea lor ecologică în conformitate cu Pactul Verde European și Obiectivele de Dezvoltare Durabilă.

Partenerii de implementare a Programului: Agenția de Mediu din Austria (UBA), Agenția de Dezvoltare Austriacă (ADA), Oficiul Internațional pentru Apă (OiEau) (Franța), Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD), Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite (UNECE). Programul este finanțat de Uniunea Europeană, și cofinanțat Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare și Agenția Franceză pentru Apă Artois-Picardie, cu un buget de 9,4 milioane EUR (contribuție UE de 8,8 milioane EUR). Perioada de implementare este 2021-2024.

ELEVII DIN 12 ȘCOLI DIN R. MOLDOVA AU ÎNVĂȚAT CUM SĂ IDENTIFICE ȘI SĂ REZOLVE PROBLEME DE MEDIU, CU SUPORTUL UE ȘI AL ECHIPEI EUROPA

Elevii din 12 școli din R. Moldova au învățat cum să identifice și să rezolve probleme de mediu și se implică în acțiuni durabile pentru îmbunătățirea mediului ecologic școlar. Vorbim despre participanții proiectului „Accelerarea adoptării bunelor practici privind dezvoltarea durabilă a mediului școlar”, numit și „Spre o Școală

mai Verde, Durabilă, Eficientă”, realizat cu sprijinul Guvernului Germaniei, de Alianța pentru Eficiență Energetică și Regenerabile (AEER), în parteneriat cu Agenția pentru Eficiență Energetică (AEE) și Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic (AJMTEM).

„Școala Verde” a fost pilotată în perioada octombrie 2021 - iulie 2022, iar instituțiile beneficiare au utilizat instrumente și echipamente moderne de monitorizare a factorilor de mediu, au fost instruite de experți, au primit evaluări profesionale sub aspect ecologic, ghiduri practice, și nu în ultimul rând, suport pentru a introduce soluții „verzi”. Subiectele de mediu abordate

de comunitatea școlară au vizat eficiența energetică și microclimatul, gestionarea deșeurilor, spațiile verzi, infrastructura pentru apă și canalizare.

Pentru a produce schimbări de durată, implementatorii proiectului țintesc spre o „înverzire” structurală a școlilor, la nivelul sistemului de învățământ. Astfel, a fost elaborat un Plan de advocacy concentrat

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

pe adoptarea și promovarea conceptului „Școala Verde” la nivel național, mecanisme financiare pentru proiecte de eficiență energetică în școli și actualizarea materiei predate în domeniul educației de mediu.

Proiectul „Accelerarea adoptării bunelor practici privind dezvoltarea durabilă a mediului școlar” a fost realizat de Alianța pentru Eficiență Energetică și Regenerabile (AEER), în parteneriat cu Agenția pentru Eficiență Energetică (AEE) și Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic (AJMTEM).

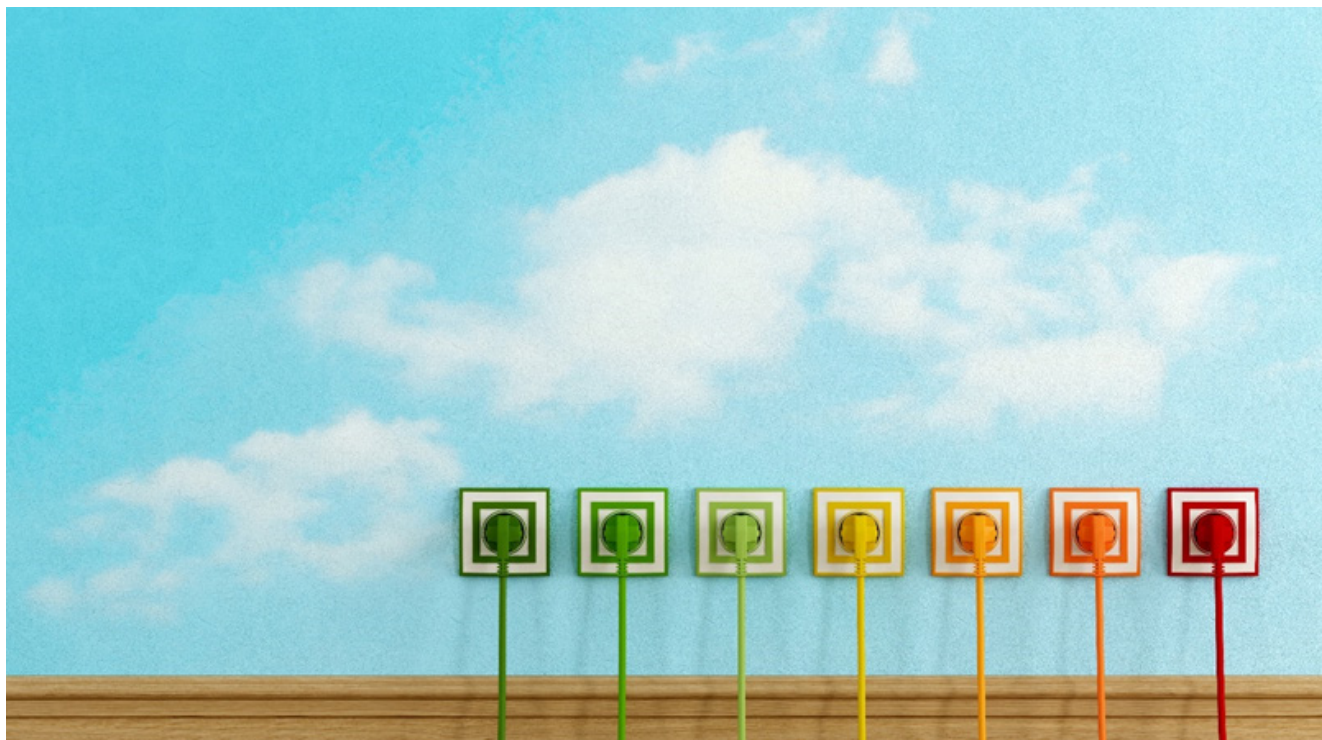
Proiectul a fost implementat pe durata unui an, grație finanțării din partea Ministerului Federal al Germaniei pentru Cooperare Economică și Dezvoltare prin proiectul „Suport pentru Guvernul Republicii Moldova în implementarea Agendei 2030”, implementat de Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH (Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei).

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

CU SPRIJINUL UE, AGENȚIA DE MEDIU VA OFERI DATE FIABILE DESPRE EMISIILE DE GAZE CU EFECT DE SERĂ

Agenția de Mediu va asigura calitatea datelor incluse în Inventarul național al gazelor cu efect de seră (GES), în conformitate cu Cadrul de raportare cu nivel sporit de transparență al Convenției Cadru ONU privind Schimbările Climatice (CONUSC). Aceste informații sunt prezentate secretariatului CONUSC la fiecare doi ani.

Cu sprijinul proiectului EU4Climate, finanțat de UE și implementat de PNUD, specialiștii Agenției de Mediu sunt instruiți să utilizeze Ghidul CONUSC privind asigurarea și controlul calității datelor privind emisiile de GES în toate sectoarele economiei.

Republica Moldova este singura țară din regiunea Europei de Est și Asiei Centrale care are un sistem robust de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră (MRV), însă mai are de îmbunătățit structurarea datelor, consideră experții internaționali, implicați în proiectul EU4Climate.

„UE s-a angajat să reducă emisiile de gaze cu efect de seră cu 55% până în anul 2030, comparativ cu nivelurile din

1990. Republica Moldova are un obiectiv și mai ambițios de reducere a emisiilor - cu 70% în același interval. MRV este mecanismul care măsoară atingerea acestor obiective și permite raportarea în cadrul CONUSC. Pentru a asigura transparența și comparabilitatea acestui proces, este necesar să se actualizeze cadrul legal MRV din Moldova, pentru a îndeplini cerințele noilor reglementări UE. Programul EU4Climate răspunde acestor nevoi prin dezvoltarea capacităților și sprijinirea dezvoltării cadrului juridic în acest domeniu”.

a declarat Matilda Halling, ofițeră de programe în cadrul Delegației UE la Chișinău.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Din 1750 și până la finele anului 2021 concentrația CO₂ în atmosferă a crescut cu circa 50%. Acest fapt a provocat efectul de seră, atmosfera pământului încălzindu-se cu 1,1° C față de anul 1880. Prin Acordul de la Paris, statele lumii s-au angajat să mențină încălzirea globală sub 2° C către sfârșitul secolului pentru a evita efectele catastrofale ale schimbării climei asupra umanității.

Cu un buget total de 8,8 mln euro, proiectul EU4Climate se desfășoară în perioada 2019-2022 și are următoarele componente: (I) actualizarea Contribuțiilor Naționale Determinate la Acordul de la Paris; (II)

elaborarea strategiilor naționale de dezvoltare cu emisii reduse către anul 2050; (III) introducerea și consolidarea cadrului de monitorizare, raportare și verificare a emisiilor de gaze cu efect de seră; (IV) alinierea la acquis-ul comunitar în domeniul climei; (V) integrarea dimensiunii de climă în documentele de politici sectoriale, creșterea gradului de conștientizare și elaborarea ghidurilor sectoriale pentru implementarea Acordului de la Paris; (VI) atragerea de investiții în domeniul schimbărilor climatice; (VII) o mai bună planificare a adaptării la schimbările climatice.

BIODIVERSITATEA ȘI REZILIENȚA ÎN ȚĂRILE PARTENERIATULUI ESTIC: CUM SĂ LE FACEM REAL PENTRU COMUNITĂȚILE LOCALE?

Evenimentul *EU4Environment Economie verde* cu tema „Biodiversitate și reziliență în țările partenere estice: cum să faceți acest lucru real pentru comunitățile locale?” a avut loc la 01 iunie 2022.

Acest eveniment a fost organizat ca parte a Săptămânii verzi europene 2022, menită să arate modul în care Programul EU4Environment, finanțat de UE, contribuie la conservarea biodiversității în țările partenere estice.

Un grup distins de vorbitori din Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Moldova și Ucraina a făcut un bilanț al progreselor și provocărilor existente și emergente la implementarea măsurilor de conservare a biodiversității și a ecosistemelor. Discuția a evidențiat, de asemenea, rolul pe care comunitățile îl pot juca în restabilirea biodiversității și a discutat despre sprijinul oferit de EU4Environment, finanțat de UE, pentru conservarea biodiversității în țările Parteneriatului estic.

În întâlnire s-a discutat:

- Cum pot beneficia comunitățile de pe urma protecției și refacerii biodiversității?
- Care sunt nevoile pentru extinderea participării comunităților locale la restaurarea biodiversității?
- Care sunt provocările cu care se confruntă comunitățile dependente de pădure?
- Cum biodiversitatea și rezistența comunităților locale din Ucraina sunt interconectate în timp de război?

Țările Parteneriatului Estic (EaP) s-au angajat să păstreze și să restabilească pădurile și biodiversitatea, inclusiv din perspectivă regională, și depun eforturi pentru ca aceste angajamente să funcționeze. În ciuda acestor eforturi, dezvoltarea economică în țările Parteneriatului estic continuă să se bazeze pe extracția și exploatarea în mare parte necontrolate a resurselor naturale, cu impact enorm asupra mediului. Un nou factor este agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei, care provoacă nu numai un bilanț uman și distrugerea infrastructurii, ci și daune fizice extinse vieții sălbatice și habitatelor. Impactul asupra mediului

transfrontalier al acestui război, inclusiv asupra speciilor migratoare sau asupra ecosistemelor acvatice și marine, nu este încă clar.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

SENSIBILIZAREA DE GEN ÎN ECOLOGIZAREA INDUSTRIEI NAȚIONALE – ATELIER DE INSTRUIRE ÎN REPUBLICA MOLDOVA, ORGANIZAT CU SUPTUL FINANCIAR AL UNIUNII EUROPENE

În contextul integrării perspectivei de gen în cadrul programului finanțat de UE, EU4Environment Action, UNIDO a organizat un curs online privind sensibilizarea de gen pentru personalul proiectului și părțile interesate cheie din Republica Moldova.

Atelierul de instruire a avut loc pe 14 și 15 iunie 2022 și a reunit reprezentanți ai părților interesate cheie (agenții guvernamentale, ONG-uri, think tank-uri, asociații industriale, companii private), experți naționali din Moldova și alte entități care sunt cele mai critice în implementarea cu succes a ecologizarea industriei țării.

O înregistrare a atelierului a fost pusă la dispoziție ca videoclip de instruire pentru publicul mai larg, la finalizarea cursului. Participanții care au participat pe toată durata atelierului au primit certificate de participare.

Moldova a semnat și ratificat toate cadrele juridice internaționale relevante referitoare la egalitatea de gen și abilitarea femeilor, inclusiv Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor. Din cele 10 grupuri de lucru ale Strategiei Naționale de Dezvoltare „SND Moldova 2030” (introdusă în februarie 2022), două se referă la protecția mediului și la asigurarea egalității de șanse, dezvoltarea personală și viața de familie.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Când vorbim despre oportunitățile de gen, una dintre principalele diferențe de participare la forța de muncă între femei și bărbați este așteptarea/stereotipul social cu privire la rolul unei femei ca îngrijitor de familie. Mai exact, se observă o diferență semnificativă în ceea ce privește participarea la forța de muncă între femeile cu și fără copii (20 % în 2014, una dintre cele mai ridicate rate din Europa). În plus, ponderea femeilor care se întorc la muncă după ce au luat concediu de maternitate este în scădere de-a lungul anilor. O altă problemă comună pentru toate țările Parteneriatului estic este segregarea profesională orizontală de gen, care se traduce printr-o diferență de remunerare între femei și bărbați. Femeile sunt încă subreprezentate în sectoarele bine plătite și cu cerere și sunt angajate în mare parte în locuri de muncă prost plătite din sectoarele economice (administrație publică, educație, sănătate și asistență socială, comerț, hoteluri și restaurante – 72%).

Oportunitățile de formare țintite, cum ar fi cea pe care UNIDO o oferă întreprinderilor industriale în domeniul RECP și al

economiei circulare, pot contribui la stimularea implicării femeilor în afaceri din Moldova. Aceste oportunități ar trebui să reflecte stereotipurile existente cu privire la rolurile femeilor și bărbaților, barierele în accesul la finanțare și activele cu care se confruntă femeile și limitarea asociată cu dubla povară a muncii casnice și de îngrijire. Important este că aceste stereotipuri sunt împărtășite pe scară largă de femei, nu numai de bărbați. În timp ce UNIDO are oportunități limitate de a încuraja o mai bună paritate de gen în serviciul public și la nivelul decizional al guvernului care supraveghează dezvoltarea industrială și creșterea economică mai ecologică, prin sprijinirea guvernului în stimularea dezvoltării sectorului industrial, a producției eficiente din punctul de vedere al resurselor și a unei economii mai ecologice, UNIDO poate contribui la promovarea mai multor oportunități pentru femei. Prin urmare, este important să se implice mai mult femeile în aceste procese pentru a-și folosi viziunea și a experimenta și a aborda problemele legate de schimbările climatice cu care se confruntă femeile, cum ar fi accesul mai redus la resurse naturale și utilități.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

REUNIUNEA DE EXPERTI PRIVIND ECOLOGIZAREA PIETELOR DE CAPITAL PENTRU DATORII DIN ȚĂRILE PARTENERE ESTICE ALE UE ȘI KAZAHSTAN: ROLUL OBLIGAȚIUNILOR VERZI

În perioada 09-10 iunie 2022 a avut loc virtual reuniunea experților cu tema „Ecologizarea piețelor de capital pentru datoriile în țările partenere de est ale UE și Kazahstan: rolul obligațiilor verzi”.

Obiectivul major al acestei întâlniri a fost acela de a discuta și calibra principalele constatări și concluzii care au reieșit din analiza rolului pe care l-ar putea juca piețele de capital de datorii din țările partenere estice (EaP) ale UE și Kazahstan în finanțarea investițiilor ecologice pe termen lung. Mai precis, discuția a urmărit să revizuiască principalele elemente identificate în proiectul de raport, inclusiv:

- oportunități și constrângeri pentru piețele locale de capital pentru a obține și extinde finanțare pentru investițiile ecologice;
- experiența țărilor din alte regiuni ale lumii cu emiterea de obligațiuni verzi;
- nevoile de consolidare a capacităților între părțile interesate relevante;
- domeniile prioritare de activitate ulterioară și modul în care OCDE, UE și alți donatori și instituțiile financiare internaționale (IFI) ar putea contribui la catalizarea utilizării finanțării verzi.

Întâlnirea a reunit reprezentanți guvernamentali din țările Parteneriatului estic și din Kazahstan, autorități de reglementare a pieței și participanți la piață. La reuniune au fost invitați să ia parte și experți din statele membre ale UE, Comisia Europeană, organizații internaționale, IFI și alte organisme internaționale relevante

(verificatori, furnizori de servicii).

Evenimentul a fost organizat ca parte a Programului „Uniunea Europeană pentru Mediu” (EU4Environment) cu sprijinul Uniunii Europene și al Ministerului Federal German pentru Mediu, Conservarea Naturii, Securitatea Nucleară și Protecția Consumatorului (BMU).

SPRE O TRANSFORMARE VERDE A REPUBLICII MOLDOVA – EVENIMENT NATIONAL ORGANIZAT CU SPRIJINUL UE

Evenimentul „Spre o Transformare Verde a Republicii Moldova” din cadrul Săptămânii Verzi Europene 2022 în Moldova a avut loc pe 03 iunie 2022.

Din 2019, Ministerul Mediului al Republicii Moldova și Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și Ministerul Economiei, în parteneriat cu EU4Environment și Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova, au desfășurat trei campanii

naționale în cadrul Săptămânii Verzi a UE 2019, 2020 și 2021 (<https://eu4moldova.eu/eu-green-week-2021/>).

Anul 2022 a fost dedicat Pactului Verde European, noua strategie de creștere a Uniunii Europene, care urmărește să facă economia UE eficientă din punct de vedere al resurselor și durabilă, cu un accent special pe economia circulară, poluare zero și biodiversitate.

Evenimentul EU4Environment și-a propus să arate modul în care Programul contribuie la ambiția UE pentru o poluare zero și mediu curat, conservarea biodiversității și promovarea economiei circulare în Republica Moldova. Aceasta:

- a analizat progresul în abordarea provocărilor de mediu în Republica Moldova și regiunea Parteneriatului estic;
- a discutat modalitățile de abordare a provocărilor rămase, inclusiv etichetarea ecologică și promovarea ecoinovației, RECP și achizițiile publice ecologice;
- creșterea gradului de conștientizare privind conservarea biodiversității, ariile protejate și managementul pădurilor;
- experiență comună privind monitorizarea progresului către o economie verde.

Evenimentul a reunit reprezentanți ai Ministerelor Mediului, Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerului Economiei și ai altor ministere de resort, după caz, din Republica Moldova și a invitat reprezentanți ai țărilor Parteneriatului Estic, reprezentanți ai societății civile, comunitatea academică și de afaceri. La întâlnire s-au alăturat și reprezentanții Comisiei Europene, ai delegațiilor UE și ai partenerilor de implementare EU4Environment (OCDE, UNECE, UNEP, UNIDO și Băncii Mondiale).

Evenimentul a fost difuzat pe platforma digitala Privesc.eu, link:

<https://bit.ly/3BOGqA2>

ECONOMISIREA ENERGIEI ȘI A APEI ȘI PRODUCȚIA MAI PURĂ: CUM AR PUTEA BENEFICIA ÎNTEPRINDERILE CARE LUCREAZĂ ÎN CAHUL DE SPRIJINUL UE?

La 19 iulie 2022, în cadrul EU4Environment, UNIDO a găzduit un eveniment online pentru întreprinderile de producție care lucrează în Cahul, Republica Moldova, pentru a prezenta și a prezenta beneficiile aderării la Cluburile RECP.

Concret, evenimentul a inclus sesiuni de informare cu privire la rolul și activitatea Acțiunii EU4Mediu în țară, scopul și aplicarea metodologiei Eficiența resurselor și producerea mai pură (RECP), precum și oportunitățile, avantajele și condițiile necesare pentru a se alătura Clubul RECP din Cahul.

Evenimentul a fost livrat online folosind platforma Zoom și găzduit în limba română și rusă. Acesta a reunit reprezentanți ai companiilor producătoare, experți ai Centrului RECP, autorități municipale din Cahul și alte instituții de sprijin.

Cluburile de producție eficientă și mai curată a resurselor (RECP) fac parte din

Componenta „Economie circulară și noi oportunități de creștere” implementată de UNIDO în cadrul acțiunii regionale „Uniunea Europeană pentru Mediu” (EU4Environment). Prin urmare, UNIDO caută întreprinderi interesate (care lucrează în producția de alimente, procesare agroalimentară, construcții sau producție de produse chimice) din Cahul și UTA Găgăuzia să se alătore Cluburilor de Producție Eficientă și Mai Curată a Resurselor (RECP) din cele două regiuni. Întreprinderile selectate vor primi instruire RECP prin intermediul a șase module tematice, precum și sprijin pentru dezvoltarea unui plan RECP acționabil și începerea implementării acestuia.

INSPECȚII COMUNE DE MEDIU: BUNE PRACTICI ȘI LECȚII ÎNVĂȚATE – SEMINAR ORGANIZAT CU SUPTUL UE

Seminarul de consolidare a capacităților cu tema „Inspecții comune de mediu: bune practici și lecții învățate” a avut loc virtual pe 23 iunie 2022.

Principalul obiectiv al întâlnirii a fost facilitarea inspecțiilor comune între inspectoratele de mediu ale țărilor partenere estice. Acesta a prezentat experiența țărilor UE cu inspecții comune, concentrându-se pe mai multe proiecte IMPEL, acordând o atenție deosebită bunelor practici, lecțiilor învățate și instrumentelor specifice dezvoltate. Evenimentul a inclus un exercițiu practic cu inspectoratele de mediu din țările partenere estice pentru a face brainstorming și a elaborat un plan regional comun de inspecție pentru transporturile de deșeuri.

Printre participanți au inclus inspectori de mediu și autorități de reglementare din țările partenere estice; profesioniști în asigurarea conformității de mediu din țările europene, inclusiv liderii de proiecte IMPEL; și reprezentanți ai Secretariatului OCDE.

Inspecțiile comune de mediu la nivel internațional sunt organizate cu participarea inspectoratelor de mediu din diferite țări. Inspecțiile comune joacă un rol cheie în combaterea criminalității ecologice. De asemenea, ele permit inspectorilor să-și împărtășească cunoștințele și expertiza, să dezvolte și să testeze noi metodologii și să identifice bunele practici. În consecință, astfel de inspecții consolidează capacitatea inspectoratelor participante și contribuie la crearea unor condiții de concurență echitabile între acestea.

Uniunea Europeană încurajează cooperarea și coordonarea între autoritățile de asigurare a conformității ale membrilor săi, inclusiv prin acțiuni comune de aplicare. Rețeaua Uniunii Europene pentru Implementarea și Aplicarea Legislației Mediului (IMPEL) a efectuat inspecții comune în timpul implementării mai multor proiecte.

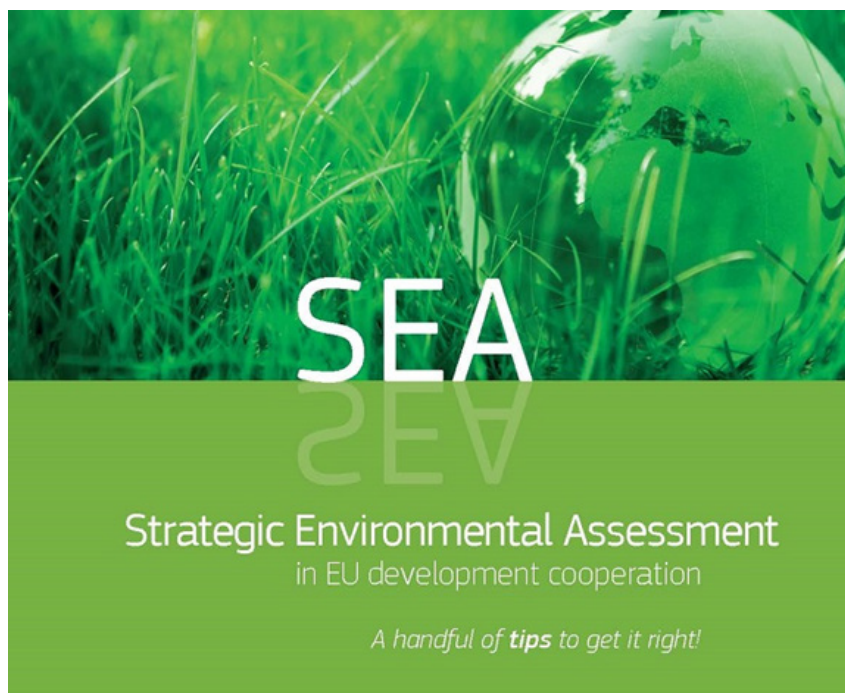
UE PENTRU MEDIU: AL DOILEA ATELIER SUBREGIONAL PRIVIND APLICAREA PRACTICĂ A EVALUĂRII STRATEGICE DE MEDIU ȘI A EVALUĂRII IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI ÎN CONTEXT TRANSFRONTALIER

Cel de-al doilea atelier subregional privind aplicarea practică a evaluării strategice de mediu (SEA) și a evaluării impactului asupra mediului transfrontalier (EIA) a avut loc virtual pe 29 iunie 2022.

Obiectivele principale ale atelierului au fost: i) să faciliteze schimbul de informații și schimbul de experiență privind SEA și EIA transfrontalieră între țările beneficiare și cu țările UE/UNECE; ii) discutați subiectele de interes/probleme identificate de țările beneficiare pentru atelier și furnizați exemple de bune practici internaționale în SEA și EIM transfrontalieră.

Atelierul a inclus prezentări ale țărilor care subliniau realizările și provocările cu care se confruntă la implementarea EIM și SEA, precum și exemple de caz din țările UE, cu un accent major pe SEA în planificarea spațială. O sesiune separată a fost dedicată problemelor și subiectelor de interes identificate de țările beneficiare, care au fost colectate de UNECE înainte de eveniment printr-un sondaj.

Atelierul a avut ca rezultat o mai bună înțelegere de către participanți a abordărilor și metodelor care vor fi utilizate în SEA și EIA transfrontalieră pentru a aplica eficient evaluarea de mediu unor tipuri specifice de planuri și programe și pentru a analiza impactul probabil asupra aspectelor și problemelor specifice de mediu. În plus, atelierul a contribuit la o implementare mai eficientă a proiectelor pilot SEA în țările

beneficiare în care astfel de proiecte au început deja sau sunt în curs de lansare.

Atelierul a reunit reprezentanții ai Ministerelor Mediului și ai altor părți interesate relevante din Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Republica Moldova și Ucraina. Se aștepta ca participanții să aibă o anumită experiență de bază în SEA și/sau EIA transfrontalieră.

Fiind al doilea dintre cele două ateliere subregionale privind SEA și EIM planificate în cadrul EU4Environment, evenimentul a fost construit pe evoluțiile și realizările în ceea ce privește sistemele SEA și EIM ale țărilor de la primul atelier organizat în octombrie 2020. Sesiunile de atelier au fost facilitate de consultanți ai UNECE.

165 DE COPII DIN SUDUL ȚĂRII AU ABSOLVIT CURSURI DE ROBOTICĂ ȘI PROGRAMARE, ORGANIZATE CU SUPORTUL UE

Copiii visează să creeze, iar disciplinele viitorului fac ca aceste vise să devină realitate. 165 de fete și băieți din sudul țării și-au primit diplomele de absolvire a cursurilor de robotică și programare, organizate de „EU4Moldova: Startup City Cahul”, în parteneriat cu „Tekwill Academy Kids”. Totodată, în cadrul evenimentului a fost anunțată lansarea unei noi ediții, care va avea loc în toamnă, într-un format extins.

Disciplinele viitorului utilizează știința, tehnologia, ingineria, artele și matematica în calitate de instrumente de ghidare a creativității și gândirii critice a copiilor. Astfel, cei mici se angajează în învățarea prin experiență și găsirea soluțiilor pentru anumite probleme.

În cadrul cursului „Young Mechanic”, copiii studiază elemente de mecanică, construiesc dispozitive nemotorizate care lucrează datorită forței gravitaționale sau energiei eoliene și descoperă mecanismele în baza cărora funcționează diverse obiecte.

Nadejda Sârbu a ales acest curs pentru cele două fiice ale sale, Delia și Smaranda. Aici, micile inginere au construit din blocuri LEGO o macara în miniatură, care are un braț mecanic incorporat, capabil să ridice și să transporte diferite piese dintr-o locație în alta.

„O văd foarte entuziasmată de când merge la robotică. Acum vine și cu surioara ei. Când e ziua de curs, sunt foarte bucuroase și le place ceea ce fac”,

spune Nadejda Sârbu, mama Deliei și Smarandei.

„Mi-a plăcut foarte mult cursul. Am aflat multe lucruri interesante și utile”,

spune Delia.

Plini de entuziasm s-au dovedit a fi și copiii care au mers la cursul „Milo”, în cadrul căruia au putut crea propriul robot.

„Cu siguranță vin și data viitoare. Aștept cu nerăbdare să putem folosi motorul, dar am o idee pentru care aș putea să folosesc două motoare”,

povestește Valentin Gârneț, participantul cursului „Milo”.

Programul cuprinde 4 cursuri de Robotică și Programare, precum și ateliere STEAM, în cadrul cărora copiii efectuează diferite experimente și explorează fenomenele naturii.

Cererea tot mai mare i-a motivat pe organizatori să mărească numărul de ore. Astfel, din luna mai, cursurile se desfășoară atât sâmbăta, cât și duminica.

Inițiativa este implementată de ATIC, cu asistența financiară a Uniunii Europene, în parteneriat cu Suedia.

„Uniunea Europeană este un susținător puternic al transformării digitale în Republica Moldova, cu un accent deosebit pe regiunea de sud, inclusiv Cahul. Pentru a face tehnologia prietenoasă și utilă, „EU4Moldova: Startup City Cahul” își propune să învețe fiecare copil sau tânăr cum să o folosească. (...) Stimularea abilităților copiilor de programare și de rezolvare a problemelor va juca un rol important în pregătirea următoarei generații de specialiști de care regiunea și țara au nevoie”

a subliniat ambasadorul UE în Republica Moldova, Jānis Mažeiks.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

„Cursurile nu doar oferă cunoștințe în robotică și programare, dar și ajută copiii să își dezvolte creativitatea, leadership-ul, lucrul în echipă, rezolvarea problemelor, toate aceste abilități fiind utile în școli și în afara lor, acum și în viitor. Suedia, în calitate de partener al „EU4Moldova: Startup City Cahul”, vede tot mai multă implicare în evenimentele și trainingurile pe care le susținem în regiune”,

a declarat Catarina Nilsson, manageră de program, Ambasada Suediei în Republica Moldova.

Cursurile tech pentru copii, organizate de „EU4Moldova: Startup City Cahul” sunt adaptate ultimelor tendințe în educație. Acestea sunt destinate copiilor cu vârste cuprinse între 5 și 17 ani. Mai multe informații despre cursuri și ateliere, găsiți pe site-ul:

<https://cahul.tak.md/cursuri>

EU4MOLDOVA: STARTUP CITY CAHUL - ELEVII DIN SUDUL MOLDOVEI CONSTRUIESC UN VIITOR ECO

110 elevi din raioanele Cahul, Cantemir, Leova și Taraclia au generat soluții creative pentru un mediu durabil în cadrul unui hackathon ecologic organizat de „EU4Moldova Startup City Cahul” și „Tekwill în Fiecare Școală”. Șase echipe din gimnaziile și liceele participante au fost desemnate câștigătoare.

Una dintre echipele liceului teoretic „Dimitrie Cantemir” din orașul Cantemir a convins juriul să-i ofere premiul întâi, venind cu soluții privind reciclarea deșeurilor din plastic. Elevii au propus o afacere care presupune colectarea sticlelor din plastic, presarea lor și transportarea la o fabrică de reciclare unde acestea vor fi transformate în poliester. Ulterior, din acest material ar urma să fie fabricate maiouri și pantaloni scurți.

„În raionul Cantemir și în orașul Cantemir este foarte mult plastic aruncat pe jos, prin sate, prin centru. Este excelentă ideea, noi facem și bani, dar și curățăm total orașul”,

spune Daniil, elev al liceului teoretic „Dimitrie Cantemir” din orașul Cantemir.

La rândul său, echipa gimnaziului „Mihai Eminescu” din orașul Cantemir a luat premiul întâi, venind cu idei privind modalitățile de economisire a apei. Totodată, elevii au salubritat o zonă de odihnă din preajma iazului din localitate.

„Prima dată în viața mea am participat la așa concurs și a fost o experiență foarte interesantă. (...) Am fost în zonele poluate și împreună am făcut curat, dorim să facem și un proiect în care să curățăm toate fântânile”,

spune Felicia, elevă a Gimnaziului „Mihai Eminescu” din orașul Cantemir.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Echipele au lucrat la proiecte pe parcursul întregului an școlar, fiind ghidate de mentori, specialiști în IT și de mediu, astfel încât proiectele propuse să fie fezabile.

„Problemele sunt atât de actuale și atât de stridente, încât lumea s-a obișnuit să trăiască cu ele și să zică că e aproape de normă. (...) Idei sunt minunate, eu sunt sigură că minim trei echipe vor încerca să-și ducă afacerea până la capăt”,

a declarat Aurica Bacalov, mentor și profesoară în cadrul liceului teoretic „Dimitrie Cantemir” din orașul Cantemir.

În cadrul hackaton-ului, elevii au trebuit să utilizeze abilitățile digitale dobândite în timpul cursurilor opționale oferite de „Tekwill în Fiecare Școală” și anume: design grafic, proiectare, dezvoltare web și antreprenoriat.

„Mi-a plăcut foarte mult să văd tendințele în design grafic implementate în site, pe alocuri în aplicații. Mai sunt lucruri de îmbunătățit, dar ei sunt copii și sunt foarte bravo, eu nu eram așa de bravo când eram mic. Majoritatea soluțiilor prezentate sunt destul de simple de implementat și deja se implementează sau sunt în derulare”,

spune Constantin Sarcov, mentor design grafic în cadrul proiectului „Tekwill în Fiecare Școală”.

Proiectele propuse au vizat soluții privind gestionarea deșeurilor, poluarea apei și a aerului, utilizarea apelor uzate, schimbările climatice și încălzirea globală, precum și defrișările.

„Concursul Hackaton: Soluții tech pentru mediu are ca scop identificarea și valorificarea competențelor digitale în rândul elevilor, dar totodată, să valorificăm ideile creative ale tinerilor, să putem contribui cu soluții smart în rezolvarea problemelor ecologice, aici în regiunea de sud”,

a declarat Nicolae Mocanu, manager STEM/Eu4Moldova: Startup City Cahul.

Treapta gimnazială: Locul 1: Gimnaziul „Mihai Eminescu”, or. Cantemir; Locul 2: Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu”, s. Giurgiulești; Locul 3: Liceul Teoretic „Academician Ion Bostan”, s. Brînza.

Treapta liceală: Locul 1: Liceul Teoretic „Dimitrie Cantemir”, or. Cantemir; Locul 2: Liceul Teoretic „Dimitrie Cantemir”, or. Cantemir; Locul 3: Liceul Teoretic „Constantin Spătaru”, or. Leova.

La hackaton au participat elevi cu vârste cuprinse între 13 și 19 ani, care studiază cel puțin la unul dintre cursurile „Tekwill în Fiecare Școală”. Fiecare membru al echipelor câștigătoare a primit premii compuse din laptopuri, tablete, telefoane mobile și ceasuri inteligente.

„EU4Moldova: Start-up City Cahul” este implementat de ATIC, cu asistența financiară a Uniunii Europene în parteneriat cu Suedia.

EU4MOLDOVA: STARTUP CITY CAHUL - PESTE 3.400 DE ELEVI VOR BENEFICIA DE LABORATOARE DIGITALE NOI

Începând cu 1 septembrie, 3.424 de elevi din șase instituții de învățământ din sudul țării vor avea la dispoziție laboratoare digitale de ultimă generație, în care vor fi desfășurate ore, dar și diverse activități.

Investiția se ridică la 150 de mii de euro, urmând a fi procurate 60 de notebook-uri, 60 de calculatoare, precum și câte șase camere web, table interactive și imprimante multifuncționale. Cele șase instituții de învățământ au fost selectate după ce și-au depus dosarele la un concurs inițiat în cadrul proiectului „Tekwill în fiecare școală”.

Astfel, instituțiile din sudul țării care vor beneficia de laboratoare digitale noi sunt:

Colegiul „Iulia Hașdeu” din orașul Cahul; Gimnaziul din satul Enichioi din raionul Cantemir; Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din orașul Cantemir; Liceul Teoretic „Dimitrie Cantemir” din orașul Cahul; precum și Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din orașul Leova și Colegiul de Medicină din Cahul.

Laboratoarele digitale vor fi complet echipate pentru studierea disciplinelor viitorului, oferind, în același timp, acces la tehnologii informaționale pentru elevii care nu au un calculator acasă.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Fiecare dintre cele șase laboratoare digitale noi va avea o suprafață de circa 50 m2 și va fi împărțit în cinci zone distincte. Zona pentru profesori va fi dotată cu un ecran mare și o tablă interactivă, iar zona pentru elevi va fi echipată cu 20 de laptop-uri și calculatoare, precum și camere web. Totodată, alături de o zonă de imprimare și una de depozitare, fiecare laborator va avea o zonă creativă, amenajată cu o tablă și fotolii comode.

În total, în noul an de învățământ, în țară urmează a fi deschise 19 laboratoare digitale noi. Acestea vor fi create în cadrul proiectului „Tekwill în fiecare școală”, dezvoltat în

parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării, cu suportul partenerilor de dezvoltare: USAID Moldova, Suedia, EU4Moldova și PNUD Moldova. Scopul proiectului este transformarea educației din Republica Moldova și creșterea noilor generații care să răspundă provocărilor social-economice naționale și globale.

În anul de studiu 2021-2022, 16 instituții de învățământ de pe întreg teritoriul țării, au beneficiat de laboratoare digitale.

„EU4Moldova: Start-up City Cahul” este implementat de ATIC, cu asistența financiară a Uniunii Europene în parteneriat cu Suedia.

EU4MOLDOVA: STARTUP CITY CAHUL - 37 DE PERSOANE DIN REGIUNEA CAHUL AU ABSOLVIT O SERIE DE CURSURI DE FORMARE A COMPETENȚELOR DIGITALE

Tehnologia face parte din viețile noastre, iar evoluția cererilor de competențe pe piața muncii motivează oamenii din diferite domenii să acumuleze noi cunoștințe pentru a ține pasul cu noile tendințe. Motivați de această idee, 37 de persoane din regiunea Cahul, dintre care 22 de profesori, au absolvit cu succes o serie de cursuri de formare a

competențelor digitale, datorită cărora au dezvoltat abilități noi în IT. Aceștia au primit certificatele de participare și absolvire, fiind gata să pună în practică toate cunoștințele acumulate.

Cursurile organizate de EU4Moldova: Startup City Cahul în parteneriat cu Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu” au durat două luni.

La ele au participat persoane de toate vârstele, care activează în diferite domenii. Scopul lor comun a fost să-și dezvolte abilități digitale, care le vor permite să progreseze în domeniul în care activează.

Acum, după finalizarea cursurilor, participanții posedă competențe digitale care includ găsirea și gestionarea informațiilor, schimbul de date personale în format digital, utilizarea diverselor sisteme de operare și aplicații.

„Cursul este binevenit tuturor persoanelor indiferent de studiile pe care le au și indiferent de domeniul în care activează. Cei ce doresc să devină competenți și să țină pasul cu tehnologiile viitorului au nevoie de aceste instruirii”,

spune Svetlana Bîrlea, profesoară a Universității de Stat „B.P. Hasdeu”, care a urmat cursul „Dezvoltarea competențelor digitale”.

Printre „absolvenți” se numără și Ilona Popovici, profesor universitar în cadrul catedrei de Matematică și Informatică a Universității de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul. Aceasta a urmat cursul de Dezvoltare a Paginilor Web, care i-a oferit posibilitatea să preia noi practici de predare și să-și dezvolte abilitățile din domeniul IT.

„La cursul dat am aflat lucruri noi și utile, am învățat tehnici eficiente de creare a acestui tip de pagini web, am acumulat competențele necesare pentru a-mi dezvolta individual un landing page modern, interactiv și atractiv”,

ne-a spus Ilona Popovici.

Startup City Cahul, proiect implementat de ATIC cu asistența financiară a UE și în parteneriat cu Ambasada Suediei, sprijină, în special, dezvoltarea economică prin inovare, antreprenoriatul, ocuparea forței de muncă în întreprinderile mici și mijlocii din afara capitalei și oferă oportunități de studiu tinerilor, femeilor și fetelor în știință, tehnologie, inginerie și matematică (STEM)

CELE MAI IMPORTANTE PROIECTE IT DIN REGIUNEA CAHUL AU FOST PREZENTATE ÎN CADRUL TEKWILL EXPO DAY, ORGANIZAT CU SUPTORUL UE ȘI AL ECHIPEI EUROPA

63 de profesori, elevi și antreprenori din regiunea Cahul au participat la Tekwill Expo Day, unde comunitatea Tekwill a celebrat 5 ani de activitate. Aceștia au prezentat cele mai inovatoare și îndrăznețe proiecte, multe dintre care sunt deja implementate sau utilizate în procesul educațional, dar și în afacerile din sudul țării.

Expoziția a reunit câștigătorii concursului „Tekwill Junior Ambassadors” care au dezvoltat produse digitale, precum și câștigătorii hackaton-ului „Soluții Tech pentru Mediu”, care a avut loc în regiunea de sud a țării, în cadrul Startup City Cahul. Cu toții au fost premiați, primind laptopuri, telefoane mobile și ceasuri inteligente.

care ne-a ajutat să ne dezvoltăm atât pe noi ca personalități, cât și să contribuim la protejarea mediului înconjurător”,

a declarat Nicoleta Onuța, membră a echipei Ecogaz din orașul Cantemir, care a luat locul III în cadrul concursului „Tekwill Junior Ambassadors”.

„Deși ne-a fost greu să alegem tema, am decis să creăm un proiect care nu există în Moldova. Astfel, ne-am gândit să facem din deșeurile menajere ceva de folos atât pentru mediu, cât și pentru societate și am abordat subiectul biogazului, adică transformarea deșeurilor în combustibil alternativ. Am lucrat operativ în echipă, ne-am documentat și am creat proiectul,

Totodată, în cadrul Expo Day au fost anunțate 25 de școli în care va fi implementată inițiativa „Școala Digitală”. Aceste instituții urmează să parcurgă un program complex de transformare digitală sub ghidarea partenerilor internaționali în educație și a echipei locale de experți.

Din regiunea Cahul, instituțiile beneficiare sunt: i) Liceul Teoretic „Constantin Spătaru”,

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

or. Leova, ii) Liceul Teoretic „D. Cantemir”, or. Cantemir, iii) Gimnaziul „M. Eminescu”, or. Cantemir, iv) Liceul Teoretic „Ivan Vazov”, or. Taraclia, v) Liceul Teoretic „M. Sadoveanu”, s. Giurgiulești, r. Cahul, vi) Liceul Teoretic „Alexei Mateevici”, s. Alexandru Ioan Cuza, r. Cahul.

La fel, în cadrul evenimentului au fost organizate diverse ateliere pentru toate

categoriile de vârstă, iar beneficiarii programelor au prezentat produsele și tehnologiile dezvoltate și implementate de Tekwill în întreaga țară. Printre acestea se numără drone, roboți de competiție, mașini aerodinamice, dar și diverse aplicații.

La Expo Day au participat mai mulți oficiali, printre care și președinta Republicii Moldova, Maia Sandu.

„Provocarea cea mare este să ajungem cu aceste metode interesante de învățare la toți copiii din Republica Moldova pentru că atunci o să vedem cu adevărat potențialul țării noastre și potențialul uman al Republicii Moldova. Dar nu putem să reformăm educația fără să asigurăm acces la tehnologii informaționale și să le integrăm în munca profesorilor și în activitatea de zi cu zi de studiere a elevilor și a studenților. Noi avem un potențial uman extraordinar, dar trebuie să-l valorificăm, să investim și să asigurăm oportunități egale pentru toți”,

a declarat Maia Sandu, președinta Republicii Moldova.

„Digitalizarea nu mai este ceva elitist, este parte a vieții noastre de zi cu zi. Este modul în care interacționăm, comunicăm și ne dezvoltăm viețile, în general. (...) Am observat o cerere foarte mare pentru dezvoltarea sectorului IT care, de fapt, este o oportunitate enormă pentru Republica Moldova. Cu un sprijin financiar de 6,8 milioane de euro am reușit să includem orașul Cahul în acțiunile de digitalizare a Moldovei”,

**a subliniat ambasadorul UE la Chișinău,
Jānis Mažeiks.**

Oficialii au remarcat progresele care au fost făcute în Republica Moldova în domeniul digital.

„Am văzut cum viziunea devine realitate. Tekwill acum este în toată țara, noi vedem laboratoare, hub-uri și centre în Chișinău, dar și la Bălți, la Cahul și la Comrat. Am văzut fete și femei care fac programare, care activează în domeniu online, am văzut profesori care inspiră elevii prin inițiativele Tekwill din școli, susținându-i să învețe limbaje de programare, să creeze aplicații, pagini web. Am văzut copii și tineri care

exploarează creativitatea lor prin hackaton-uri, transformând ideile lor în soluții”,

a declarat Madelene Eichhorn, manager de programe în cadrul ambasadei Suediei la Chișinău.

Prin intermediul „EU4Moldova: Startup City Cahul”, proiect implementat de ATIC cu asistența financiară a UE și în parteneriat cu Ambasada Suediei, în regiunea de sud a țării sunt dezvoltate mai multe inițiative, care au drept scop creșterea abilităților digitale a cadrelor didactice, îmbunătățirea procesului de studiu și a metodelor de predare, precum și pregătirea viitorilor specialiști.

EU4MOLDOVA: STARTUP CITY CAHUL - 80 DE PROFESORI DIN REGIUNEA CAHUL AU ÎNVĂȚAT LIMBAJE DE PROGRAMARE ȘI DESIGN GRAFIC

Ca să țină pasul cu noile tendințe din IT, 80 de profesori din regiunea Cahul au participat începând cu 23 iunie la cursuri de formare, în cadrul cărora au învățat limbaje de programare, design grafic și au acumulat noi cunoștințe despre inteligența artificială, crearea aplicațiilor mobile și antreprenoriat. Totodată, din iulie, lista cursurilor a fost suplinită cu două direcții noi: Inteligența în

Comunicarea Emoțională și Video Story Telling. Proiectul se află la cea de-a treia ediție.

Profesorii sunt instruiți și ghidați pentru ca, ulterior, să transmită discipolilor cunoștințele acumulate. Astfel, și elevii vor învăța limbaje de programare, design grafic și alte materii necesare pentru profesiile viitorului.

La cele două ediții anterioare, 88 de profesori din sudul țării și-au dezvoltat abilitățile digitale în cadrul cursurilor. Printre aceștia se numără Alla Nebunu, profesoară de informatică în liceul „D. Cantemir” din Cahul, care pe parcursul anului școlar 2021-2022 a

urmat cursurile „Algoritmi de programare în C/C++” și „Programare și dezvoltare web”. În rezultat, a reușit să dezvolte o pagină web pentru liceul în care activează, dar și să transmită elevilor cunoștințe digitale care le pot fi utile în viitor.

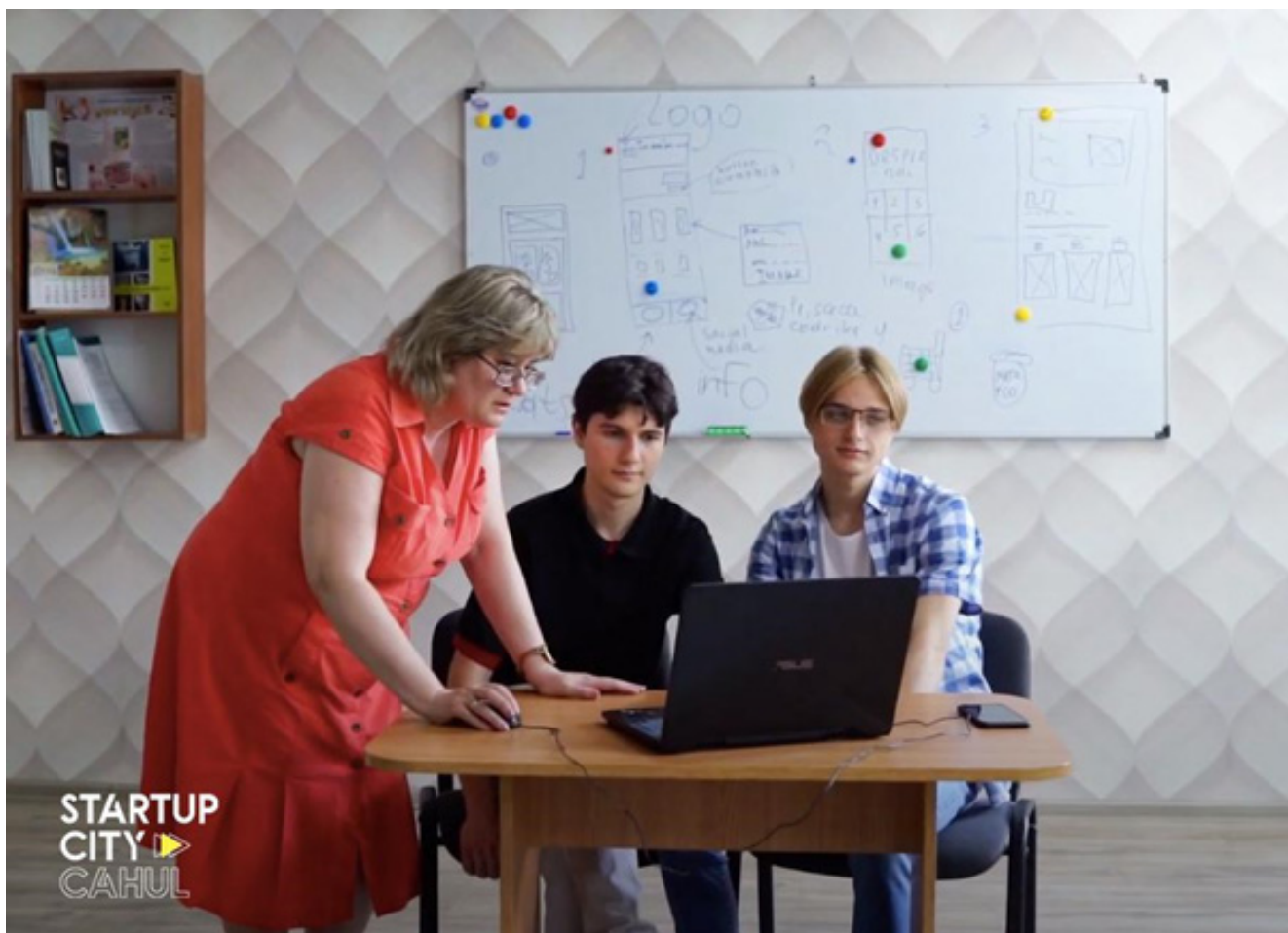
IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

„Organizarea cursurilor a fost la un nivel înalt. Mentorii Natalia Pleșca-Dragancea și Ernest Bîțca sunt profesioniști în domeniul lor, au condus cursurile cu măiestrie, au explicat, au răspuns la întrebări, fără a ignora vreodată vreo singură întrebare. În anul școlar 2021-2022 am început să predau două cursuri la liceu: „Algoritmi de programare în C/C++” și „Programare și dezvoltare web”. Elevii s-au arătat interesați de aceste cursuri, deoarece acest lucru este relevant pentru generația actuală. Ar fi de dorit ca modulele legate de tehnologia informației să fie introduse în programa de studii obligatorii”,

crede Alla Nebunu, profesoară a liceului „D. Cantemir” din Cahul.

Cursurile sunt oferite în cadrul programului „Tekwill în Fiecare Școală”, care, în regiunea de sud a Moldovei, este dezvoltat cu susținerea „EU4Moldova: Startup City Cahul”, proiect implementat în perioada 2020 - 2024 de ATIC, cu asistența financiară a Uniunii Europene în parteneriat cu Suedia.

Prin intermediul „EU4Moldova: Startup City Cahul”, în regiunea de sud a țării sunt dezvoltate mai multe inițiative, care au drept scop creșterea abilităților digitale a cadrelor didactice, îmbunătățirea procesului de studiu și a metodelor de predare, precum și pregătirea viitorilor specialiști.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Acest buletin este realizat în cadrul proiectului „Vizibilitatea și asistența UE în Republica Moldova în 2022”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Particip GmbH.

Date de contact relevante:

Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova:
Delegation-Moldova@eeas.europa.eu

Echipa editorială:

Svetlana Japalău, Lider de Echipă, Particip GmbH
svetlana.japalau@particip.com

Natalia Ionel, Expert cheie, Particip GmbH
natalia.ionel@particip.com

Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a Particip GmbH și a echipei editoriale, și nu reprezintă sub nici o formă opinia Uniunii Europene.

